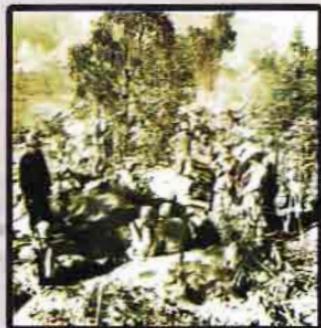

ဒုတိယကဗ္ဗာစီမံတိတော်

သန်းဝင်းကြိုင်^၅

BURMESE
CLASSIC

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ထုတ်ဝေသူ

ဒေါ်ခီလိုင် (၆၇-၁၉၅၄)

အမှတ် (၁၂၉/၂) မြို့နယ်လွင်ဘွတ် (၄)

သုဝဏ္ဏ၊ ရန်ကုန်မြို့

ပုံနှိပ်ထူး

ဒေါ်ခီလိုင် (၆၇-၁၉၅၄)

အမှတ် (၂၃)၊ ထံနားလုပ်လမ်း

သယန်တွေ့နှုန်းမြို့၊ ရန်ကုန်မြို့

BURMESE
CLASSIC

ပုံနှိပ်ရာ

နိုင်ကျော်တော်

အမှတ် (၃၀၈) (၃၀၈)၊ ဗိုလ်ချုပ်လမ်း

(စွဲတိဘာလမ်းနှင့် ၂၉ လမ်းကြား)

ဝန်ဆောင်ရွက်နှုန်းမြို့၊ ရန်ကုန်မြို့

နှုန်း - ၁၉၃၀ ၂၉၅၈၊ ၁၉၂၂ ၂၉၅၈။

အကြိုင် - ပထားအကြိုင်

ထုတ်ဝေသည့်လ - ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ

အုပ်ရေး - ၅၀၀

တန်ဖိုး - ၁၀၀၀ (ကျပ်)

သန်းဝင်းထိုင်

၃၂၀

ခုတိယက္ခာစံမှတ်တမ်း/သန်းဝင်းထိုင်၊ ရန်ကုန်း

နိုင်ကျော်တော်၊ ပထားအကြိုင်၊ ၂၀၁၃

၁၂၁-၁၁၁၁ × ၁၁၁၀၀၈

(၁) ခုတိယက္ခာစံမှတ်တမ်း

BURMESE
CLASSIC

ဒုတိယကမ္မာစဉ်မှတ်တမ်း
သန့်ဝင်းထို့၏ (V)

နိဒါနီး

ယခုခေတ် လူသားတိုင်း ကြော်ကိုမဲ့ဖွယ် ကောင်းလှသော
ပထမကဗျာစစ် (၁၉၁၄-၁၈)နှင့် ဒုတိယကဗျာစစ် (၁၉၃၉-၄၅)ကြိုးနှစ်
ခုကို သင်ခန်းစာယူကာ ရျှောကလီးယား လက်နက်များကို ကိုယ်စိုင်ထား
သည့် နိုင်ငံကြီးများကိုကြည့်၍ တတိယကဗျာစစ်ကြီး ဖြစ်လာမည့်ကို စိုးစိုး
အကြောင်း မှန်၏။ ယခုအကြိမ် စစ်ကြီးဖြစ်လျှင် လူသားမျိုးနှင့်များ
ကျယ်ပျောက်လှမတတ် ဖြစ်သွားနိုင်သည့် ရျှောကလီးယား စစ်ပွဲကြီး ဖြစ်လာ
မည့်မှာ မဂ္ဂဇက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် တတိယကဗျာစစ်ကြီး ရှောင်လွှာ
နိုင်ရေးအတွက် ဤမီးချမ်းရေး တေးသံကို လူသားတိုင်းလိုပင် သီကြုံးအ
ကြောင်းပေါ်သည်။

BURMESE CLASSIC

နိုင်ငံများက လက်ခံထားသည့်မှာ စစ်၏အနိုင်းရှုံး အကြောင်းခံကို
သိရှိမှားလည်ထားလျှင် စစ်ကိုဟန့်တားနိုင်လိမ့်မည် ဟူ၍ ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့်လည်း ငွေကြေးမြောက်မှားစွာ အကုန်အကျခံကာ စစ်၏ခါးသီး
သော ဆိုးကျိုးများကို လူသားတိုင်း သိရှိမှားလည်ရေးအတွက် လျှို့အောင်
စည်းရုံး ဆော်သွေ့ကြရှိသည်။

စစ်ဖြစ်သည့်အကြောင်းရင်းများကို မလေ့လာမဲ့ ‘စစ်’ဟုဆောင်
ဝေါဘာရ၏ အနက်အမိပှာယ်ကို ဆန်းစစ်ကြည့်သင့်ပေါ်သည်။ စစ်၏
အမိပှာယ်ကား ကျယ်ဝန်းလ၏။ ကဗျားတည်စမ် ယောက်ဆုံးအောင်
စစ်ဘေးအက်ကို ကြုံရဆဲဖြစ်သည်။ အာင်တွင်လည်း ကဗျားတည်သွေ့
စစ်ဘေး၊ စစ်ဒဏ်ကို လူသားတို့ ကြုံရည်းမည်ကားမဂ္ဂပေး

မာတိဘာ

- နှစ်ဦး:
- ၁။ အခိုး (၁) ၃၅
ဒုတိယကမ္မာစစ်ဖျာက်ခံသမိုင်း
- ၂။ အခိုး (၂) ၃၉
နာဏိပါတီနှင့် ဟစ်တလာ
- ၃။ အခိုး (၃) ၄၈
နာဏိပါတီ
- ၄။ အခိုး (၄) ၅၃
မူဆိုလိနိနှင့် ဟစ်တလာကို လက်တွဲခြင်း
- ၅။ အခိုး (၅) ၆၅
အီတလို၏ ကျူးကျော်မျှ
- ၆။ အခိုး (၆) ၇၅
ဒုတိယကမ္မာစစ်ကြီး စတင်လောင်ကျော်း
- ၇။ အခိုး (၇) ၈၂
အလာမိန်းတိုက်ပွဲ
- ၈။ အခိုး (၈) ၉၁
ဟစ်တလာ၏ ဖျာက်ဆုံးနေ့

အနေအထိပ္ပါယ

စစ်ပါရရှိကြီးများက စစ်ကို အမိပါယ်ဆမျိုးဖွင့်ဆိုကြလေသည်။ လူအများနားလည်ကြသည်မှာ စစ်ဟူသည် လက်နက်စွဲကိုင်၍ တစ်နိုင်ငံ နှင့်တစ်နိုင်ငံ တိုက်ခိုက်ခြင်းဟူ၍ ဖြစ်သည်။ အဘိဓာန်ကျမ်းများ၌ ဘို့ပြည့် အချင်းချင်း သဲနက်အားကိုးဖြင့် တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ခြင်းဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပေသည်။ အမှန်စင်စစ် စစ်၏ အမိပါယ်မှာ ကျယ်ဝန်းလှပေ သည်။ စစ်ပါရရှိကြီးများ၏ အဆိုကို အေားလုံးမြှုံး ကောက်နှုတ်ချက် ချမည်ဆိုပါက စစ်ဟူသည် အောက်ပါအချက်များနှင့် ပြည့်စုရမည်ဖြစ် ပေသည်။

- (က) နိုင်ငံရေး ရည်ရွယ်ချက်အပေါ် အခြေပြုသော ပဋိပက္ခမျိုးဖြစ်ခြင်း
- (ခ) အဓမ္မအင်အား၊ စစ်လှက်နက် အင်အားကို အသုံးချကာ တိုက်ခိုက်ကြသော ရန်ဘက်အုပ်စု၊ သို့မဟုတ် ရန်ဘက်နိုင်ငံများဖြစ်ခြင်း။
- (ဂ) အချယ်ပမာအားဖြင့်လည်း အများက နိုင်ငံရေးအပ်စု တစ်ခုဟု သတ်မှတ်နိုင်လောက်သည့် အုပ်စု သို့မဟုတ် နိုင်ငံများ၊ နိုင်ငံများ ရန်ဖက်များအဖြစ် ပါဝင်ကြရခြင်း၊
- (ဃ) ထိုပဋိပက္ခသည် အခိုန်အားဖြင့် အတော်ကြာကြာ ဆက်လက် ဖြစ်ရခြင်း
- (င) တိုက်ခိုက်သည့် ရည်ရွယ်ချက်အနေဖြင့်လည်း တစ်ဖက်ရန်သူ အုပ်စုအား အပြီးသတ်၌ ငွေးရန်ဖြစ်ရခြင်းဟူ၍ ဖြစ်သည်။ တရုတ်ကွန်မြှုံးနှစ်ပါတီ ဥဇ္ဈာဇ်မြှုံးမော်စီတန်းကမျှ -
စစ်ဆိုသည်မှာ ပုဂ္ဂလိကပိုင် ဥဇ္ဈာဇ်များနှင့် လူတန်းစားများ ပေါ်ပါက်လာသည် အခိုန်စွဲတည်းက ဖြစ်ပျားလာခဲ့သည်။ စစ်ဆိုသည်မှာ လူတန်းစားအချင်းချင်း၊ အမျိုးသားအုပ်စုးချင်း၊ နိုင်ငံအချင်းချင်း၊ နိုင်ငံရေးအုပ်စုးချင်း ဖြစ်ပျားကြသည့် ပဋိပက္ခများ အဆင့်တစ်ခုအထိ တိုးပျားလာသောအခါ ပြောင်းသည့် အမြင့်ဆုံးတိုက်ပွဲသုတေသနမြှုံးပြုသည်”ဟူ၍ သူ၏

‘တရာ်တော်လျှိုင်းပြုသူများ’ (၁၉၃၆-၁၂) အတွက် ၂၌ ရေးသားထဲက
လေသည်။

ဦးအောင်

ရှေ့အောင် (၁၉၃၈-၅) အတွက် ၂၌ “စစ်ဆို
တာ နိုင်ငံရေးရဲ့ အသက်ဖြစ်
တယ်”၊ ဒါ အမိပ္ပာယ်အရဆိုရင်
စစ်ဆိုတာ နိုင်ငံရေးပြုစီတယ်။
ကိုယ်၌က နိုင်ငံရေး အပြုအမှုဖြစ်
တယ်။ ရှုံးခေတ်ကစားပြီး နိုင်ငံနေး
သဘော မပါတဲ့ စစ်ပွဲဆိုလို့ မရှိ
ဖိုးဘူး။

ဒါပေမယ့်၊ စစ်မှာ ကိုယ့်
ရိုင် ထူးခြားချက် ရှိတယ်။ ဒါ
အမိပ္ပာယ်အရဆိုရင် စွစ်ဟာ ယေ
ဘူယျ နိုင်ငံရေးမဟုတ်ဘူး စစ်ဆို
တာ နိုင်ငံရေးကို ထူးခြားတဲ့နည်း
ဆာက်လက်လုပ်ခြင်း ပြစ်တယ်။
နိုင်ငံရေးဟာ အဆင့်တစ်ခုခုအထိ
တိုးပွားလာပြီး မူလန်ည်းနဲ့ ကျေကို
တိုးမသွားနိုင်တဲ့အခါ။ နိုင်ငံရေး
လမ်းပေါ်က အတားအသီးတွေကို
ဖယ်ရှားပစ်ဖို့အတွက် စစ်ဖြစ်ရ
တော့တယ်။ ... အတားအသီး၏
တွေကို ဖယ်ရှားပစ်ပြီး၊ နိုင်ငံရေး
ရည်ရွယ်ချက် အထုမြောက်ဘာနဲ့
စစ်လည်း အဆုံးသော်သွားဖိမ့်
မယ်။ ဒါပေမယ့် အတားအသီးတွေကို ကုန်စင်အောင် ဖယ်ရှားမပစ်ရသေး
ရင်တော့၊ ရည်ရွယ်ချက် အထုမြောက်တဲ့အထိ စစ်ကို သက်လက်ဆင်နဲ့အောင်

၃၀၇နတ်။

ရုံးမှာပဲ။ ... ဒါကြောင့် နိုင်ငံရေးဟာ သွေးမထွက်တဲ့စစ် ဖြစ်တယ်။ စိုးဟာ သွေးထွက်တဲ့ နိုင်ငံရေးဖြစ်တယ်လို့ ဆိုနိုင်တယ်။

‘ကျော်တို့ဟာ စစ်ကို သုတေသနပစ်လိုသူများ ဖြစ်ကြတယ်။ ကျော်တို့
စစ်ကိုမလိုလားပါဘူး။ ဒါပေမယ့် စစ်တို့ကိုတဲ့ နည်းနဲ့ သူစစ်ကို သုတေသန
ပစ်နိုင်တယ်။ သေခုတ်ကို မလိုလားရင် သေခုတ်ကိုပဲ စွဲကိုင်ရမယ်’ဟု
ရှေးသားထားလေသည်။ ဘင်ဂျမင်အလန်ကလင်က ‘မခိုးတဲ့ စစ်နဲ့
မကောင်းတဲ့ ဤမီးချမ်းရေးဆိုတာ မရှိပါဘူး’ဟူ၍ ဆိုခဲ့သည်။

ကမ္မာနိုင်ပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးက ဦးဆောင်ကျင်းပစ္စသော 'စစ်ဖြစ်ပွားစေသော အကြောင်းရင်းများကို စုံစမ်းလေ့လာသည့်' ကွန်ဖရင်း၊ ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ကြသောချက်အရ စစ်များဖြစ်ပွားသော အောက်ခဲ့ အကြောင်းရင်းမှာ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် လူတိုင်း ပိုများ ကြောင့်ဖြစ်ကြပ်းကို အသေးစိတ်အချက်အလက် ၂၅၀ကျော်ဖြင့် ဖော်ပြထားသည်။

ပါမောက္ခ ချားလဲဟောခံဂျစ်ကလည်း လူမှုရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ မြန်မာ့ဘာရေး စသည်အပ်ကြောင်းရင်း (၂၁)ခုခန့်ကြောင့်လာ စစ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်ဟူ၍ သူ၏အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ ဆက်ဆံစား စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

‘တော်မှာ’ (Tell. A. Tuan) ဆိုသူကမှ စီးပွားရေး၊ ထိုးနှင့်ရေး၊ ဘာသာရေး၊ လူတို့၏ တွေးခေါ်မှုစသောအပ်ကြောင်းရင်း ၄၀ ကျော်တို့သည် စစ်ဖြစ်ပွားစေသည်၊ အခါကအပ်ကြောင်းရင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်း၏ စစ်ဖြစ်ရသာအပ်ကြောင်းရင်း၊ ဟူသော စာအုပ်၌ရေးသား ဖော်ပြထားလေသည်။

လောကုပ္ပါယာကျမ်း၌ စစ်ဖြစ်ရှု ၇၈ အပ်ကြောင်းတရား (၁၃)ပါးကို အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားသည်-

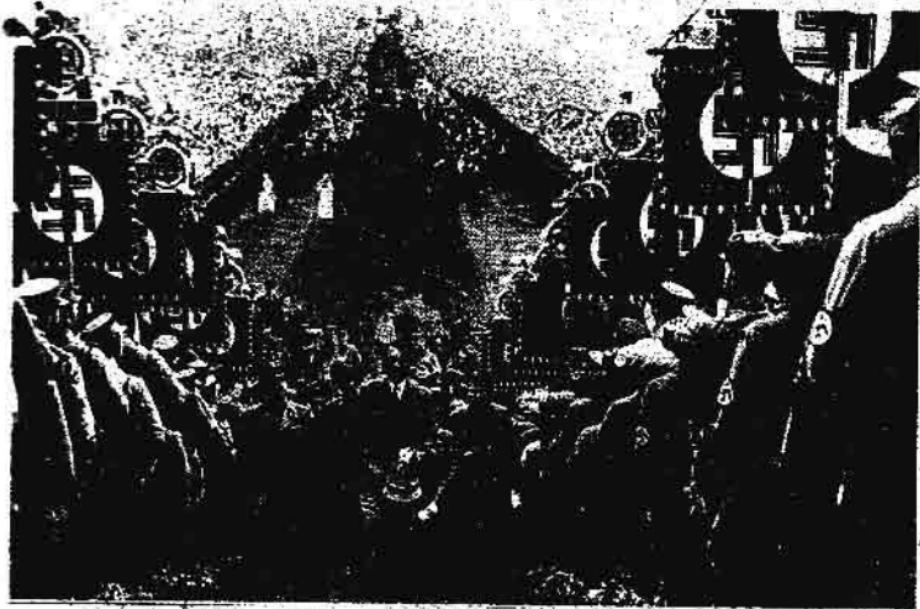
- (က) နယ်ခြားသွေတ်မှတ်မှုကြောင့်။
- (ခ) မြေအောက်မြေပေါ်စွဲသည်းလိုချင်မှုကြောင့်။
- (ဂ) ဆင်ကောင်း၊ မြင်းကောင်းလိုချင်မှုကြောင့်။
- (ဃ) စစ်သုံးလက်နက် လိုချင်မှုကြောင့်။
- (င) သမီးကညာလိုချင်မှုကြောင့်။
- (စ) ကုန်းတိုက် ဥပါယ်ပြန်မှုကြောင့်။
- (ဆ) သစ္စာဖောက်ပြန်မှုကြောင့်။
- (ဇ) ပေပါးသော ရာအသံကားကို အနိမ့်အကျ မသိမှုကြောင့်။
- (ဈ) မင်းအိုးရတို့ တိုင်းပြည့် မစောင့်ရှောက်မှုကြောင့်။
- (ဉာ) စိတ်ပါ ရဲမတ်၊ သူရဲ၊ သူဆက်တို့မရှိ၊ နည်းပါးမှုကြောင့်။
- (ဇ) ကုန်သည်တို့ လောဘက္ကီးမှုကြောင့်။
- (ဆ) ရှာဖြိုးဖွဲ့မှုကြောင့်။

သည်တို့ဖြစ်သည်။

မက်ဒီယာဗယ်လီ (Niccolodi Bernardo dei Machia Velli - 1469-1577)

ကဗျာ ‘စစ်သည် နိုင်ငံရေးလိုအပ်ချက်အပ်ဖြစ်သည်’ဟူ၍ ဆိုခဲ့သည်။ တစ်ယန် ပရ်ရှား စစ်စိတ်ချုပ်ကြီးနှင့် စစ်ပါရုဏ်ကော်၊ တစ်ကြိမ်းအလျှော်းမရှိ၊ နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းအပိုင်းသား လူးရာအတိုင်းသား

၏။ စစ်ဆင်တိုက်ခိုက်မှာ ရေးလမ်းသည် မည်သိုပင် ဖြစ်စေကာ၊ ရည်ရွယ်ချက်မှာကား နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်အတွင်းသူ ဖြစ်သည့်ဟူ၍ ထင်း၏ ‘၏။ ၏။ ၏။’ (On Wars) စာအပ်၌ ရေးသားထားလေသည်။

ယင်းတို့၏ အယူအဆ အသီးသီးကိုခြဲ၍ လေ့လာပါက စစ်ဖြစ်၍ သည့်အကြောင်းရင်းများကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရမည့်ဖြစ်သည်။

အချိုကမှ လူတို့၏ သန္တုပ္ပါဒီတ်ကြောင့် စစ်ဖြစ်ရသည့်ဟူဆို၏။ ငှါးတို့၏ တွေ့ခေါ်ပုံမှာ လူသတ္တဝါများသည် မွေးစကပင် တိုက်ခိုက်လို စိတ်ရှိကြ၏။ ရန်းကန်လိုစိတ်၊ အဖွမ်းပြလိုစိတ်ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် တိုင်း ပြည်နှင့် လူမျိုးချို့ ယင်းစိတ်ထားကို ထုတ်ဖော်သောအခါ စစ်များဖြစ်ကြ ရသည့်ဟူ၏။

အချိုကလည်း စစ်ဟူသည့် လူတို့၏ မစ္စုရစိတ်ထားကြောင့် ဖြစ်သည့်ဟု ဆိုကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စစ်ဆိုသည့်မှာ မကောင်းမှုဖြစ်သောကြောင့် မကောင်းသောသူများကသာ ကျူးလွန်ဆင်နှုတ်တတ်ကြောင့် ဖော်ပြကြသည်။ ယင်းကို Movalistic Theory ခြားစိတ်မတည်တဲ့သူ့ သီးရှိဟုခေါ်ကြသည်။ ယင်းအဆိုသည်လည်း မူန်သည့်ဟု မဆိုနိုင်ပေါ်အကြောင်း မှစစ်ဖြစ်သည့် နိုင်ငံတိုင်းသည် မကောင်းမှုဟူသမျှကို တစ်ဖက်နှစ်သူအပေါ်သို့သာ ပုံချေတတ်၍ဖြစ်သည်။

အချို့ဖို့လုပ်များက စစ်ဖြစ်ရသည်မှာ ရုတွေ့၏ ကြောက်ဆုံးစီမံခိုင်
များကြောင့်ဟု ယူဆကြသည်။ အစိုးရတိုင်းလိုပင် မိမိမူမျိုး၊ မိမိနိုင်ငံ
လုပ်ချေးအတွက် စစ်အင်အား ဆိုင်မှာအောင် လက်နက်တပ်ဆင်ကြသည်။
စစ်ရေးအတွက် ကြို့တွင်ပြင်ဆင်ထားကြသည်။ ထိုအခါ သာမည်ကိစ္စရုပ်
ကလေးတစ်ခုအကြောင့် ထစ်ကနဲ့ဆိုလျှင် စစ်ဖြစ်ရတော့လေသူသည်။ ယင်းအသိ
မှာလည်း ရာဇ်နှင့်ပြည့်မတိကျလှမပဲ။ အကြောင်းမှ ယခုအခါ နိုင်ငံတိုင်းလို
လို မိမိတို့၏ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေထဲမှ ရာခိုင်နှင့်မြောက်မြားစွာကို နိုင်ငံ
တော်၊ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်အတွက် ကျခံသုံးစွဲ။ စစ်လက်နက်အပြုံး
အဆိုင် တပ်ဆင်လာသည်မှာ မှန်သော်လာသုံး၊ မိမိနိုင်ငံလုပ်ခြုံရုံးကို စိပါး
မည်ထက် တတိယကန္တာစစ်ကြီးဖြစ်လာ သိကို အကြောက်ပို၍ ဖြစ်သည်။

အချို့ကလေသုံး လူဦးရေများပြားလာပြီး အစာရေတာနှင့် အစာရေ
မလောက်ငြား၍ စစ်ဖြစ်ပွားရသည်ဟု ယူဆကြပြန်သည်။ ယင်းတို့က ခုတိယ
ကန္တာစစ်ကြီးသည်ပင်လျှင် ဟစ်တလောသည် ဂျာမန်နိုင်ငံ၏ ဂိက္ခာပြဿ
နာကိုဖြေရှင်းရန် ပိုလင့်နှယ်ကို မျက်စောင်းထိုးရာမှ ဖြစ်ခဲ့သည်ဟုဆိုကြ
သည်။ တရာတိပြည့်သည် လူဦးရေ အဆောက်တန်တိုးတက်များပြားလာသော
ကြောင့် ပြည့်ပနိုင်ငံများကို နယ်ချေရန်၊ စစ်ရေးတိုးချဲလာမှုကို ထောက်ပြ
ကြသည်။ သို့သော် ဤအဆိုဟာလည်း တိကျသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။

အချို့ကမှ စစ်ဖြစ်ခြင်းသည် အများကို အများပြင်ဆင်ရန်အတွက်
ဟု ဆိုကြသည်။ ယင်းတို့ သာစကြပြသည်ကား ရှာမန်တို့သည် ဗာဆိုင်း
စာချုပ်ကြီး၏ အများကိုပြင်ရန် ခုတိယကန္တာစစ်စီးကို မွေးခဲ့သည်ဟု ဆို
သည်။ ဂျပန်တို့ စစ်ထံဝင်လာခြင်းမှာလည်း အကိုလိုရနှင့် အမေရိကန်တို့
က တစ်ဖက်သတ်စီးပွားရေး ပိတ်ဆိုထားခြင်းကို လမ်းပွင့်ရန်ဟူ၍ ထောက်
ပြကြသည်။

ချားလ်ဒါဝင်၏ သီဝါးဖြစ်သော် အတော်ဆုံးမှ အသံက်ရှင်ဇုနိုင်
ခြင်း၊ တစ်နှစ်း၊ ‘တော်သွေ့မ မတော်သွေ့သော’ဟုသော အချက်သည် စစ်ဖြစ်
စေသော အကြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု လက်ခံကြပြန်သည်။ လူသားလျှော်
နှယ်များသည် ကန္တာရှိုးအစမှစ၍ ရှာန်းခဲ့ကနဲ့ခဲ့ တိုက်ခိုက်ခဲ့ရသည်။ သာကိုရှိ
သွေ့တို့များသည် ထိုအချို့နှစ်မှစ၍ သဘာဝတေးအကျိုးများနှင့်သော်လည်း
အကောင်း၊ သက်ရှိအချိုးချင်းသံ့သည်းတောင်း စစ်ဖြစ်ကြရာ ထိုက်တန်
သေားများက မျိုးဆက်တင်ကျို့ရစ်ခဲ့သည် ဆိုသည်။

သို့သော် ယခင်က၊ သုံးစွဲခဲ့သော လက်နှက်များသည် မြို့ကိုသာ ရှုတ်နိုင်သော်လည်း ယူခဲ့ တိတွင်ဆန်းသစ်ထားသော နူးကလီးယား လက်နှက်၊ ဓာတုပေဒလက်နှက်များ၊ ဒိုဝင်လက်နှက်များသည် ကမ္ဘာကိုပါ ရှုတ်ဆီးနိုင်သည်ကို သတိပြုသင့်လေသည်။

ယခုအခါ အများစုတေညီတည့်တည်း လက်ခံထားသည် အယူ အဆေတ်စုရှုမှာ စစ်ဖြစ်ရသော အမကြာင်းရင်းထဲမှတစ်ခုသည် မိမိနိုင်ငံ၏ အရှုံးသားအကျိုးစီးပွားရေးသည် အမိကဖြစ်သည်။ စီးပွားရေး နယ်မြေ ချွဲတွင်ရာမှ လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးဝါဒချင်း မတူ၍လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေး ပြိုင်ဆိုင်ရာမှလည်းကောင်း စစ်ပွဲများ ဖြစ်လာခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ဤကား ကမ္ဘာသီးမှစ၍ ယခုတိုင် ကြံတွေ့နေရဆဲဖြစ်သည်။

သုတိုင်းနီး ဘုံမြေခေတ်၌ လူတို့သည် အစာရော့ လူမှုအတွက်လည်း ကောင်း၊ ကျေးမှတ် ကျွန်ုပ်ငိုင်ခေတ်တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌ အသုံးချ ရန် ကျေးကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်အားအတွက် လည်းကောင်း၊ မြှုပ်ငိုင်ပဒေသရာစ် ဆေတ်တွင် ရေခြားအရှင်ဖြစ်သော ပဒေသရာစ်မင်းများသည် မိမိတို့၏ ရေခြား ပိုင်နက် ချွဲတွင်သိမ်းပိုက်ရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ အရင်းရှင်ခေတ်တွင် မိမိဝိုင်းစီးပွားရေးရွေးကွက် အပြိုင်အဆိုင် ချွဲတွင်မှုအတွက် လည်းကောင်း၊ စစ်ခင်းခဲ့ကြလသည်။

စစ်သမိုင်းကို ပြန်၍ ဆန်းစစ်ပါက အမေရိကန် လွှတ်မြောက်ရေး စစ်ပွဲ၏ အမိကအမကြာင်းရင်းသည် မိခင်အော်လုန်းပြည်၏ စီးပွားရေး လွမ်းမိုးမှ အောက်မှ လွှတ်မြောက်ရေးအတွက် တိုက်ပွဲဝင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စစ်ဖြစ်ရသောအမကြာင်းရင်း တစ်ရပ်ကိုတော့ လျှော့ကြည့်ပါက နိုင်ငံများသည် မိမိတို့၏ အရှုံးသား အကျိုးစီးပွားရေး လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်တစ်းကြသောအခါ အနာနည်းပြိုင်မရသောအခါ အကြိုးနည်းဖြစ်သော စစ်ရေးကိုသာ အသုံးပြု၍ ဖြစ်သည်ဟု ယော်ယျော် သတ်မှတ်နိုင်လေး သည်။ အရှုံးသားအကျိုးစီးပွား ဆိုရာ၌ မိမိနိုင်တော် အချုပ်အခြားအသား တည်တဲ့နိုင်မြတ်မှု၊ နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတွေ့ပို့မှု စသည်တို့ကို ဆိုလိုသည်။ ဤလိုလားချက်များကို ဖြည့်တင်းရနှုန်းရည်း ကောင်း၊ ထိန်းသိမ်းရာ၌လည်းကောင်း၊ အခြားနိုင်ငံတစ်နိုင်က ဝင်ရောက်

မျှောင်ယူကို၍သော်လည်းကောင်း၊ အကျိုးစီးပွားချင်း ထိပ်တိုက်ရင်ဆိုင် ခဲ့ရနှင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးနည်းဖြင့် ဖြေရှင်း၍ မရသောအခါ စစ်ဆေး ဖြင့်သာ ဖြေရှင်းကြတော့သည်။ ထိုကြောင့်လည်း တရာတ်ကွန်မြှော်မြို့ပါတီ ဥဇ္ဈာဒ္ဒြေး မော်စိတုနဲ့ (၁၈၉၃-၁၉၂၆)က “စစ်ဆိုတာ နိုင်ငံရေးရဲ့ အသက် ဖြစ်တယ်”ဟူ၍ ပြောခဲ့သလို၊ ရရှားခေါင်းဆောင်းကြေး လိုနိုင်(၁၈၇၀-၁၉၂၄)ကလည်း “စစ်ပွဲအားလုံးတို့သည် ယင်းတို့ကို ဖြစ်ပွားစေသော နိုင်ငံရေး စနစ်များနှင့် မှကင်းကွာ့ကြချေ”ဟူ၍ ပြောကြားခဲ့လေသည်။

မည်သို့ဆိုစေ... စစ်ဟူသည်မှာ သူအလိုအလျောက် ပေါ်ပေါက် လာသော အဖြစ်အပျက်မဟုတ်ချေ။ လူတို့ဖုန်တီးပြုလုပ်၍သာ ပေါ်ပေါက် လာခဲ့ရသော အဖြစ်အပျက်သူ၏ဖြစ်လေသည်။

ရုံသားတို့သည် လူ့အာဝ် စတင်ခါစမှုပင် အပ်စချင်း စစ်ခင်းလာ ခဲ့ကြသည်။ ထိုမှတစ်ဖန်လူမျိုးအချင်းချင်း၊ တိုင်းပြည်အချင်းချင်းစသည် ဖြင့် တစ်စတ်စ ကျယ်ပြန်လာခဲ့ရာ များကိုခုံးကမ္မာ့စစ်သို့ပင် တိုင်ခဲ့ လေသူသည်။ လူောင်လောက်းကြေးသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၅၅၀၀ အထွေး စစ်ပွဲကြေး၊ ငယ် စုစုပေါင်း ၁၄၀၀၀ ကျော် တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲများတွင်လည်း အမျိုးမျိုးရှုခဲ့သည်။ လူမျိုးဇုံး၊ ဘားသားရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေး၊ ရေပြိုင်မြှုပြင် နယ်နမိတ်အပိုင်း အမြှေးပိုင်ဆိုင်မှုပြသောနာ အစရိုသည်ဖြင့် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် စစ်ပြစ်လေ ခဲ့ကြသည်။

မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပွားခဲ့သည် ဖြစ်စေ၊ စစ်ဟူသည် လူသားတို့အား ကောင်းကျိုးပေးခြင်းမရှိဘဲ ဆိုးမွှေ့ကိုသာ ထားရစ်ခဲ့လေ သည်။ စစ်ကြောင့် လူသားတို့သည် (၁) သုတေသနရက်ပဲ ဓားလုံသောနတ် စသော လက်နက်ကားဖြင့် သေကြပျက်စီးရခြင်း၊ (၂)ရောဂါနရက်ပေါ်ရောဂါအမျိုးမျိုးဖြင့် သေကြပျက်စီးရခြင်း၊ (၃) ဒုက္ခက္ခက္ခရက်ပေါ်အေား အစာ ငတ်မှတ်ခြင်းအားဖြင့် အောက်ပျက်စီးရခြင်းများ ဖြစ်ပွားခဲ့ရသည်၊ ထိုပြင် လူသားတို့၏ စည်းစီမံ့သွေ့ရတာနာတို့ပါ ပျက်စီးဆုံးရသည် ဘားအကာ တစ်စစ်တိုးတက်လျက်ရှိသော လူောင်လောက်းကြေးကိုလည်း တုန်းသွားစေခဲ့သည်။

အခန်း(၁)

ဂုဏ်ယက္ခာမှာစစ်ဆေးတော်ခံသမီး

၂၀ ရာစု ပထမ နှစ်ငါးဆယ်အတွင်း ပြိုင်စံကင်းသော ပျက်စီး ပြန်စီးမှုအထိပြင့် ကမ္ဘာစစ်ကြီးနှစ်ခု ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

၁၉၁၄ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ရက်မှ ၁၉၁၈ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၁၁ ရက် အထိ ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပထမကမ္ဘာစစ်ပွဲတွင် လူဦးရေသန်းပေါင်း ၁၀၀၀ ပါဝင်သည့် နိုင်ငံပေါင်း ၃၆နိုင်ငံမှ လူပေါင်းသန်း ၅၀ ပါဝင်ဆင်နဲ့ တိုက်ခိုက်ခဲ့ပြီး၊ လူသန်းပေါင်း ၇၃၈ ကျော် သောကြပျက်စီးခဲ့ရသည်။ လူပေါင်းသန်း ၂၀၀ မှာ ဒဏ်ရာ အဆာတရ ရရှိခဲ့ကြသည်။

နှစ်ယောက်မှာ လူဦးရေ သေန်းပေါင်း ၁၇၀၀ တို့ ပါဝင်သည့် နိုင်ငံပေါင်း (၆၁) နိုင်ငံမှ လူသားပေါင်း ၁၁၀ ပါဝင် ဆင်နဲ့ တိုက်ခိုက်ခဲ့ရပြီး လူသန်း ပေါင်း ၅၀ ကျော် သောကြပျော် လူသန်းပေါင်း ၃၀၀ ခန့် ထိခိုက် ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။

ဂုဏ်ယက္ခာစစ်သည် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ နေရာအနဲ့အပြား သို့ ဂယက်ရိုက် ပုံနှံသွားသော တာကယ့်ကမ္ဘာစစ်ဖြစ်သည်ဟု သိ လေသည်။ ၁၉၁၄ မှ ၁၉၁၈ အထိ ဖြစ်ပွားခဲ့သော စုစုမကမ္ဘာစစ်မှာ နိုင်ငံအများအပြား

Digitized by srujanika@gmail.com

ပါဝင်သည့် စစ်ပွဲကြီးပင် ဖြစ်သော်လည်း ကမ္ဘာစစ်ဟူ၍ စင်စစ်ခေါ်နိုင်
လောက်အောင် ကမ္ဘာတာဝန်းရှိ နိုင်ငံတိုင်း၊ လူမျိုးဟိုင်းကို ထိနိက်ခြင်း
မရှိခဲ့ချေ။ ၁၉၃၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂ ရက်နေ့တွင် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သော
ဒုဝဘ်ယာကမ္ဘာစစ်ကြီးမှာမူ ကမ္ဘာစစ်ဟူ၍ အမည်အေးနိုင်လောက်အောင် နိုင်ငံ
တကောသို့ ကုံးစက်ပျုံနှုန်းသွားခဲ့လေသူ့။

ତୃତୀୟ ଗନ୍ଧୀବାଦିଙ୍କୀ ଫର୍ମିଲୁଗିନ୍ଦ୍ରାଯନ୍ତେ ଶେଷିଲାମ୍ବନ୍ଦ୍ରିଗୁଣ୍ଠିଃମୁ ଗତା
ଲାଙ୍ଗିରାଗିନ୍ଦ୍ରାଯନ୍ତେ ଲାଙ୍ଗିଗୋପାଦିଃ। ଅଳ୍ପାବଳୀରେ ପ୍ରିଯ୍ୟାଯିମୁଲାହୀଖାଵେଳାକ୍ଷ୍ୱାରୀ
ଅବୀଲାନ୍ତ୍ରିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମୁଲାହୀଖାଵେଳାନ୍ତ୍ରିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରି
ଅବୀଲାନ୍ତ୍ରିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରି
ଅବୀଲାନ୍ତ୍ରିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରି
(୬) ତୃତୀୟ ପରିମାଣରେ (୭) ଦିନିକ୍ଷେତ୍ରରେ (୮) ଦିନିକ୍ଷେତ୍ରରେ
ଅବୀଲାନ୍ତ୍ରିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରି
ଅବୀଲାନ୍ତ୍ରିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରିଯିମ୍ଭାବିନ୍ଦ୍ରି

အပြင်ဖွဲ့စည်းခြင်း၊ (၃) စိုလှက်နှက်များ အပြင်နှာဆိုင် တပ်ဆင်ခြင်းနှင့်
၄) ပက်ဆစ်တို့၏ ကျေးကျော်မှုတိအကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

၃ တိယကမ္မာ့သစ်အကြောင်းကို
ရှုံးသားရာ၌ ရှာမနီ အာဆာဒရှင်
ဓမ္မယောက်၏အခြေကြောင်းကို ထည့်
မရေးစာ ပြည့်စုံမည့်မဟုတ်ချေး။
ရှာမနီ အာဆာရှင် ဟန်တော်လာ
ဟစ်တလာကို သုစက္နီး
၁၁၁၁ ပြည့်နှင့် ဆာဖေးရီးယားပြည့်
နယ်စပ်ရှိ အင်းမြစ်ပေါ်ရှိ ဘဇ္ဇာ
နွှေ့မြို့ကလေး၌ ဘရဲ့ကြေး ခန့်ခွဲ
ပြီးလ ၂၃ ရက်နေ့ ညနေ့ ၆ နာရီ
မြန်၊ ၂၀ တွင်စွားမြင်၊ ခဲ့သည်။
ဟစ်တလာ၏ နှစ်ဖက် မိဘာများမှာ
ညီဝါးယား ဖီယင်ရာမြို့၏
အနောက်မြို့က်ဘက် မိုင် ၅၈
ဧာ ကွာဝေးသော ဝါးဖီယာ တဲ့လို့
ကလေးမှ အသက် အန္တရာယ်များ
ဖြစ်ကြသည်။

သူတို့၏ မီသားစုနှမည်မှာ မူလက ဟိုက်ဒလာ (Hitler) ဟု ခေါ်ပေါ်က
သူည်။ အောင်နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာမှ ဟိုတလာ (Hitler) ဟူ၍ ပြောင်းလဲ
ခေါ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။

ဟାତଲାଣୀ ଅହିଁ: ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗ୍ରୀଭାକ୍ଷଃ ଗ୍ରେ ହିନ୍ଦୀଲାଭା ମନ୍ତ୍ର
ବନ୍ଧୁଆଶୀମ୍ବ ତାତ୍ତ୍ଵକ୍ଷାତ୍ରିତ ଅତବ୍ଲତାକ୍ଷେତ୍ରବନ୍ଧୁଭାବୀ ମନ୍ତ୍ରୀ ଗୁପ୍ତଃ ଗୁପ୍ତ
ବନ୍ଧୁତାତ୍ତ୍ଵଯୋଗୀ ଅପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲୁବନ୍ଧୁଲବନ୍ଧୁବ୍ରାହ୍ମିଂଦା ଅତିର୍ଥିତୁଷ୍ଟିତୁପ୍ରତିଷ୍ଠାବନ୍ଧୁ ॥ ତ୍ରୈବନ୍ଧୁ
ପ୍ରେତବନ୍ଧୁ: ଅତିର୍ଥିତୁଷ୍ଟିତୁପ୍ରତିଷ୍ଠାବନ୍ଧୁଲବନ୍ଧୁବ୍ରାହ୍ମିଂଦା ବ୍ରାହ୍ମିଂଦା ବାରପିତୁଷ୍ଟିତୁପ୍ରତିଷ୍ଠାବନ୍ଧୁ
ଲୁପ୍ତଗ୍ରୀଦିତୁଃ ଯୋଗୀର୍ବାମ୍ବ ଚର୍ଦ୍ଜ ବ୍ରାହ୍ମିଂ ମେଲାତ୍ମକ ତଥାର୍ଥଃ ଅତବ୍ଲତାକ୍ଷେତ୍ର
ବାଗଲେ: ତାତ୍ତ୍ଵକ୍ଷାତ୍ରିତ ଉତ୍ତିମାଅକ୍ଷକା ଶ୍ଵରୁ ଲାଭିତୁଷ୍ଟିତୁପ୍ରତିଷ୍ଠାବନ୍ଧୁ

အကြောင်းပါခဲ့သည်။ မာရီယာအန်နာသည် အပျိုမဟုတ်ပေါ့။ ထိုအချိန်မတိုင် ဒါ လွန်ခဲ့သည့်ငါးနှစ်ခန့်က သူလင်ကောင်မပေါ်ဘဲ ကလေးတစ်ယောက် တိတ်တိတ်ပုန်းရခဲဗဗ္ဗား၏။ ဂျောဟိုကိုဒဲလာသည် မာရီယာအန်နာနှင့် လက် ထပ်ပြီးအနောက် အဆိုပါ ဒုံးမနာသားလေး အလျိုက်ကို ပိုမိုပါ၏ အမွှေစား အမွှေခံသားအဖြစ် တရားဝင်အသိအမှတ် ပြခဲ့ရ၏။ ပအောမပေါ်ဘဲ တိတ် တိတ်ပုန်းမွေးလွှဲရနာသာ အလျိုက်စိအား နှောင်အခါ၌ အဖော်မနိုင်ငံ တော်၏ အမိပတိ၊ ပက်ဆစ်အာဏာရှင်ကြီး ဟာစ်တလာ၏ ဖင်ပေတည်း။

အလျိုက်ဟစ်တလာသည် အသက် ၁၃ နှစ်သားအရွယ်တွင် သူ့ဦး လျေး၏ နေအိမ်မှ ထွက်လာခဲ့၍ ပိုမိုပါ၏ အဆင်မပြုသဖြင့် နှစ်ဦး သသာ့စု ကွာ့ရှင်းပြတ်ခဲလိုက်သည်။ အလျိုက်စိသည် ပထမ မယားကြီး ကွယ်လွန်ပြီး နာက်တစ်လအကြောတွင် ဖရန်စစ်ကာမက်စက်ဘာရာဆိုသူ မျာက်အိမ်ထောင်ပြခဲ့သည်။ အဆိုပါ ဒီးသည်သည် သမီးကလေးမွေးပြီး၊ တစ်နှစ်မွှေမကြာမီ၊ အဆုတ်ရောက်ဖြင့် သေဆုံးသွားခဲ့ပြန်သည်။ ဒုတိယ ဒီး သေဆုံးပြီး ၆ လခန်အကြောတွင် တတိယအိမ်ထောင်ပြခဲ့ပြန်သည်။ သူ၏ တတိယအိမ်ထောင်မှာ ကလာရာပေါ်လဲလိုသို့ဖြစ်သည်။ အလျိုက်စုံ ကလာရာတို့သည် ၁၈၈၅ ခုနှစ်၊ ဒေါ်နတ်ရီလ ၇ ရက်နေ့တွင် လက်ထပ်ခဲ့သည်။ ကလာရာသည် အလျိုက်နှင့် လက်ထပ်ဆိုနိုင်က အသက် ၂၃ နှစ် သာရှိသေးသည်။ လက်ထပ်ခြင်း ၅ လအကြာ မေလ ၁၇၊ ရက်နေ့တွင် ပထမဆုံး ဂတ်စိတပ်ဆိုသူ သားယောကုံးလေး ဖွားမြင်သည်။ ထိုအာက် တစ်ဖော် အိုင်ဒါဆိုသူ မွေးခဲ့ပြန်သည်။ သို့သော် နှစ်ယောက်စုံလုံး၊ အဖက် မတင်ဘဲ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထိုအာက် ပစ္စား ၁၀ တွင် သားယောကုံးလေးတစ်ယောက် မွေးခဲ့သည်။ ဤဆိုဖြင့် ဟစ်တလာသည် အလျိုက်စုံလဲ တတိယဒီးမှ မွေးသေား တတိယမြောက်သွားဖြစ်သည်။ အလျိုက်စိသည်

အဆေါဒို့ဟစ်တလာအပြီး နောက်ထပ် သားတစ်ယောက်နှင့် သမီးတစ်ယောက် ထပ်မဲ့ရဲ့သေးသည်။ သို့သော် ဟစ်တလာ၏ ညီအက်ချုပ်များ ၆ နှစ်သားအရွယ်တွင် သေဆုံးခဲ့ရာ ဟစ်တလာသည် အမိမိ၏တွင်း တန္ထတု ဆင်းဟူ၍ ‘ပေါ်လာ’၊ အမည်၍ ညီမတစ်ယောက်သာရှိသည်။

ဟစ်တလာသည် ငယ်စဉ်က သူ့ဖောင် ပြောင်းချွေရှာသို့ တစ်မြို့၊ တစ်မြို့ လိုက်ပါနေထိုင်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် သူ့ဖောင်က သူ့ကို ပညာထူး ချိန်စေလိုသောဆန္တဖြင့် ရောက်ရာအရပ်တွင် ကျောင်းထားပေးခဲ့သည်။

ဖင်သေဆုံးပြီးနောက်၊ နောက်တစ်နှစ် ၁၉၀၄ ခုနှစ်တွင် ဟစ်တလာသည် နီးရဲ့ကျောင်းတွင် ကျောင်းသော နှဲးစာများကို ကောင်းစွာ မလိုက်နာနိုင်သဖြင့် ထိုကျောင်းမှ ထွက်ခဲ့ရပြီး စတီးယားကျောင်းသို့ ပြောင်းချွေသင်ကြားခဲ့ရသည်။ သူသည် အထက်ပါစတီးယားကျောင်းတွင် ပညာသင့်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၆ နှစ် အရွယ်တွင် ကျောင်းမှုထွက်ခဲ့သည်။

ADOLF HITLER

ဟူသော မှတ်ရဲက်ဖြင့် ပယ်ချေခြင်းခဲ့လိုက်သည်။ သို့ သော် ခေါင်းမာလှသော ဟစ်တလာသည် သူအကြံကို လက်မလျှောသေးဘဲ အဲနပဲကြီးနှင့် ထပ်မံကြိုးစားဖြစ်သည်။ သူ၏ စွဲနပဲ မည်မျှကြီးသာ၌ ဆိုသော် ထိုအဆိုက်အကျိုးတွင် လင့်ခြို့နှင့် သူမြို့ခေါင်ကြီး ကင်းဆောင်ရွက်ပြီး အသည်အသေး ဖြစ်စေ သည်ကိုပင် ပြန်မကည်နိုင်ဘဲ လျှစ်လျှော့စွာထားခဲ့သည်။ မောက်ဆုံး

ဟစ်တလာသည် ငယ်စဉ်က ပုန်းချိအနုပညာတွင် ဝါသနာထုံးခဲ့သည်။ ပုန်းချိအရာအဖြစ် အောက်မွှေးမည်ဟူ၍လည်း စိတ်ကူးယဉ်ခဲ့သည်။ ယင်းမောက် ပိုယင်နာမြို့သို့ သွားရောက်၍ အနုပညာသိပ္ပါးကျောင်းကြီးသို့ ကျောင်းဝင်ခွင့် လျှောက်ထား၊ ကောင်းလက်တွေ့အစ်းစာမေးပွဲ ဝင်ရောက်ပြီဆိုရာ အရည်အချင်း ညွှေးသည် အစ်းရေးဆွဲစေသော ပုံများမှုလည်း နက္ခနာဖွယ်ရအရို့

၁၉၀၇ ဒီဇော်ဘဝ ဖြာရက်နံပါတွင် အဆိုပါ ကင်ဆာရောက်ဖြင့် မိခင်ကြီး ကွယ်လှန်အနိစ္စရောက်တော့မှသာ လင့်မြို့သို့ ပြန်ခဲ့သည်။ သို့ သော ကြောကြာမနေ။ မိခင်ကြီး၏ စာပုန်ကိစ္စပြီးသည်နှင့် မိယင်နာမြို့သို့ ၁၉၀၈ ဧပြီဝါရီလထဲတွင် ပြန်လာခဲ့သည်။

ယန်တယာသီမြင်ကထာ

သူသည်မိယင်နာမြို့တွင် ဖြစ်သလို မူထိုင်စားသောက်ရင်း အနုပညာ သိပ္ပါကျောင်း ကြီးတွင် အနုဝည်သောကျောင်းသားတစ်ယောက် အဖြစ် နေခွင့်ရွေအင် နောက်တစ်ပတ် ကျောင်း ဝင်ခွင့်ခေါ်မည့်ရက်ကို လက်ချီး၍ စောင့် စောင့် သော်။ သို့သော အနုပညာသိပ္ပါကျောင်းကြီးတွင် အနုပည်သောကျောင်းသားတစ်ယောက်အဖြစ် သင် ကြားရန် အားခဲထားသော ဟစ်တလာ၏ မျှော် လင့်ချက်သည် ပြီကျော်ပြန်သည်။ ကျောင်းအပ် ချုပ်ပေးအဖွဲ့က ဟစ်တလာ အား ကျောင်းဝင်ခွင့် စာမေးပွဲကိုပင် ဝင်ရောန်ခြေဆိုခွင့်မပြုတော့ဘဲ သူမလျှောက်လွှာကို တစ်ခါ တည်း ပထ်ချုပဲလိုက်လေသည်။

၁၉၀၉ ရန်စု ၁၉၁၃ ရန်စုအထိ ထိုစဉ်က မိယင်နာမြို့တွင် နေထိုင်ခဲ့ရသော အဖြစ်သည် သူအတွက် အဆိုးဝါးဆုံးသော အချိန်အခါ ဖြစ်သည်ဟူ၍ နောင်အခါတွင် ဟစ်တလာက ဤသိပ်ပြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

ဟစ်တလာသီမြင်

လောကခံတရား၏ နိုဝင်ကိုညှင်းဆော်ကို အလူး အလဲခံရသော ဤကန္တရန်များအတွင်းမှာပင် ဟစ်တလာ၏ တွေးခေါ်မြှင့်မှုများနှင့် ရည်မှန်းချက်များကို သူ၏ ‘ကျွန်ုပ်၏ကြုံးပေးမှု’ စာအုပ်၌ အောက်ပါအတိုး ရေးသားခဲ့တော့သည်။

‘ဤ၊ ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ကျွန်ုပ်သည် ကျွန်ုပ်၏ နေစဉ်စား ရေးသောက်ရေးအတွက် ပထမတွင့် ပုံးထမ်း အလုပ်ကြမ်းသမား တစ်ယောက်အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထို့နောက်

ရုတေသနအန္တတော်များ

အပေါ်စွာ ပန်းချိအရာ တစ်ယောက် အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း ရှာဖွေလုပ်ကိုင်စားသောက်ခဲ့ရသည်။

ကျွန်ုပ်သည် ကြောလုံးအိမ်တိုင်လုပ်ကာ ခြေားတည်ရာ သွားလာ၍ အဝတ်ငတ် အပြတ်ပြတ် နှေခဲ့ရသည်။ ကျွန်ုပ်ပိုင်သမျှ၊ ဆိုင်သမျှ အဖိုးတန်ပစ္စည်းများမှာလည်း ပေါင်နှီးရောင်းချခဲ့ရ၍ ဘာတစ်ခုမှ မကျွန်ုပ်တော့။ ကျွန်ုပ်ဝတ်ထားသော အဝတ်အစားမှာလည်း ထစ်နှေ့တွေး၊ အရောင်အဆင်း ညွှန်လာရုံးမက အစုတ်စုတ် အပြတ်ပြတ် ဖြစ်လာခဲ့ရာ တစ်နှေ့ထက် တစ်နှေ့ပို့၍ ဆင်းရဲ့မြဲတေလာသော လက္ခဏာအသွေးအပြင်ကြောင့် ကျွန်ုပ်၏ဘဝမှာ လွှာအောက်တန်းလွှာ အဖြစ်သို့ ကျေမူရာက်ခဲ့ရသည်ဟု၍ ရေးသားထားလေသည်။

မှန်၏။ ထိုစဉ်က ဟစ်တလာဆင်းရဲပုံမှာ ကုန်းကောက်စရာ မရှိအောင်ပင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ လမ်းကေးပလက်ဖောင်းများပေါ်တွင် လည်းကောင်း၊ ပန်းခြံများတွင် လည်းကောင်း အိပ်ခဲ့ရ၍ ဆောင်းတွင်းတွင် ဗိုက်ဒလို ဘူတာရုံး၏ နှောက်ဘက်တွင် ညအိပ်ရှိအတွက် အိပ်စင်ကာလေးများ လွှာစွာ သူ တစ်ဦးထံ ရှိစုံစုံဖြင့် ညစဉ်အိပ်စင်လွှာ၍ အိပ်စက်ခဲ့ရသည်။ သို့နောက် ဓမ္မရှင်၊ ကြေးရှင်ကြီးများက ဆောက်လုပ်လွှာ၍ ဒါန်းထားသော ကုသိုလ်ဖြစ်ဟိုတယ်တစ်ခုသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့သည်။ သူသည် ၁၉၁၀မှ ၁၉၁၅ထိ ထို့ဟိုတယ်၍ပင် နေထိုင်ခဲ့သည်။

ဤသို့ ကုသိုလ်ပြစ် ဟိုတယ်ဘူး အထိုင်စဉ်အတွင်း ဟစ်တလာ
သည် သူနှင့်ဘဝတူ လူတစ်ယောက်နှင့် ရင်းနှီးခင်မင်လာခဲ့သည်။ ထိုသူမှာ
စိန်းနှီးလ်ဟန်းနှစ်ဖြစ်သည်။ သူတို့နှစ်ယောက်သည် တော်ချည့်တစ်ခါ့၊ ပြေတ်
ချည့်တစ်လျည့် ဆင်းရွှေ့ နှန်ထိုင်လာခဲ့ကြရာမှ ငွေစင်လမ်းမြောင့်မည့်
နှည်းလမ်းများကို ရှာဖွေကြံးဆကြသည်။ ထိုခေကြံမှာ လောင်းခေယ်
သူရေးဆွဲထားသော ဆီဆေးပန်းချိုကား ရှုံးကို ရှုံးဟောင်းပန်းချိုကား
ချားအဖြစ်လိမ့်၍ ‘အစွဲထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။’ လတ်တလော သူရေးဆွဲထား
သောပန်းချိုကားများကို ဟောင်းနှစ်းသည်အသွင် ရောက်အောင်ပြုလုပ်၍
ရှုံးဟောင်းပန်းချိုကားအဖြစ် ရှုံးဟောင်းအနှစ်ပညာ ပစ္စည်းများစုဆောင်း
သောလူလုံးထံများထံ လိမ့်လည်ရောင်းစားခဲ့သည်။ ဤနည်းဖို့ အချိန်တော်
ကြော် စားပေါ်ကိုရောင်ခဲ့သည်။ ယင်းနောက် ပို့စက်တ်များရေးဆွဲ၍ နှစ်
ယောက်သား နှစ်ရော်စားသော်ကိုကြုံသည်။

အပေါ်သနာဖုန်းသာ ဟစ်တယ်

ထိုနောက် ဟစ်တလာသည် ပီယာင်နာဖြူမှ မြှေးနှစ်တွင် မြှေးနှစ်သို့ ပြောင်းနှုံး
အထိုင်သည်။ မြှေးနှစ်တွင်၊ ပီယာက်နာတွင် အစဉ်က အချိုးအသွေးပြောင်းဖြစ်
သလိုနေ၍ ဖြစ်သလိုစားသည်။ အလုပ်ကိုနေစား သုစာအလုပ်းခံရှိလောက်
သောလုပ်၍ စာကိုသာတက်ပုဂ္ဂက်ဖတ်သည်။ အားလုံးနှစ်များတွင် စား

သောက်ဆိုင်များမှ သတင်းစာများကိုသာမက မြတ်ခက် ပြည်သူစာကြည့်
တိုက်ရွှေသို့ သွားရောက်ကာ တစ်နောက်နဲ့ တစ်နောက်နဲ့ထိုင်၍ စာဖတ်သည်။
သူရှားနေသာအိမ်ရှင်ပရောပေါ်ပဆိုသူ အမျိုးသော်ကြီးကမ္မ၊ သူအား စာဖတ်
ရာတွင် အလွန်လောဘကြီးသည် ဟူ၍ပင် မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။ ဟစ်တလာ
သည် ဘဝတစ်သာက်တာလုံးပင် စာကို အမြဲမပြတ် ဖတ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။

ဟစ်တလာ ဖတ်ရှဲခဲ့သည့် စာအုပ်ချားအနက် အများစုမှာ စစ်သမိုင်း
နှင့် စစ်ဘုရင် အဇ္ဈားဖွံ့ဖြိုးများဖြစ်ပြီး၊ အဇ္ဈားဖွံ့ဖြိုးများတွင် ဂျာမန်နှင့် ပရပ်
ရှား သက်လီးဆုံးရှင်းမှုးများအကြောင်းဖြစ်၍၊ စစ်သမိုင်းများတွင်မူ နှိုင်လိယန်
စစ်ပွဲများနှင့် ပရပ်ရှားဘုရင်တို့၏ စစ်ပွဲမှန်သမျှ တစ်ခုတွဲမကျိုးဟု ဆိုရ
လောက်အောင် ဖတ်ခဲ့ပြောင်းသိရပေသည်။ ဟစ်တလာသည် နာမ်ဝါသည်
ပိုင်းဆိုင်ရာများကို စိတ်ဝင်စား၍ အတော်စွဲစွဲမြှုပြုပင် ဖတ်ရှဲခဲ့သည်။ ဟစ်
တလာဖတ်ရှဲခဲ့သည့် စာအုပ်စုထံတွင် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာအုပ်စာတမ်း
၁၃၀ ကျော်မျှရှိပြီး၊ ၄၈ုံးတို့အထံတွင် အနောက်တိုင်းဂန္ဓိရ ပညာရပ်များ၊
အရှေ့တိုင်း အသိပေါ်ဝါဒ အယူအဆများမှသည် ယယ်ခရစ်၏ သွေးခြားများ
အထိပါဝင်သည်။

စာဖတ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဟစ်တလာ၏ ကိုယ်ပိုင်အယူအဆကို သူ၏
Mein Kampf(ကျွန်ုပ်၏ ကြိုးပမ်းမှုများ) စာအုပ်အခန်း (၂) တွင် ‘စာဖတ်
ခြင်း အတော်ပညာ’ (The Art of Reading) ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ရေးသားချက်တစ်ခု
ပါရှိသည်။ ၄၈ုံးတွင် သူက စာပေဝါသမှာအိုးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ‘စာတွေ
အတော်မသတ် တရစပ်ဖတ်သူတွေ၊ တစ်အုပ်ပြီး တစ်အုပ် ဘာတစ်ခုမှ
မခြောင်းမချိန် လုံးစွဲပတ်စွဲဖတ်နေကြသူတွေ ကျွန်ုတ်တွေဖူးပါသည်။’
သူတို့မှာ ကျယ်ပြန့်သော ဖဟုသုတရှိတာမှန်သည်။ သို့သော် မိမိစုဆောင်း
ရရှိသည် အရာများကို မည်သို့ ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားရမည်ဟုအောင်
အသိညာဉ်မျိုး သူတို့မှာမရှိ ဟူ၍ မှတ်ချက်ချခဲ့သည်။ သူက ‘စာဖတ်ခြင်း
ဟုသည်၊ သူချည်းသောက်သတ် အခါပွာယ်မရှိ။’ အကျိုးရလဒ် တစ်ခုတော်ရာ
ရရှိရေးအတွက်သာ ဖြစ်ရမည်’ ဟုဆိုသည်။ ‘စာဖတ်ခြင်း အတော်ပညာကို
ကျွမ်းကျင်တံတိမြောက်ထားသော သူတစ်ယောက်သည် ကျမ်းကြီးကျွမ်းခိုင်
ဖြစ်စေ၊ မရွေင်း ဖြစ်စေ၊ စာအုပ်ငယ်များ၊ လက်ကမ်းစာအောင်များဖြစ်စေ

သုန္တလျှော့သတ္တရာဝန် တစ်ပြိုင်နက် ဤသည်ကား မိမိ၏ ရည်ရွယ် ချက်ကို အထောက်အကြပ်မည့် အရာ၊ ဤသည်ကား သီထားလျှင် တန်ဖိုး ရှိခြင်းမှုမှတ်သားထားသုင့်သည့် အရာ စသည်ဖြင့်မိမိနှင့် သင့်တော်ကိုက်ညီ သည်တို့ကို ချက်ချင်းလက်ငင်း ရွေးထုတ်ရယူတတ်စမြဖြစ်သည်။ ဟု ရေးသားခဲ့လေသည်။

ထိုသို့ စာကို တစ်နေကုန် လောဘတ္တုံး ဖတ်ပြီးအနေက် ညနေ စောင်းလျှင် ဘီယာဆိုင် တစ်ဆိုင်သို့သွားကာ ဘီယာစုပ်ရင်း နိုင်ငံရေး စကားများကို ထုံးစံအတိုင်း အာပေါင်အာရင်းသုန္တသနဖြင့် ပြောလေတတ် သည်။

ဟစ်တလော မြှေးနံ့ဖြူတွင် အထိုင်စဉ်အတွင်း ဘုရား ခန့်ခွဲ ရှုံးနေ့တွင် ဂျာမန်တို့၏ ဟက်ပို့ဘူး ထိုးမွေ့နှစ်းမွေ့ကို ဆက်ခံရ သည် ဘူလ်ဂေးရီးယားပြည့်ရှင် ဖရန့်ဖာဒီနန်မင်းသား၊ (Archduke Frang Fendinian)၊ ငှင့် ကြောင်ယာတော်တို့သည် တိုင်းခန်းလှည့်လည်ရင်း ဆာရာ ယော်မြို့တွင် Black Hand ၏ ဆားဦးယားလျှို့ဝှက်အကြောင်းဖက်ရှိတဲ့ ဝင် ဆုံးအမျိုးသား ကျောင်းသားတော် ဒီးက အလစ်တွင် လုပ်ကြော်သို့ဖြတ်ခဲ့ မြှုပ်ကြောင်း နှစ်ဆုံးခဲ့ရသည့်သတင်းကို ကြားသိခဲ့ရသည်။

ထို့နောက် သွေတြီးယားက ဆားဦးယားပြည်အား ရှုံးလိုင်လ ၂၃ ရက် နဲ့တွင် ပြင်းထန်သော ရာဇ်တစ်ရပ်ပို့ ၁၈ ရက် နာရီအတွင်း အကြောင်း ပြု့ကားရန် အပူတြဲပြင်း တောင်းဆိုလိုက်၏။ ဆားဦးယားက ရာဇ်သို့ လက်ခံတုန်းပြန်သော်လည်း အချက်အလက်အားလုံးကိုမူ လက်မခံခဲ့။

ဤသည်ပင်လျှင် ပထားမကမ္မာစစ်ကိုးကို စတင်ဖြစ်ပြားစေသော မီးဖျားကလေး ဖြစ်တော့သည်။

သွေတြီးယားနှင့် ရှုရားကိုသည် မိမိတို့၏ စစ်တပ်များကို ပြင်ဆင် ရန် စုရုံးတော့သည်။ ရှုံးလိုင် ၂၇ ရက်နဲ့တွင် သွေတြီးယားက ဆားဦးယား ထို စစ်ကြေညာလေသည်။ ပြုရတ်ပေါ် ၁ ရက်နဲ့တွင် ဂျာမန်က ရှုရားအား စစ်ကြေညာလိုက်၏။ ပြုရတ်လ ၃ ရက်နဲ့တွင် ဂျာမန်က ပြင်သစ်ကိုလည်း စစ်ကြေညာပြန်၏။ ဂျာမန်စစ်တပ်များသည် ဘယ်လိုကိုယ်နှင့်ပြည်သို့ ချုပ်နှင့် ထင်ရောက်သော ပြုရတ်လ ၄ ရက်တွင် ဘယ်လိုကိုယ်မဟာမိတ်ဖြစ်သော အက်လန်ပြည်က ဂျာမန်ကို စစ်ကြေညာခဲ့ပြန်သည်။

၆၁။

ဟစ်တလောသုည် စစ်ကြော်ချက်များကို နားထောင်ပြီး စိတ်ဓာတ် တက်ကြွန်သော ဂျာမန်အမျိုးသား ထောင်ပေါင်းများစွာတဲ့သို့ သွေ့စွဲလ ၃ ရက်နဲ့တွင် တတိယမြောက်လူးဝစ်ဘုရင်ထံ စစ်မှုထမ်းရန် လျောက်လွှာ တင်လိုက်သည်။ သူလျောက်လွှာကို ဆိုင်ရာက ခွင့်ပြုရကြောင်း ပြန်ကြား ၁ မကြာခိမှာပင်ရရှိခဲ့သည်။ ဤအကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ သူ၏ ‘ကျွန်းမား ကြီးပမ်းမှု’ စာအုပ်။

‘ကျွန်ုပ်သည် စစ်မူထဲမှာ ခွင့်ပြုကြောင်း ဆိုင်ရာမှ ဖြန့်ကြားရှာကို ပေါ်ကြ၍ ဖတ်ခဲ့ရသည်က ဝမ်းသာလျန်းလှသဖြင့် လက်များပင် တုန်နေသည်။ မည်မျှလောက် ဝမ်းသာအားရ ဖြစ်မိသည်ကို ပါးစပ်က ထုတ်ဖော်ပြာပြ ရန်စကားလုံးပင် ရှာမတွေ့အောင် ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ရက်များမြတ်စွာ ကျွန်ုပ်သည် စစ်ယူနိုင်သူများအပြည့်စုံ ဝတ်ဆင်ထားသော စစ်သား တစ်ယောက် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအခိုန်မှစ၍ ထိုစစ်ယူနိုင်ဟော်းကို နွှေ့နိုးပါးမျှ မချွဲတဲ့ ဝတ်ခဲ့သည်’ ဟူ၍

ရှုံးသားထား လေသူည်။ သူသည် ညျမတြီးယား အမျိုးအစွယ်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ဆိုင်ရာမှ ခွင့်ပြုချက်အရ ဘာဗေးရီးယန်း အရန်ခြေလျင် တပ်မ ၁၆၊ တပ်စု ၁ တွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းခဲ့ရသည်။

ပထမတွင် မြို့နယ်မြို့မှာပင် အခြားစစ်သားများနှင့် အတူ ရှိန် အနည်းငယ်မျှ စစ်ပညာသင်တန်းဆင်းရသည်။ ထိုနောက် လက်ချုပ်လျှော့ သို့ရောက်၍ အတန်ကြာ စစ်စခန်းချေနေခဲ့ရပြီး၊ အော်ဝိုဘာလ ၂၁ နှင်းနေ့တွင် စစ်မြေပြင်သို့ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။

ဟန်တာလာသည် စစ်မြေပြင်တွင် ဖြတ်သွေ့တပ်များနှင့် ဖြစ်ပွားသော တိုက်ပွဲများနှင့် ထူးခွာနို့ ထမ်းရွက်ခဲ့သဖြင့် ၁၉၁၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၂

ရှင်နွှေတွင် သမထိကြက်ခြေခတ် (Iron Cross) ခေါ် တပ်သားကျော် ဆုတံသိပို့ (ခုတိယအဆင့်) ရှုရှိခဲ့သည်။ ၁၉၁၅ တွင် ဟစ်တလာပါဝင် သော တပ်မသည် တိုးကျိုင်းဒေသတွင် ဓမ္မတပ်ခွဲပြီး၊ ထိုမှတစ်ဖော် အူမြို့မျက်ပဲလ်အရပ်တွင် ပြုတေသုံးတစ်များနှင့် ရင်ဆိုင် တိုက်နိုက်ရပြန်သည်။ ထိုတိုက်ပွဲပြီးသည့်နောက် ၁၉၁၆ ခု အောက်တိုဘာလထဲတွင် ဘာပေါ် ဒေသသို့ ရောက်ရှိ၍ တိုက်နိုက်ကြပ်ရာ အောက်တိုဘာလ ၇ ရက်နွှေတွင် ဟစ်တလာသည် ဓမ္မထောက်သို့ သေနတ်မှန်၍ ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ သူသည် ဘာလုင်အေးရှုတွင် တက်ရောက်ကုသပြီးနောက် ၁၉၁၇ မတ်လထဲတွင် စစ်မြေပြင်သို့ တစ်ဖော်ပြန်ရောက်ခဲ့ပြန်သ ၤ။ စစ်မြေပြင်တွင် ဟစ်တလာ သည် လူတစ်ယောက်က ပြင်သစ်စစ်သား ၁၅ယောက်ကို အရှင်လက်ရ စေးသီးခဲ့သောကြောင့် ၁၉၁၈ ခုနှစ်၊ နှစ်ဦးဂိုင်းတွင် သာမန်စစ်သည်များ ရခဲ့လျေသာ သမထိကြက်ခြေခတ် ပထမဆင့် ရှုရှိခဲ့သည်အပြင် တပ်ကြပ် အဆင့်သို့ တို့ပြုင်ခဲ့ရသည်။

ယင်းနောက် ဟစ်တလာပါဝင်သော ဂျာမျိုးတပ်မသည် ၁၉၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလထဲတွင် ယူပရက်စ် ဒေသ၏ တောင်းက် ဝါးဝါး အရပ်သို့ တပ်ခွဲရောက်ရှုရှိပြန်သည်။ အောက်တိုဘာလ ၃၄ရက်နှင့် ညွှတ်

ထိုဒေသမှ ဂျာမန်တပ်များကို ဖြိတိသူတပ်များက ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြသည်။ တိုက်ပွဲမှာ ပြင်းထန်၍ ဖြိတိသူ တပ်များက ဓာတ်ငွေ့များ သုံးစွဲတိုက်ခိုက်မူးကြောင့် ဟစ်တလာသည် ဓာတ်ငွေ့မီပြီး သတိလစ်သွားခဲ့သည်။ ချက်ချင်းပင်သွေ့ကို အောက်ပိုင်းစစ်ဆေးရုံသို့ သယ်သွားကြသည်။ အောက်တစ်နှေ့ အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်န္တေတွင် ဟစ်တလာမှာ ကိုယ်တစ်ပိုင်းသေကာ မျက်လုံးများမှာလည်း ဓာတ်ငွေ့မီထားသဖြင့် ဘာမှမဖြင့်ရတော့သဲကန်း သွားခဲ့သည်။ ဤတွင်မှာ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာဆရာဝန်ကြီးများက သူ့ကို အရေးတကြီးမီးရတားဖြင့် တင်ဆောင်ကဲ့ပါစီဝေါဒသမှ စစ်ဆေးရုံသို့ အမြန်ပိုလိုက်ကြသည်။ တစ်လနီးပါး တက်ရောက်သွားပြီးမှ မျက်လုံးပြန်ကောင်း၍ ကိုယ်တစ်ပိုင်းသေသာ ရောဂါလည်း ပျောက်သွားခဲ့သည်။

ဟစ်တလာဆေးရုံတွင် ဆေးကုသဲ ခံယူနေစဉ်အတွင်း ဂျာမန်တိုစစ်ရုံး၍ လက်နက်ချေသည် သတင်းကြောင့် သူသည် မျက်ရည်ကျခဲ့ရသည်။

ဟစ်တလာသည် ဂျာမန်တို့လက်နက်ချေသည့် ၁၉၁၈ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ မကုန်မီမှာပင် ဆေးရုံမှုဆင်း၍ မြို့နှစ်မြို့သို့ ပြန်လာခဲ့သည်။ သူသည် ယခုအချိန်အထိ စစ်တပ်မှ မထွက်ရသေးဘဲ ယူနိုးဖောင်းကို ဝတ်မြုပ်လျှောက်ရှိနေခဲ့သည်။ စစ်တပ်မှ အစားအသောက်ရာရင်နှင့် လစာကို ထုတ်မြှုထုတ်နေခဲ့သည်။ ၁၉၁၈ ဒီဇင်ဘာလတွင်မှ သူသည် သာစတိုးယားနယ်ပယ်မှ ထောင်စတို့မြို့တော်ရှိ စစ်သုံးပန်းစခန်းတွင် စခန်းစောင့်အဖြစ် စောနာဝန်ထမ်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၁၉ အော်ဒါရိုလက္ခဏာလပတ်တွင် သုံးပန်းများအားလုံးကို ပြန်လွှတ်ပြီး ထိုစခန်းကိုလည်း ဝိတ်လိုက်မှ ဟစ်တလာသည် မြှေးနှစ်မြို့သို့ ပြန်လာခဲ့သည်။

များမကြာမီအတွင်း ဟစ်တလာသည် မြှေးနှစ်မြို့ဆိုင်ရာ ခရိုင်စစ်ဌာနာချုပ်လက်အောက်ရှိ နိုင်ငံရေး ဌာနတွင် တာဝန်ပေးအပ်ခြင်း ခံရသည်။ ထိုဌာနတွင် ပုံနှစ်လုပ်ငန်းနှင့် သတင်းဖွန်ချိရေးဘက်တွင် တာဝန်ကျခဲ့သည်။ ထိုမှုတစ်ဆင့် သူသည် နိုင်ငံရေး နည်းပြု သင်တန်းကို တက်ခဲ့ပြီးအောက် နိုင်ငံရေး နည်းပြုအရာရှိတစ်ယောက် ဖြစ်လာခဲ့သည်။

ယခင်က ပါယောက်မြို့တွင် မိုးလင်းဆိုင်ရာများ၏လည်းကောင်း၊ မြှေးနှစ်မြို့တွင် ဘီယာဆိုင်ရာများ၏ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေး စကားများကို

အပေါင်အာရင်းသနသန် ဒွှေ့နှင့် မောနှင့် ပြောလာခဲ့သော ဟန်တလာ သည် ယခုမှုပင် မိမိ၏အရည်အသွေးကို ကျိုးပြည့်တင်းပြည့် ဖော်ထုတ် ပြသခွင့် ရလာခဲ့သည်။

ဆိုနှင့်ပင် ဟန်တလာ၏ တာဝန်ကျေပွန်မှုကို အသိအမှတ်ဖြင့်သော အားဖြင့် စက်တင်ဘာလွှင် နိုင်ငံရေး ဌာနချုပ်မှ သူအား မြှုန်းမြှုတွင် ရိုးနေသော ဂျာမန်အလုပ်သမားပါတီနှင့် ပတ်သက်၍ ယင်းပါတီသည် စစ်တပ်အတွက် မည်သို့မည်ပုံ၊ အကျိုး ဖြစ်ထွန်းနိုင်မည်ကိုတော့ လေ့လာ ခုစစ်းရှုံး တာဝန်ပေးအပ်လိုက်သည်။

ဂျာမန်အလုပ်သမားပါတီမှုလက် ရွှေတိုလပ်သော အလုပ်သမား ကော်မတီ ဖြစ်သည်။ ဤကော်မတီကို စတုတွေ့ဖွံ့ဖည်းခဲ့သူမှာ ‘အင်တွန် ဒရဂ်စ်လာ’ (Anton Drexler) လာဆိုသူဖြစ်၍၊ မြှုးန်းမြှုတွင် တစ်ခါ့၏ က သော့ပြင်ဆရာတစ်ယောက် ဖြစ်သည်။

လွှာတ်လပ်သော အလုပ်သမားကော်မတီ

ဒရဂ်စ်လာသည် လွှာတ်လပ်သော အလုပ်သမားကော်မတီကို ဘဇ္ဇာ ခုနှစ် မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် စတင်ဖွံ့ဖည်း၍ ထိစဉ်က အဖွဲ့ဝင်ပေါင်း ၄၀ ရီသည်။ သူ၏ နိုင်ငံရေး အယူအဆမှာ လူလတ်တန်းစားများကို အခြေခံသော အဖနိုင်ငံတပ်ပိုး၏၏ လမ်းစဉ်ကို ပစ်ပယ်၍ အလုပ်သမား လူတန်းစားနှင့် အမျိုးသားရေးဝါဒသမားများကို အခြေခံသော နိုင်ငံရေး ဝါဒဖြစ်သည်။

အခန်း (၂) ဂျာမန်အလုပ်သမားပါတီ

ဤအခြေခံဖြင့် နိုင်ငံရေးပါတီတစ်ရပ် ရှိဖို့လိုသည်ဟု ယူဆကာ ဒရက်စ်လာသည့် ယတင်းစာအရာတစ်ဦးဖြစ်သူ ကားလုပ္ပားယား (Karl Harrer)၊ စီးပွားရေးပည့်ရှင် တစ်ဦးဖြစ်သူ ဂတ်ဒါ (Gottfried Feder) တို့နှင့်ရွေးပေါင်း၍ မူလ လွှာတော်သော အလုပ်သမားကော်မတီကို တို့ချွေကာ ဘဏာလုပ် ခုနစ်၊ အနုပါရီလတွင် ဂျာမန် အလုပ်သမား ပါတီ'ကို စတင်ထည့် ဆောင်ခဲ့သည်။

ပါတီ ဖွဲ့စည်းပြီး မကြာမိမှာပင် ဟန်တလာသည့် ယင်းပါတီ၏ ခြေဆုံးပစ် ငင်ရောက်လှပ်ရှားခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဟန်တလာသည့် မထင် မရှား မွေးဖွားလဝသော ဂျာမန်အလုပ်သမားပါတီ ကလေး၏ ဂုဏ်သွေးကြောက် အလုပ်အမှုဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ သို့သော ထိုပါတီကဆောင် သည် နောင်အောက် တစ်ကုမ္ပဏီလုံးက သိမ့်သိမ့်တုန်အောင် ကိုင်လွှင်မည့် နာမီပါတီအဖြစ် ရှင်သန်ပေါက်ဖြား ကြီးဖွားလာခဲ့လေသည်။

ထိုနောက် ဘဏာဝပြည့်နှစ် ဖေဖော်တိရိုက် ၂၄ရက်နေ့တွင် အလုပ်သမားပါတီ၏အမည်ကို ဂျာမန်အမျိုးသား ဆိုရှုယ်လှုံအလုပ်သမားမြို့၏

(National Socialist German Workers Party) ဟူ၍ အမည်ပြောင်းလဲ၍ အချက်ပေါင်း ၂၅ ချက်ပါဝင်သော ပါတီလုပ်ငန်းစဉ် ကြေညာစာတမ်းကြီးကို ဟန့်တလာကိုယ်တိုင် ဖတ်ကြားတင်ပြခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် နောင်အခါ့၌ ‘နာမီပါတီ’ (Nazi Party) ဟူ၍ ထင်ရှားကျော်ကြားလာသည် ဂျာမန်အမျိုးသား ဆိုရှယ်လစ် အလုပ်သမားပါတီ၏ အမည်ကို ဂျာမန်အသံထွက်ဖြင့် အတိုကောက် ခေါ်စော်ရာမှ နောင်အခါ့၌ ဂျာမန်တစ်ပြည်လုံးသာမက ကမ္ဘာကုပါ ‘နာမီပါတီ’ ဟူ၍ ခေါ်စော်လုံးစွဲ ခဲ့ကြသည်။

နာမီပါတီနှင့်တွေ့၍ ဟန်တလာ၏ အမည်မှာလည်း တဖြေးဖြေးထင်ရှား လာခဲ့သည်။ သူကိုယ်တိုင်လည်း ‘သူ့အရှင်အဝါကို ပါတီတွင်း၌၊ တစ်စတစ်စ ပို၍ကြီးမှားလာအောင် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

ထိုသို့ ပါတီတွင်း၌ ဟန်တလာ တစ်နှုတ်ခြား တွင်ကျယ်လာသည် ကို မလိုလားမရှုစိတ်နိုင်သောကြောင့် ပါတီဗျားဖြစ်သူ ဟားယားသည် နိုင်ငံရေးနယ်ထဲတွင် နှု၍ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ခြေလှမ်းကျကျ လှမ်းနိုင် ရှိနေတွက် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဇြိုင်လ ၁ ရက်နေ့တွင် စစ်တပ်မှ လုံးဝထွက် လိုက်ပြီး၊ ပါတီလုပ်ငန်းများကို အချို့၍ အား စွဲတင်လုပ်ကိုင်လာခဲ့သည်။

နာမီပါတီနှင့် ဟန်တလာ

နာမီပါတီ၌ မိမိ၏ သေအာဏာ အရှင်အဝါ ပိုမိုကြီးထွားအောင် လုပ်ဆောင်ရာ၌ ဟန်တလာသည် ဗိုလ်ကြီးရမ်း (Capt Ernst Roehm) ဆိုသူ၏ အကုအညီများစွာ ရွှေ့သည်။ ဗိုလ်ကြီးရမ်းသည် မြားနှစ်ဖြုံးခိုင် စစ်ငြားချုပ်မှ စစ်ပိုလ်တစ်ယောက်ဖြစ်၍၊ သူသည် ဟန်တလာထက် အော် နာမီပါတီသို့ ဝင်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူသည် ‘လွတ်လပ်သောတပ်ဖွဲ့’ များ၊ မှန်တိုင်း တပ်ဖွဲ့များကို အထူး အားထားသူ တစ်ဦးဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေး လုပ်ကြံများကိုလည်း လိုလားသူဖြစ်သည်။ သူ အယူအဆမှာ ဂျာမန်တွေ့ယုံကြီး တစ်ရပ်လုံးက အဖနိုင်ငံနှင့် တပ်မှုတော်ကို တကယ် လိုက်လိုက်လွှဲလွှဲ ချစ်ခင်မြတ်နီးခြင်း၊ အားကိုးမရှိဘဲနှင့် ခိုင်မှာတောင့်တင်းသော ဂျာမန် အမျိုးသားနိုင်ငံတော်ကြီးကို မတည်းဆောက်နိုင်ဟူ၍ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အချိုး

သားရေးစီတ်ဆောင်နှင့် စစ်ရေးစီတ်ဆောင်တို့ ပေါင်းစပ်၍ လုပ်ကိုင်များသော
ပါတီမှန်သမျှ မိတ်ဝင်စားသူ တစ်ယောက်ဖြစ်သည်။

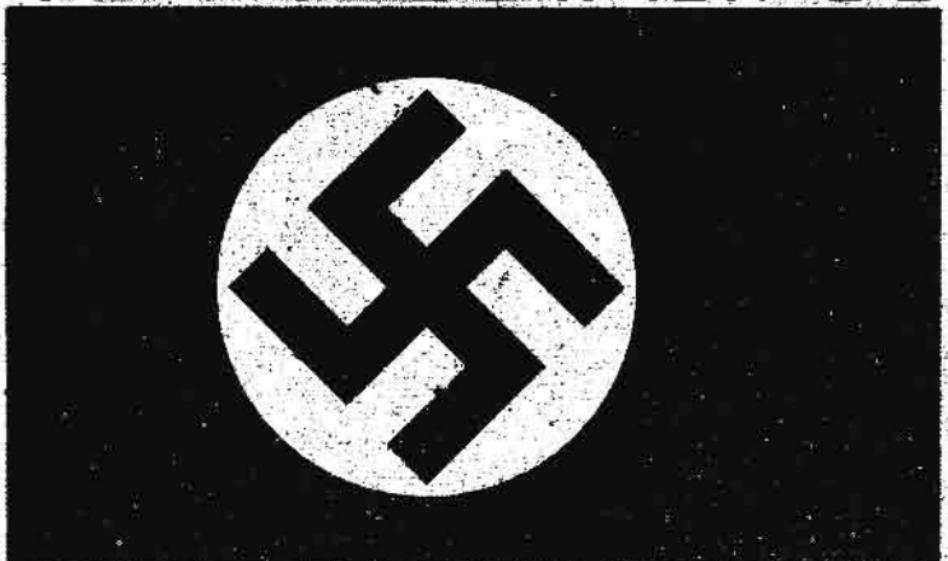
မိန္ဒီလွှေး အင်တွန်ခရား၏တော်

ဤသို့ဖြင့် စိုလ်ကြီးရမဲ့သည် ဟစ်တေလာ တစ်နှုတ်ခြား တွင်ကျေပ်
လာများသော နာမီပါတီအတွင်းသို့ သူ၏ လွှတ်လပ်သော တပ်ဖွဲ့ဝင်များငါး
များနှင့် စစ်မှုထမ်းဟောင်းများကို အစုလိုက် အပြုလိုက် ဝင်ကြရနိုင်သူ
တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ ထို လွှတ်လပ်သော တပ်ဖွဲ့ဝင်ဟောင်းများနှင့် စစ်သား
ဟောင်းများသည်ပင်လျှင် အောင်အခါ့၍ နာမီပါတီ၏ ကျော်များဖြစ်သော
‘မှန်တိုင်းတပ်ဖွဲ့ဝင်’များနှင့် ‘ဂတ်စတာပို့စုံထောက်ချေား’ ဖြစ်လာကြသည်။

ဟစ်တလာ၏ အရှင်အဝါ သြောအာဏာ ကြီးမားလာရာ၌ ထိုသို့ သော အပြင်အပမှ ကူညီမှုများရှိခဲ့သည်။ မှန်သော်လည်း တကယ့်တကယ် အားဖြင့်ဆိုရသော ဟစ်တလာကိုယ်တိုင် အရည်အချင်း အစွမ်းအစမရှိဘဲ ဖျောည့်နေပါက ပြင်ပအကုအညီ သည်မျှပင် ကြီးမားစေကာမှ အရေးပါရာ ရောက်မည်မဟုတ်ပေ။

ဟစ်တလာသည် နိုင်ငံရေးသမားပါသွား 'ကွက်ကော်'မြင်တတ်သူ ဖြစ်သည်။ ရုထုကြီးကို မည်သို့ မည်ပဲ၊ စည်းရုံးရမည်၊ ဝါဒဖြန့်ရမည်ကို ကြိုးတင်တွက်ချက် သိရှိထားပြီးဖြစ်သည်။ သူသည် ဘဝ၏ အောက်ခြေမှ တက်လာသူဖြစ်၍ အောက်သေကြပြီးဖြစ်သည်။

သူသည် ပရီသတ်အကဲကို ခတ်တတ်သည်။ ဘယ်လူတန်းစားရှုံး မျှောက်ရောက်လျှင် ဘယ်စက်ဘားလုံးကိုချွေး၍ သုံးရမည်ကိုသိသည်။ ဘယ် ပစိုသတ်၏ စိတ်ဓာတ်ကို ဘယ်အချက်ဖြင့် ထိုးနှေက်ရမည်ကို နားလည်သည်။

နားလည်သူ၏

ထိုးကြော့ ဟစ်တလာ စကားပြောကောင်းသည်ကို တစ်ခါကြော့ တွေ့ခဲ့ရသော ဒေါက်တာစချုပ်ချက်ဆိုသူကဲ့ 'ဒီလူဟာ အင်မတန် ကျွမ်းကျွင် တဲ့ ဂိတ်သူမားတစ်ယောက်က တော်တော်အသံသာယာတဲ့ ဇွဲရားတစ်လုံးကို တီးခတ်သွားသလို့ လူလာတ်တန်းစီး အောက်ဆုံးအကြာတွေရဲ့ နလုံးကို တီးခတ်နိုင်တဲ့ ဘုတ်တစ်ယောက်ပါပဲ'ဟန်၏ ပြောကြားခဲ့သည်။

ဤသိမြင် သူသည် ရှာမနိနိုင်ငံနှင့် ဂျာမန်လျှပ်းများ အကြောင်းကို
ဆတ်အဆက်ဆက်က အမြားအမြားသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကြီးများ
ထက်ပို၍ သိမှားလည်ခိုသည်။ အုမကြာခဏ ပြောခဲ့ အဆိုတစ်ရပ်များ

‘ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက် ဖြစ်ရန်ဆိုသည်မှာ လူထုကြီးကို လွှပ်ရှား
ချွဲလျားအောင် ပြုလုပ်နိုင်ရန်ပင် ဖြစ်သည်’ဟူ၍ ဆိုခဲ့သည်။

ဟစ်တလာသည် ပါတီတွင်း၌ တွင်ကျယ်လာသောလုပ်လည်း ပါတီတွင်း
ပဋိပက္ခကို ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသေးသည်။ ဘဏာ၂၂ ခုနှစ်၊ နှစ်ရာသီတွင် ဟစ်တလာ
သည် မြှေးနှစ်မြို့မှ ဘာလင်မြို့သို့ တာဝန်ဖြင့် ခေတ္တသွားရောက်နေစဉ်
အတွင်းပါတီကော်မတီအချို့သည် ဟစ်တလာကို စိုင်းပယ်ရှိ ကြိုးပမ်းလာ
ခဲ့သည်။ သူတို့သည် ဟစ်တလာရှိနေစဉ်က ဟစ်တလာအလုပ်ကို ဘဝင်
မကျသောလည်း မပြောရ မဝေဖန်ရေားရှိသည်။ ထိုသို့ မဝေဖန်ရေားသည်မှာ
လည်း ဟစ်တလာ ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့မှုကြောင့် ပါတီသည် နှေချင်း
ညချင်း တိုးတက်ကြီးပျားလာခဲ့သည်ကို လူတိုင်းသီကြသည်။

သို့ဖြစ်ရာ သူတို့သည် ဟစ်တလာရှိစဉ်က ဟစ်တလာ၏ အရှင်အဝါ
ကို မလှန်နိုင်ဘဲ မောင်ထဲတွင် ဝပ်နေခဲ့ကြရမှ ယခု ဟစ်တလာ
ဘာလုပ်မြို့သို့ တာဝန်ဖြင့် ခရီးထွက်နေခိုက် ဟစ်တလာရှိစဉ်က ပယ်ချု
ခဲ့သော အဆိုများကို ပြန်တင်လာကြသည်။ ထိုအခါမှာ မိမိတို့ နာဖိပါတီနှင့်
အခြားဂျာမန် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီ နှစ်ခုတို့ပူးပေါင်းရေး အဆိုပင်ဖြစ်သည်။
ထိုဂျာမန် ဆိုရှယ်လစ်ပါတီများမှာ ဘရန်းနားနှင့် စထရှိက်များဆိုသူ နှစ်ဦး
ခေါင်းဆောင်နေကြသည့် ပါတီဖြစ်သည်။

ထိုပါတီများနှင့် ပူးပေါင်းလိုက်ခြင်းဖြင့် ဆိုရှယ်လစ်အင်အားစုံများ
ညီညွတ်ရေးကို တည်ဆောက်ရာရောက်မည်ဟု ပါတီကော်မတီ အချားစုက
ယူဆကြသည်။ အချို့ကမူ ပါတီချင်း ပူးပေါင်းလိုက်ပါက လောလောဆယ်
သုထင်ရာ သူလုပ်နေသော ဟစ်တလာကိုလည်း ထိန်းချုပ်နိုင်မည်ဟု တွက်
ဆခဲ့ကြသည်။

ဟစ်တလာသည် မိမိမြှေးနှစ်တွင်ရှိစဉ်က ပယ်ချုထားခဲ့သော အဆိုများ
ကို မိမိမရှိသည့်နောက်စိုင်းတွင် ပါတီကော်မတီက ထပ်မံ့ပာင်သွင်း၍
ဆုံးဖြတ်ကြသည်ဆိုသော သတင်းကိုကြားလျင် ကြားချင်းဘာလင် ဖြို့သို့
ချက်ချင်းပြန်လာခဲ့သည်။

ရောက်လျင်ရောက်ချင်း ဟစ်တလာသည် ‘အပေါ်ဦး’ ရအောင်
ယူလိုက်သည်။ ယင်းမှာ သူသည် ပါတီမှ နှစ်ထွက်လာ တင်လိုက်ရာ

၁၅။ တော်မတီများမှ ဘာလုပ်ရမှန်းမသိအောင် ခြကျွေးသည်။ အထူး
အဖြင့် ပါတီကို ပါတီဝင်အများအပြားဖြင့် ကြိုးသွားလာအောင် စည်းရုံး
သော့သည်မှ ဟစ်တလာပင်ဖြစ်သည်။ မောက်ဆုံးပါတီ ဘဏ္ဍာရေး တော့၏
အင်းအောင် ရှာဖွေလာခဲ့သူမှာလည်း ဟစ်တလာပင်ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ရာ
အင်တလာပါတီမှ ယခုလို နှုတ်ထွက်သွားလျှင် ပါတီ၏ စည်းရုံးရေး
ထွေအော်ရေး၊ ဘဏ္ဍာရေး အခြေအနေများ ပြုကျွေးမည်မှာ မချုပင်ဖြစ်
သည်။ ထို့ကြောင့် ပါတီကော်မတီသည် ဟစ်တလာ၏ အကျပ်ကိုင်မှုကြောင့်
ထင်ထင်လျှောက် ဟစ်တလာကို ပါတီမှမထွေကိုရရှိ စေစပ်ရေး လုပ်လာ
အောင်သည်။ သူက တစ်ကွက်ချွေလျှင် မိမိကန်စွဲကွက်ချွေ၍ နှစ်ကောင်
အောင်လိုက်မည်ဟုသော အကြံဖြင့် ဟစ်တလာသည် ယင်းတို့၏ ပျောက်ကို
ချုပ်စောင်းပျောကာ စေစပ်ရေးကိုပြု၍ ဓရေးကိုင်လိုက်သည်။ ပို၍ မာ'လိုက်
သည်။ မိမိကို ပါတီမှမထွေက်စေလိုလျှင် ပါတီကော်မတီကိုလည်း ဖျက်သိမ်း
ပြု အငြိမ်းစားပေးပစ်ရမည်ဟု၍ အရေးဆိုလိုက်သည်။ ဝက်နှုတ်ထစ်ချင်း
ထော်၍ ရှစ်လိုက်သည်။

၂၆။ သို့ဖြင့် ပါတီတွင် ပဋိပက္ခ မောက်ဆုံးတို့က်ပွဲတွင် ဟစ်တလာ
သည် အောင်ပွဲဆင်နိုင်ခဲ့သည်။ ပါတီကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သော ဒရဂ်စ်
သာတို့လည်း ပါတီ၏ ဂုဏ်ထူးဆောင်ဥက္ကာအဖြစ် အပေါ်ထပ်သို့ ခြေဖြင့်
ထန့်ချုပ်တင်လိုက်ပြီး၊ ပါတီဥက္ကာ တာဝန်ကို ထွဲပြောင်းရယူလိုက်သည်။
ထို့ပြင် သူအံပေါ်တွင် အကန့်အသတ် အချုပ်အချက်မရှိ လုံးဝအတောက်နှင့်
ခွဲအောင်မှုကိုပင် ရရှိလိုက်သည်။

O

အခန်း (၃)

နာမိပါတီ

ဤနေရာ၌ နာမိပါတီအကြောင်းကို အနည်းငယ်ရှင်းပြလိုက်ပေသည်။ နာမိ (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei NSDAP) ၏ အတိကောက်ကို မြန်မာလိုအသံလွယ်၍ ခေါ်ဝေါးသော အမည်ဖြစ်သည်။ အမိဘယ် ဂျာမန်အမျိုးသား နေရှင်နယ်လစ်ပါတီဟု သမုတ်ခဲ့သော်လည်း ပါတီ၏လမ်းစဉ်မှာ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်မဟုတ်ချေ။ ဘုရား ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၄ ရက်န္တတွင် ထုတ်ပြန်သော ပါတီ ကြေသာစာတမ်းအရ ရည်ရွယ်ချက်များမှာ စက်မှုလက်မှူ လုပ်ငန်းကြီးများ၏ အလုပ်သမားတို့က အမြဲခွဲဝေခံစားခွင့်ရှိစေရေး သက်ကြီး အလုပ်သမားတို့၊ အဲ့အခြားအနေတိုးတက်ရေး၊ တိုးတက်သော ရုံလတ်တန်းတား ဖန်တီးရေး၊ ဓာတ်ပြုပြင်ရေး၊ ပြည်သူကျော်းမာရေး စသည် အချက်များ ပါဝင်သော လည်း ကားလုပ်မှုက်စ် (၁၇၁၈ - ၁၈၉၃)ခုမှတ်ခဲ့သော ဆိုရှယ်လစ်ဂါဒိကို ချေမှုနှင့်တိုက်ဖျက်ရန်သာ ရည်ရွယ်ထားပေသည်။ ထိုပြင် နာမိပါတီ၏ ရည်မှန်းချက်တစ်ရပ်မှာ ဂျာမန်နှင့်၏ စစ်ဆေးခြင်းကြီးလွှား ဖြေဖြေးစေ၍၊ ကန္တာကို ဂျာမန်ရုံမျိုးတို့ကသာလျှင် လွှမ်းမိုးရန်ဖြစ်သည်။ အတိက်အပဲပါတီ

ဟူ၍ မရှိစေရဘဲ နိုင်ငံရေးအသကာဟို ပါတီခေါင်းဆောင်တို့၏ လက်၌သာ ထားပြီးလျှင် အသကာရှင်စနစ်ကိုသာ ရေးရှုသောစနစ် ဖြစ်ပေသည်။

ဟစ်လာကိုယ်တိုင်ကလည်း ၁၉၂၂ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၈ ရက်နောက်များပွဲတစ်ခုတွင် -

“တစ်မျိုးသားလုံးရဲ့ အရေးကို ကိုယ့်အရေးလို့ သော်ဘာထားတဲ့ လူတိုင်း ဘယ်သူမဆို တစ်မျိုးသားလုံး သက်သာချောင်ချို့ရေးကို တစ်စုံ တစ်ရာ အတိုင်းအတာအထိ ဦးစားပေးတဲ့လူလို့ ဆိုရလိမ့်မည်။ ကျွ်ပို့ အမျိုးသားသီချင်းရဲ့ အခိုပ္ပာယ်ကို နားလည်တဲ့လူတိုင်း သူ့မျက်စီတဲ့မှာ ဒီဂျာမနီပြည့်နဲ့ ရွှေမန်လူမျိုးတွေတို့ ကမ္မာပေါ်မှာ ဘယ်တိုင်းပြည်၊ ဘယ်လူမျိုးကမှ မလွှမ်းမှုးနိုင်ဘူးဆိုတဲ့ အသိအမြင် မျိုးရှိနေရင် အဲဒီလူလုံ့ဆိုရယ်လတ် တစ်ယောက်လို့ ခေါ်ရလိမ့် မယ်”ဟူ၍ ပြောဆိုခဲ့ဖူးသည်။

ဤသိဖို့ သူသည် နားမြတ်ပါတီကို လူတန်းစား တစ်ခု၏ ပါတီအဖြစ် မစည်းရုံးပဲ လူတန်းစားမျိုးစုံ၊ အလွှာမျိုးစုံပါဝင်အောင် စည်းရုံးခဲ့သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုရလျှင် လက်ရှိအခြေအနေကို မကော်ဖြစ်သူ မှန်သမျှကို စည်းရုံးခဲ့သည်။

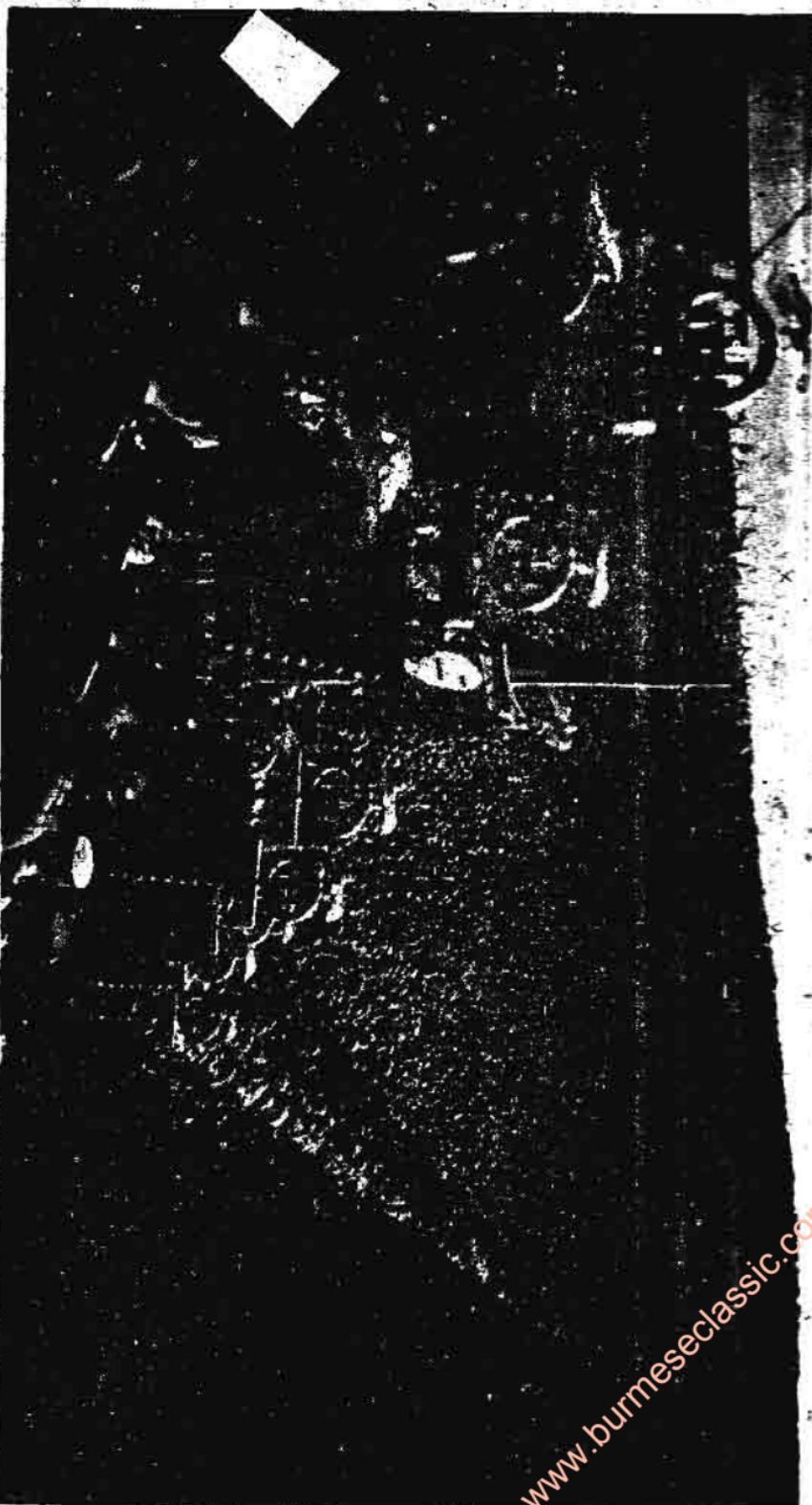
သိဖို့ စစ်တပ်မှ ထွက်လာခဲ့ပြီး အလွှာပေါ်လက်မဲ့ ဖြစ်ကြသော ရိုးအားရင်းနှင့် ရွှေအေါ်ဟလ်စိုးသည် လည်းကောင်း၊ စားဝတ်နေရေး မပူ လုံသဖို့ ဘဝကို စိတ်နာများကြသော ဂိုးဘဲလ်နှင့် ရိုးစင်ဘတ်တို့သည်လည်း ကောင်း နားမြတ်ပါတီဝင်များ ဖြစ်လာကြသည်။ အောင်အခါ၌ ထိသူများသည် အသကာရှင် ဟာစ်တလာ၏ လက်အောက်၌ လျှမ်းလျှမ်းတောက် တန်ခိုးကြီး ထွားလာကြသော နားမြတ် ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်ကြီးများ ဖြစ်လာကြသည်။

ဟာစ်တလာသည် ဖါတီအရှိန်အဝါ ပြုအကြီးမားရေးအတွက် ဝါဒ ဖြန့်ချိရေး လက်နက်တစ်ခုဖြစ်သော ပါတီသတင်းစာ ၃၁။စာတော်ဖြစ်မောင်းရေးကို ကြိုးပမ်းခဲ့ရာ ၁၉၂၃ခု၊ ဖေဖော်ပါရိုလတ်တွင် ပါတီ၏ ကြွေးခကြွေး သံအဖြစ် နေစဉ်သတင်းစာတော်ဖောင်ထွက်ပေါ်လာသည်။

တစ်ခို့တည်းမှုပိုင် ပါတီကိုဆိုကျင်သူများ၊ ပြိုင်းက်ပါတီများကို လည်း ရစရာမရှိအောင် စွပ်စွဲတိုက်ခိုက် ရေးသားခဲ့သည်။

ဒုတိယကျွောင်မြတ်စွေးများ

၃၃

ရရှိနေသူများ

ထိစဉ်အတွင်း ပထမက္ခာစစ်ကြီးအပြီး ဂုံးမနိနိုင်ငံတော် ပြည်တွင်း ရေးအခြေအနေများ ၁၅ နှစ်လုံး ဖရိုဖြေဖြစ်ကာ ဟစ်တလဲ့၊ အရှိန်အဝါကြီးများ စေရန် ဖန်တီးပေးသလိုဖြစ်ခဲ့သည်။ စီးပွားရေး ကျပ်တည်းမှု၊ အလုပ်လက်မဲ့များ တစ်နှစ်ခုဗျားများပြားလာမှု၊ ကုန်ရွေးဆိုး ကြီးမြင့်မှု၊ ဂျာမန်မတ်ငွေ တန်ဖိုးအထွန်အမင်းကျဆင်းမှု စသော အထွေထွေ ကပ်ဆိုက်မှုကြီးမှာ နောက်ဆုံးလက်ရှိ အစိုးရအပေါ် အပြစ်ပုံကျခဲ့သည်။ အစိုးခိုးတည်းမှာ ပင် လက်ရှိအစိုးရကို ဆန့်ကျင်၍ လုပ်ရှားနေသော လက်ပဲလက်ယာသမားများမှာ လှထူထောက်ခဲ့မှုကို အကြီးအကျယ်ရခဲ့ကြသည်။

ဤသို့ အခြေအနေဖြစ်ပေါ်နေစဉ်အတွင်း ပွဲလန့်တုန်း ဖွားစင်း ဆိုသော ဟစ်တလဲ့အတွက် အကွက်တောင်းဖြစ်ခဲ့သည်။ နာမီပါတီ သြာကြီးမားလာရေး လုသီးများလာရေးကို အနုရော၊ အကြမ်းနည်းပါး နှစ်ခုစလုံးသုံးခဲ့သည်။ နာမီပါတီထဲသို့ ဇူတ်နားမျိုးစုံကို စုပြုသိမ်းသွင်း၍၊ ပါတီဝင်အရေအတွက်များများဖြင့် အင်အားကြီးမားအောင် စည်းရုံးခဲ့သည်။

ယောင်းတာများသော ဟစ်တလဲ့

ထို့အကြောင် အင်အားကြီးမားလာသော ပါတီဝင်များကို စုစည်း၍ အခြားပါတီများ၏ တရားပွဲများကို လုအပ်ဖြင့် ဝင်ရောက်ပျက်ဆီးခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ဟစ်တလဲ့သည် တရားပွဲပျက်မှုဖြင့် ယောင်ဒဏ် အပြစ်ပေးခံရသော်လည်း တစ်လသာတောင်ကျခဲ့ရသည်။ ဟစ်တလဲ့ထောင်ကျသည့် နှစ်လ၊ ၂၄ ရက်နှစ်များပင် ဘာမေးရီးယန်း အစိုးရ၏ အရေးပါအရာရောက်သည် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ရွှေသနရာများ တယူသနအကြမ်းဖက်သမားများ၏ လက်နက်ဖြင့် လမ်းပေါ်ပြုပင် ပစ်သတ်ခြင်းခဲ့ရသည်။

ဤတွင် အစိုးရအဖွဲ့များ ငါးတို့တိုင်ကြည့်၍ မဖြစ်တော့ဘဲ အကြမ်းဖက်မှုများကို နိုင်နင်းတားဆီး၍ ကာကွယ်ရေးဥပဒေကြမ်းကို ထုတ်ပြန်ကြညာရတော့သည်။

ဟစ်တလဲ့၏ နာမီပါတီအပါအဝင် တစ်ပုံသုန်း အကြမ်းဖက်သမားများကလည်း င့်ခံမနော အဆိုပါကာကွယ်ရေး ဥပဒေကြမ်းလုံး ကန်ကွက်ဆန့်ပြုကြသည်။ ၁၉၂၂ခု၊ ဧပြီတို့လ ၁၁ရက်နှစ်တွင် ကာကွယ်ရေး ဥပဒေ

အောင်း ကန့်ကွက်သည့် လူထုဆန္ဒပြုပြုကျင်းပရာ အာမိတ်ဖွဲ့ဝင်များ၊ မျှော်
ခုန်တိုင်းတပ်ဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် အခြားထောင်ပေါင်းများစွာသော လူထုကြီး
တပါ တက်မရောက်ခဲ့၍ ဝက်ဝက်ကွဲ၍ ကြိုက်ပုံမကူ စည်ကားခဲ့သည်။
လူထုဆန္ဒပြုအတွက် အမိက ဟောပြောချုမှာ ဟစ်တလာဖြစ်သည်။ ဤသို့
ဖြင့် ဟစ်တလာ၏ အပြောအံဟောကောင်းမှုနှင့် စည်းရုံးရေး ထက်မြက်
မူးကြောင့် ဟစ်တလာသည် ဂျာမန်လူထု၏ ထိပ်တန်းပေါင်းဆောင်တစ်
ယောက်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သလို၊ ဘာဇ္ဈားရှိုံးယန်း၊ အာဏာပိုင်တို့၏
အတိုက်အခဲ ရှိသူတော်စာရင်းတွင် နံပါတ်တစ်အဖြစ် သတ်မှတ်မြင်းခဲ့
ရသည်။

ହୀନ୍ଦି ଆଶିଆରେ ବୁଦ୍ଧିଚୟାଃ ମୋହିଷେତ୍ରରେ ଅବ୍ୟାପିତଃ ଗ୍ରାମକ୍ଷିପ୍ରତ୍ୟେକଃ ଜୀବଙ୍କାଳେ କଂରୁମ୍ଭାଗୀ ଅଥ୍ୟଃ ଅପ୍ରତିବିଲେପି ମନ୍ତ୍ରେ ପ୍ରତିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟିତ କୁଣ୍ଡଳ ବ୍ୟାପିକ ଲାଭରୁଚ୍ୟନ୍ତି ॥

ပထမ ဖြစ်ရပ်မှာ ပြင်သစ်တိုက ဂျာမနီပြည့်ပိုင်နက်ဖြစ်သော ‘ရာ’ (The Rubr) နယ်ဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဝထုမ ကမ္ဘာစစ်ကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ဂျာမန်အစိုးရက ပြင်သစ်သို့ စစ်လျဉ်းကြေးများပေး၏ ရှိအကျိုး ထိုးပျားရေးကပ်ဆိုက်နေသဖြင့် အဆိုပါ စစ်လျဉ်းကြေးတွေကို မပေး နိုင်မှုကြောင့် ဂျာမနီ၏စက်မှုလုပ်ငန်း အချက်အချာအောင်ဖြစ်သော ‘ရာ’ နယ်ကို ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။

‘ရာ’ နယ်မှာ ဂျာမနီ တစ်နိုင်ငံလုံးတွင် အသုံးပြုနေသော သုခံမဏီနှင့် ကျောက်မီးသွေး တန်ချို့ အားလုံး၏ စဝ် ရာခိုင်နှစ်းထွက်၍ နေသော အမိက အသကြီးဖြစ်ရာ၊ ထိနာယ်ကို ပြင်သစ်တိုက သိမ်းပိုက်လိုဘဲ ခြင်းသည် ဂျာမနီအား အဆိုက်ကို ထိုးခံရသလို ဖြစ်သွားခဲ့ရသည်။

၁ အော်လာလျင် ဂျာမန်မတ်ငွေ တစ်သိန်းနှင့် ညီမျှခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာ သနုပ်နှင့်တွင်မူ ကားသန်းပေါင်း ၁၃၀၀ နှင့်ညီမျှခဲ့ရာ ဤမျှလောက် ငွေကြားဖောင်းပွဲမှု၊ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

ဤသို့ နိုဝင်ရေး၊ စီးပွားရေး အကျပ်အတည်း ခေါင်ခိုက်နောက် အတွင်း ၁၉၂၃ နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့က ဖော်ရှိထဲများ အနိုင်ရက်နံပါးများ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ အနိုင်ရက်နံပါးများ အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့အကြောင်း ဖော်ရက်နံပါးများ အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့အကြောင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့အကြောင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့အကြောင်း ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။

ဟစ်တာလာသည် မြို့နယ်မြို့နယ် မိုင် ၅၀ ရေးသော လက်ချုပ်တောင် အားအသရှိ လင်းအိုဘုရားမြို့ကလေးရှိ အကျဉ်းထောင်တွင် အကျဉ်းခံနောက် အတွင်း နောင်အခါ၌ ကမ္မာကျော်ဖြစ်လာသော 'Mein Kampf' ၏ အွေးပို့၏ ကြိုးပမ်းမှု စာအုပ်ကို ရှုပေါ်ပေါ်ဟန်၏ အကူအညီ ရေးသားနိုင် ခဲ့သည်။

နောက်ပြန်လည်ဖုန်းထောင်ရေး

ထို့အကြောင်း ထောင်ထဲတွင် နှစ်စွဲအောင် မနေရဘဲ ၁၉၂၄ ဒီဇင်ဘာ ၂၁ ရက်နေ့တွင် ထောင်မှပြန်လည် လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ ဟစ်တာလာ သည် ထောင်မှပြန်လည် လွတ်မြောက်ခြုံးအား နာမီပါတီကို ပြန်လည် အောက်လာသော် စည်းရုံးတည်ဆောက်ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်အတွင်း ၁၉၂၄ ဇူလိုင် သမ္မတရွေးကြောက်ပွဲ ပြုလုပ်ခဲ့သူ နာမီပါတီမှ ဝင်ရောက်အရွေးခံသော စစ်သေနာပတိချုပ် ဟောင်းပေါ် ဟင်းဟုဘုရား (Paul von Hindenburg) ရွေးတင်မြောက်ခဲ့ရသည်။ တစ်ခို့ အညွှန်မှာပင် နာမီပါတီ အရှိန်အစိုက် ကြိုးမှားလာသောကြောင့် ၁၉၂၄ တွင် ပေတါနသင်တိုင်း ၁၇၈၀၀၀, မျှရှုံးလာခဲ့သည်။ ထိုပြင် အချယ်မရောက်သေး သူ ကျောင်းသားလုပ်ငန်းများနှင့် ကလေးများကိုပါ 'ဟစ်တာလာလုပ်ငန်း'၊ 'နာမီကျောင်းသားအဖွဲ့'၊ 'နာမီကျောင်းဆရာများအသင်း'၊ 'နာမီ အောက်သမဂ္ဂ'၊ 'နာမီဆရာတန်များသမဂ္ဂ' စသည်ဖြင့် လူတန်းတဲ့ အဆွဲ အလိုင်းကို နာမီပါတီ၏ လက်အောက်ခံ-အဖွဲ့များကို ဝှုံးချုပ်စည်းခဲ့သည်။

ထို့အက် ဟစ်တလဲသည် မိမိအပူးအကြည်နှင့် စိတ်အာရုံး
သူ၏ လက်ရှိများကို တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့ရာ ဂိုးဘဲလ်ကို ပိုတိုဝါဒဖြန့်ချိ
ရေး တာဝန်ခံအဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဟိန်းရစ်ဟင်းမလားကို နာမိကာကွယ်
ရော့မှန်ကိုင်းတပ်ဖွဲ့၏ တပ်မှူးကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ တစ်ဖန့် ဆိုဒင်
နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြီးတိမ်းရှောင်ရသော ဂိုးအားရင်းကို နာမိပါတီလုပ်ငန်းများ
၌ တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ ဟာမန်းဂိုးအားရင်းသည် ပထာက္ခာမြှေ့စစ်တွင် ဂျာမန်
စစ်တပ်တွင် ဗိုလ်မှူးအဆင့်ရှိခဲ့၍ အမြင့်ဆုံးသူရဲ့ကောင်း တံဆိပ်ရခဲ့ဖူးသူ
ဖြစ်သည်။

ဘုရား ခုနှစ် မေလတွင် ဘာလင်မြို့၌ ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရာ
နာမိပါတီ၏ ကိုယ်စားလှယ် ၁၂ ဦး အရွှေးခဲ့ရသည်။ ငွင်တို့အထဲတွင်
ဂိုးဘဲလ်နှင့် ဂိုးအားရင်းတို့ ပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ဂျာမန်လွှတ်တော်တွင်
ကိုယ်စားလှယ်အောင်း ၄၉၁ ဦးရှိရာ နာမိပါတီကိုယ်စားလှယ်မှာ ၁၂ ဦး
သာရှိ၍ လွှတ်းတော်တွင်း၌ နေမြောက်ပါတီအဖြစ်သာရှိခဲ့သည်။

သို့သော် ဟစ်တလဲ၏ စည်းရှုံးလှပပေါ်မှုကြောင့် ၁၉၃၀ စက်တင်
ဘာလ် အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲတွင် နာမိပါတီ ကိုယ်စားလှယ်ပေါင်း
၁၀၇ ဦးရွေးချယ်ခြင်းခဲ့ရသည်။

နှစ်အလိုက် နာမိပါတီရွေးကောက်ပွဲအနိုင်ရောဂင်း

ရန်စိ	ၬ၁	မေလးသူ	မရာနိုင်နှင့်	လွှတ်တော် အမတ်ဦးရေ	မှတ်ချက်
၁၉၂၄	၆၇	၁၉၁၈၃၀၀	၆.၅	၃၂	ဟစ်တလဲထော် ကျေစဉ်
၁၉၂၄	ဒီဇင်ဘာ	၉၀၇၃၀၀	၃.၅	၁၄	
၁၉၃၀	စက်တင်ဘာ	၆၄၀၉၆၀၀	၁၀.၃	၁၇၇	
၁၉၃၂	ဇူလိုင်	၁၃၇၄၅၀၀၀	၃၇.၃	၂၂၀	ဟစ်တလဲဘွဲ့ ဟောင်းအဖြစ်ဘာရင်း တော်ပြီးနောက်
၁၉၃၃	ဧန်နဝါရီ	၁၂၇၂၇၁၈၀	၄၃.၉	၂၀၀	ပေးစိုးသာတော်ကြော်ချုပ် ပြိုမြို့မောက်

အမှိန်ငွေ

(၁၉၂၂ ခွန့်လ ၁ရက်မှ) ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်အတွင်း နိုင်ငံ၏ အစိကရာဇ်းပေါင်; ငှါးခဲ့ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ လူပေါင်း ၂၈၌ဦးသေဆုံး၍ ၄၀၀ ယျာဉ် ဒဏ်ရာရခဲ့သည်။ အစိကရာဇ်းများမှာ အစိကအားဖြင့် နာစီများနှင့် ဗြို့မြှို့မြှို့နှင့်များ တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် ရိုက်နှပ်ပစ်ခတ်ကြမြှင့်း ဖြစ်ပေသည်။

ပုဂ္ဂနတ်လာရိသုသေသနများ ပို့သေလုပ်နည်းဆောင်

သို့သော် နာဂါပါတီယည် ပါလိမန်တွင် အင်အားအကြီးဆုံး၊ ကိုယ်အဲလှယ်၌ရှိခဲ့ အများဆုံးဖြစ်နေသောယည်း စုစုပေါင်း ကိုယ်စားလှယ် ၆၀၁ ဦးရှိသော လွှတ်ဝတ်ဘုတ် မိမိတို့ပါတီ အင်အားမှာ ထက်ဝက်မှု ၂၇၅၈ ရှာခိုင်နှစ်းသာရှိသဖြင့် အစိုးရမဖွဲ့နိုင်ဘဲ ဖြစ်နေခဲ့သည်။

သူနှင့်ပင် ဂီးအားရင်းသည် အောက်လဲ ၃၀ရက်နေတွင် ရိုက်ချုစတတ် ရွှေတ်တော် သဘာပတီဖြစ်လာခဲ့ရာ ထိန္ဒဗုံးပင် ဟစ်တလာ၏ အော်အစဉ် အရ ရွှေတ်တော်ကို စက်တင်ဘာလ ၁၂ရက်န္တအထိ ရွှေဆိုင်းပစ်ခဲ့သည်။

ထိုနောက် စက်တင်ဘာလ ၁၂ ရက်န္တတွင် ရွှေတ်တော်အစဉ်း အဝေးကို ပြန်လည်ကျင်းပရာ၊ ကျွန်ဗြားမြားက လက်ရှိ ယယင်အစိုးရကို အယုံအကြည်မရှိ တင်သွင်းရာ၊ အဆိုဘက်မှ ရှာ မဲ၊ ကာနှုန်းကျက်မဲ ၃၂ မဲဖြင့် ပေပင်အစိုးရ ပြုတ်ကျသွားခဲ့သည်။

ပေပင်အစိုးရ ပြုတ်ကျပြီးနောက် နားမီပါတီနှင့် အဲမျိုးသားဆိုရယ် လစ်ပါတီတို့ပဲ့ပေါင်းထားသော ညျှန်ပေါင်းအစိုးရ ဗုံးကိုလောက် ဖိုလ်ချုပ် ကြီး ကတ်ဖွဲ့စုံပေါင်းလေးချား (Gen.Kwrt von Schleicher) သည် ထိုကြီးချုပ်ပြုစွဲလာခဲ့သည်။

ဤအတွင်းထိုကြီးချုပ် စချယ်လေးချားများသည် ထိုင်းပြည့်၏ စီးပွားရေး တည်ဉြင်ပေါ်ရန်၊ အလုပ်သမားအခွင့်အရေးများ ပြန်လည်မေးအပ်ခြင်း၊ လုပ်ခ ဖြတ်တောက်မှုများကို ရပ်ဆိုင်းပစ်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ရာ စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်းကြီးများက ပြုပြင်မှုကိုခံရန့်လေသည်။ တစ်ချိန်တို့သည်းမှာပင် မြေယာပြုပြင် ပြောင်းလေရေး စီမံကိန်းများကို လုပ်ငောင်လာရာ မြေရှင်းကြီးများ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ခဲ့ရပြန်သည်။

သို့ကဲလို့ တိုင်းပြည့်စီးပွားရေး အခြေအအေး တစ်နှုတ်တွေး ဆိုးဝါး လာသောကြောင့် ၁၉၃၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၂၈ ရက်တွင် ဖိုလ်ချုပ်ကြီး စချယ်လေးချားသားသည် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ ရှိတ်ထွက်သွားခဲ့ရာ ဇန်နဝါရီ ၂၀တွင် ဟစ်တလာသည် ထိုကြီးချုပ်ပြုစွဲလာခဲ့သည်။

ဝန်ကြီးချုပ်ဘဝ်

ဟစ်တလာသည် ဝန်ကြီးချုပ် ရာထူးကို လက်ခံပြီးနောက် မိမိအား ၇က်ပြုင်ရန်တော်မည် အေ့ဗဲ ကြုံဖြန့်မြှားနှစ်များသာဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူခေါ် တွေ့မြှားနှစ်များသာဖြစ်သည် တိုင်းပြည်ကို ရူပူမြောက်မြားအောင် လုပ်နေသော ပါတီဟူ၍ စွဲပွဲခဲ့သည်။ ယင်းနောက် ၁၉၃၃ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၅ရက်န္တတွင် ဘာလောက်မြို့ ကျွန်ဗြားမြားနှစ်များအားပျော်ပြုကို ရေများအား ဝင်းများရှာဖွေစေခဲ့ရာ

ဘော်လျှန်ရေးတစ်ရပ်ောင်နဲ့ရန် လျှို့ဂုဏ်စွာ ကြော်စည်နေသည့် အထောက်
အထား၊ စာရွက်စာတမ်းများ၊ သီမံးသီးရမိကြောင်း၊ ထုတ်ပြန်ကြည်းခဲ့သည့်၊
ကြည်းချက်ထုတ်ဖြူပြီး သုံးရက်အကြားတွင် ဂျာမန်ရှိက်စကာတ် ရွှေတ်တော်
အထောက်အအုံကြီး၊ ရှုတ်တရက်မီးထဲလောင်ခဲ့ကာ ပြောကျသွားခဲ့သည်။

ဟန်တလော၏ အစိုးနှီးအေးခိုင်းဆွဲ ရှုပေါ်ပောက်။

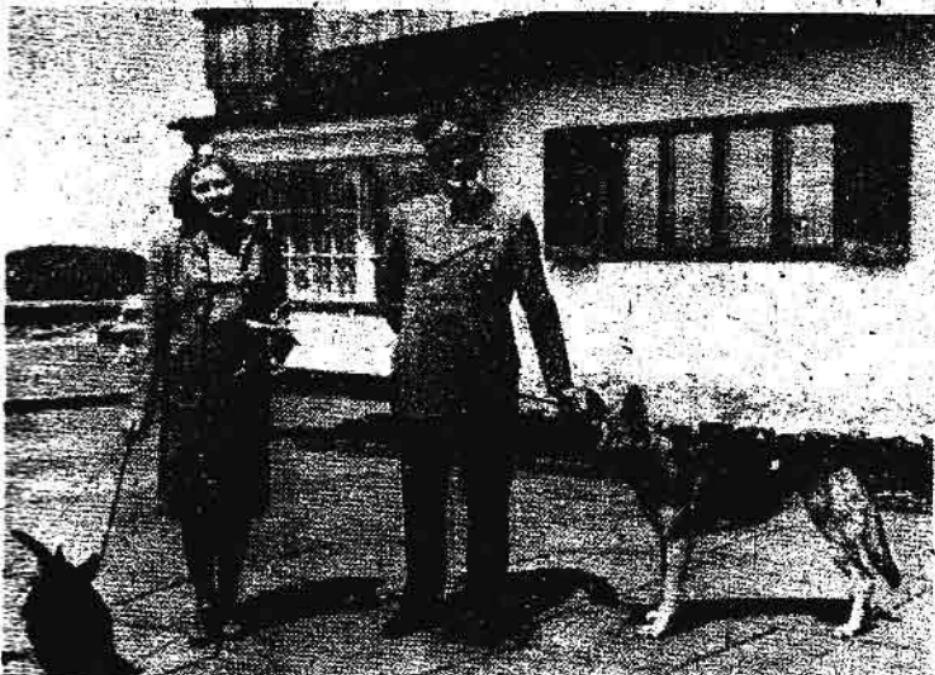
ယင်းနောက် အဆိုပါမီးရှိမှုကြီးကို လုပ်ပိုစ်မြို့တွင် ရုံးတင်စစ်ဆေး
ခဲ့ပြီး ကွန်မြှော်စိုးအပေါ် ပုံချက် ဖမ်းဆေးယူခဲ့သည်။

စင်စစ် ဤလုပ်ကြေးမှု ကွန်မြှော်စိုးလောက်ချက် မဟုတ်ဘဲ
နှစ်တို့၏ လက်ချက်သာဖြစ်သည်ဟု မာင်အခါ၌ ပေါ်ပေါ်လာခဲ့သည်။
ရိုးအားရင်း၏ စီစဉ်ချက်အရ ဘာလင်မြို့ နားအောက်ကွယ်ရေး စာပ်ဖွဲ့ခေါင်း
ဆောင်ကားလုပ်သားနက်စိနှင့် နောက်ပါနာနိတပ်သားများက မြှောက်မှု
တုစ်ဆင့် လွှာတ်တော်အထောက်အအုံကြီး ရှိရာသို့ လိုက်ခေါင်းတူး၍ တို့၏
တာဆိတ် ဝင်ရောက်ပြီး မီးနှုံးခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသို့ဖြင့် ကွန်မြှော်စိုးများကို နိုင်ငံရေးလုပ်ကြေးမှုဖွင့် လို့ခြင်းခဲ့ရှုံး
ဆာ ကွန်မြှော်စိုးများ၏ အကြောင်းအကြောင်းမှုများကို တားဆိုပိတ်ပုံစံရန်အတွက်

ဟူနိုကာ ဟစ်တလာသည် အောက်တစ်နှုတွင် တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးအား
ကာကွယ်သည် ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ထပ်မံထုတ်ပြန်ခဲ့သေးသည်။

ဤသို့ ဟစ်တလာသည် ဘုရားသုတေသနကိုရှုံးပြုးအားရင်းနှင့် တိုင်ပင်
ကာ အမြိပါတိအား အတိုက်အခံပြုနေကြသော ပါတီဟူသုမျှကို နည်းအမျိုး
ပိုးကလိမ်ကာကွယ် အဖွဲ့ဖွဲ့ပြင့် ရှင်းပစ်ခဲ့လေသည်။

ဟစ်တလာ ပိုးဆောင်နှု

တစ်ယ် ၁၉၃၃ ရွှေလိုင် ၁၃ရက်နှုတွင် အစိုးရပြန်တမ်းပြု အောက်ပါ
အမိန့်ကြော်ပြောတစ်ခုကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည် ကြညာချက်၌ -

အပိုဒ် (၁)။ အမျိုးသားဆိုရှယ်လစ် ဂျာမန်အလှပ်သမားပါတီသည်
ဂျာမန်ပြည်တွင် တစ်ခုတည်းသော တရားဝင်နိုင်ငံရေးပါတီ
ဖြစ်စေရမည်။

အပိုဒ် (၂)။ နိုင်ငံရေးပါတီ၊ အသင်းအဖွဲ့များကို ဆက်လက်ဖွဲ့စည်း
လုပ်ဆောင်နေသူ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးပါတီသစ် တစ်ခုဖွဲ့ည်းရန်
လုပ် ဆောင်သူမှန်သမျှ မည်သူမှဆို အခြားပိုမိုကြီးလေးသော
ရာဝေါ်ပြစ်မှုများ ဖြင့် ပြိုစွာနေခြင်းမရှိပါ။ ဆောင်ဒဏ် ၃

ဒုတိယကန္တာစ်နတ်တော်များ

၃၁

နှစ်သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ် သုံးနှစ်ထက်
သော်လည်းကောင်း အရေးယူအပြစ်ပေးခြင်း ခံရမည်။

နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဟန်တယာ
နိုင်ငံတော် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး ဇန်
နိုင်ငံတော် တရားရေးကြီး ဒေါက်တာ
၏အဖွဲ့

ဟူ၍ ပါရှိသည်။

ဤကြညာချက်ကြောင့် ဂျုံးလူမျိုး၊ စီးပွားရေး ကုန်သည်များနှင့်
ထုံးရှင်များက နာမီအစိုးရအား သပိတ်ဗုံးကိုခဲ့ကြသည်။ သပိတ်ဗုံးကို
ခဲ့ကြောင့် ဂျုံးလူမျိုးအများအပြားကို နာမီအစိုးရက ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ခဲ့
လေသည်။

ဟန်တယာ၏ နာမီအစိုးရသည် ဘာသာရေးဦးလည်း ပရိတက်စတင်
နှင့် ကက်သို့လီစိုက်းများကို ဆန့်ကျင်သော ရှုံးပောင်းရုပ်တုကိုးကွယ်
ရေးမျိုးကို အားပေးအားမြောက်ပြုလုပ်ခဲ့၏။ တူဗ္ဗာသို့လ်များဦးလီး
ခုနှစ်မှစ၍ စစ်ပညာကို မသင်မဖော် ပြု၍သို့လိုက်လေ့သည်။

အခိုး (၄)

ရုရွှေလီနိုင် ဟစ်တယာကို ထက်တွဲမြင်း

၁၉၃၃ ခုနှစ်တွင် ဂျာမနီသည် ထက်နက်ဖျက်သိမ်းရေး အစည်း အဆေးမှလည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာနိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးမှလည်းကောင်း နှုတ်ထွက်လိုက်လေသည်။ ၁၉၃၄ ခုနှစ်၊ ဒေါက်ဝါရီလတွင် ဟစ်တယာသည် ပိုလေနှင့် မကျူးကျော်ရေး စာချုပ် (non-aggression pact) စာချုပ်ချုပ်ဆို လိုက်သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်တွင် ဟစ်တယာသည် မှခုရွှေလီနိုင် တွေ့ဆုံး ဖွံ့ဖြိုး အာဏာရှင်နိုင်၊ နှစ်နိုင်ငံတို့၏ မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းရေးကို လမ်းစဉ်း ခဲ့သည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဟစ်တယာသည် ငြုံး၏ အာမိန္ဒိယ် ပြန်လည်စိစစ်၍ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းပြီး ပါတီဝင် ၇၇ ဦးကို ငြင်းအား လုပ်ကြုံမှုမြှုပ်နှံ ပါဝင်သည်ဟု စွပ်စွဲချက်ပြုင့် သေဒက်ပေးလိုက်လေသည်။ ထိုအခို့မှုစုံ ဟစ်တယာ၏ တာနိမ့်း အာဏာသည်လည်း များစွာကြီးကြေး ရွာ့ခဲ့သည်။ ထိုမှားကို ဟစ်တယာသည်၍ ၁၉၃၇ ဧပြီတွင် J ရှုံးနှုတ် ဝါကြီးချုပ်ရာထူးအပြုံး သမ္မတရာထူးပါ ပူးတွေ့ဟုကာ ဂျာမနီပြုဗု၏ ခေါင်းဆောင်ကြီး (Führer of Germany) အဖြစ် ရယူလိုက်လေသည်။

ဤသို့ ဂျာမန်ပြည်တွင် ဟန်တလော အထွေတ်အထိပ်သို့ ရောက်ခဲ့ပြီး
အောက် ဂျာမန်ပြည်ကြီး၏ ပြင်မှတ်ကြီးကျယ်များ အစဉ်အလောင် ပြန်လည်
ဖော်ထုတ်ထိန်းသိမ်းရန် ကြီးစားလာခဲ့သည်။ ထိုသို့ပြန်လည် ဖော်ထုတ်
နိုင်ရန်မှာလည်း ဂျာမန်အဆိုးသားများနှင့် ဂျာမန်ပြည်ကြီးအား တိုင်းတစ်ပါး
မှ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ နိုင်ငံရေးအားဖြင့် ပြုခဲ့ထိန်းချုပ်ထားသည် များကို
အနေးအမြန် ဖယ်ရှားတွန်းလှန်ပစ်ရမည်ဟု တွက်ဆထားခဲ့သည်။ အထူး

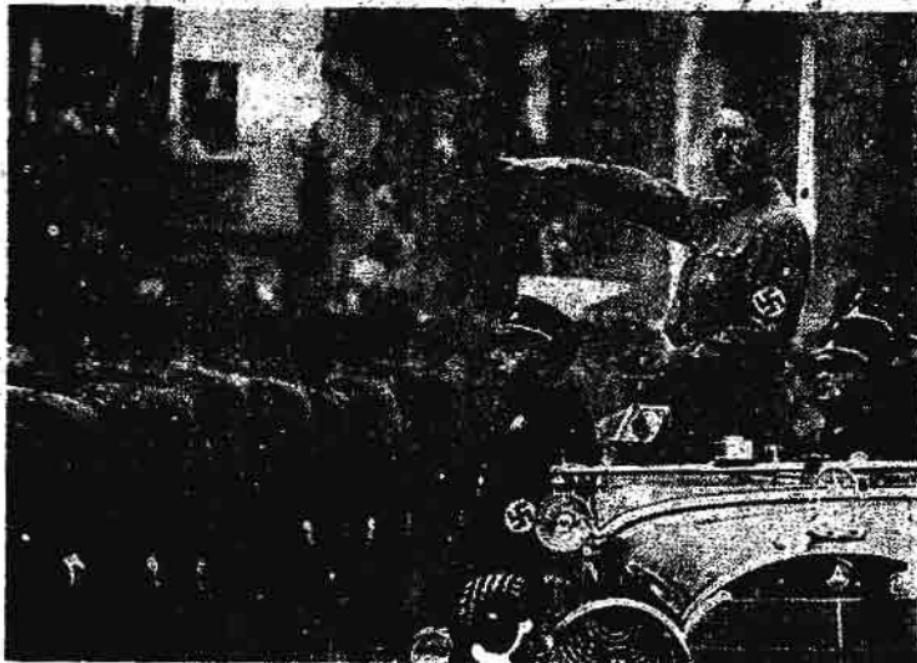

သဖြင့် ပထမကဗ္ဗာစစ်ကြီးပြီးသည်နောက်ပိုင်းတွင် စစ်ရှုံးသည့် ဂျာမီ
ပြည်အား အနောက်နိုင်ငံကြီးများက ဗာဆိုင်းစာချုပ်ဖြင့် ထိန်းချုပ်တိုင်ထား
ခဲ့ကြရာ ဟစ်တလာသည် အဆိုပါ ဗာဆိုင်းစာချုပ်ကို ဖယ်ရှားပစ်ရန် အမြဲ
ကြုံစည်နေခဲ့သည်။

ဗာဆိုင်းစာချုပ် (Versailles Treaty) ကို ပထမကဗ္ဗာစစ်ကြီး
ဘွားလ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဗာဆိုင်းနှင့် တော်ဌား
လက်မှတ်ရေးထိုး ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုစာချုပ်အရ ဂျာမနီပိုင် အယ်လီလာ
လိန်း (Alsace-Lorraine) ကို ပြင်သစ်သို့လည်းကောင်း၊ ပိုခန်း (Posen)
ကောင်း ပိုဇ္ဇန်ပြည်နယ် နှင့် ကော်ရစ်ဒါ (The Corridor) ကို ပိုလန်သို့လည်း
ကောင်း ပေးအပ်ခဲ့ရသည်။ ထိုပြင် အချို့ မိမိပိုင်နယ်မြေအချို့ ကို ဘယ်လ်
ရှိယမ်သို့လည်းကောင်း၊ လစ်သူနှီးယားသွေ့လည်းကောင်း၊ မိန်းမတ်သီ
လည်းကောင်း ခွဲဝေးပေးခဲ့ရသည်။ တစ်ဖော် ရိုင်းလင်းပြည်နယ်ကို စစ်နိုင်သေး
တိုင်းပြည်များက ၁၅၂ နှစ် အုပ်ချုပ်ထားရန်နှင့် အေးနယ်ကို နိုင်ငံဌာကာ
အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ထားရှိရန်၊ သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ နိုင်ရေးအာ
ဘိုင်းပြည်အစိတ်စိတ် အမွှားမွှားဖွဲ့ခဲ့ရသည်အဖြင့် စစ်ရေးချုပ်ရှုံးရေးလည်း

လက်နက်ကိုင် စစ်သူးဦးရေး တစ်သိန်းထက်ပို၍ မထားရှာ စစ်သော်
၆ စင်းသာထားရမည်။ အခြား လေယာဉ်တင်သံ၏ဘာ ရှင်ပုံသဏ္ဌား
မလေးယာဉ် စသည်တိုကို မတည်ဆောက်ရှာ မထားရှိရ ဟူသော ကန့်သတ်
ချုပ်ချုပ်မှုများပါရှိခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်ရာ ဟစ်တလာအစွဲ ဂျာမနီအပျိုးသားများနှင့် ဂျာမနီပြည်
ကြီး၏ တန်ဖိုးအာဏာ၊ ကြီးမားလာရေးအတွက် အဆိုပါ ဗာဆိုင်းစာချုပ်
ကို ရှုံးဦးစွာ စတ်ဖြပ်ရမည်ဟု၍ တထစ်ခု ယူဆထားခဲ့သည်။

ဤယူဆချက်အရ ဟစ်တလာသည် အကိုလိပ်နှင့် ပြင်သစ် အစိုးရတို့
အား နိုင်ငံတံကာ အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင်ထားရှိနေရသော ဆား (Saar)
နယ်အား ဂျာမနီပြည်နှင့် ပြန်လည်ပူးပေါင်းခွင့်ကို တောင်းဆိုရယူခဲ့သည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် ဆားနယ်မှုပြည်သူလူထု၏ ဆန္ဒယူကျွေး
ကျင်းပန့်ရာ ၉၀ ရာခိုင်နှစ်းက ဂျာမနီပြည်နှင့် ပြည်လည်ပူးပေါင်း လေသာ
ပေးခဲ့ကြသည်။

သို့ဖြင့် ဟစ်တလာသည် ဗာဆိုင်းစာချုပ်ကို ပျက်ပြားလောင် ပထမဆုံး
စတင်ဖျက်ခဲ့သည်။

ဟန်တဲ့လာ၏ အန္တရာယ်ကို ပထမဆုံး စတင်သီမြင်ခဲ့သော နိုင်ငံမှာ မြတ်နိုင်ငံပင်ဖြစ်သည်။ ၁၉၃၇ ဖေဖော်ဝါရီလတဲ့တွင် မြတ်နှင့် ပြင်သစ် အနီးရတိုက ဟန်တဲ့လာအား လက်ရှိ လိုကာနီးစာချုပ် (Locatio Pact) တို့ တို့ချေချုပ်ဆိုရန် စကားကမ်းလှမ်းခဲ့သည်။ လိုကာနီးစာချုပ်မှာ ၁၉၄၅ ခုနှစ် နိုင်ဘာ ၁၆ရက်တွင် ပြင်သစ်၊ ဘယ်လူရှိယမ်၊ ဂျာမဲ့နှင့် အီတာလီ တို့ ဝါဝင်ချုပ်ဆိုခဲ့ကြသော ‘မကျူးကျော်ရေး’ စာချုပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် လက်နှုန်းယိုနီးမြတ် အနေအထားအတိုင်းနေကြရန်၊ တစ်ဦးနှင့်ကော်ဦး လက်နက် အားကုံးတိုက်ခိုက်ခြင်းမပြုကြရန် သဘောတူတူသည်။ စာချုပ်တွင် ဂါဝင်နေသော နိုင်ငံများမှာ ဥရောပအနောက်ပိုင်းနိုင်ငံများသာ ဖြစ်နေရာ၊ ဥရောပအရှေ့ပိုင်းနှင့် ဥရောပအလျှော့ပိုင်းမှ ရရှား၊ ပိုလန်၊ ချက်ကို စလိုက် ထိုးယား စသောနိုင်ငံများပါ ထပ်မံပါဝင်တို့ချေချုပ်ဆိုရန် ဖြစ်သည်။

ဟန်တဲ့လာသည် ရုဏ်ကပင် အဆိုင်းစာချုပ်ပါ အချက်များကို ချုက်ဆီးရန် ကြောစည်ထားရာ နှောက်ထပ် မိမိတို့အပေါ် ချုပ်ကို မည့် စာချုပ် တစ်ခုကို ထပ်မံချုပ်ဆိုရန် လုံးဝလက်မဲခဲ့ပော်၊ မာစ်တဲ့လာ သည် မတ်လ ဥရောပနှင့်တွင် ဂျာမန်အနီးရသည် ဂျာမန်လေတပ်မော်ကို တည်ထောင် ပြီးဖြစ်ကြောင်း တရားဝင် ထုတ်ပြန်ကြည်းလိုက်သည်။

တစ်ဆက်တည်းမှာပင် မတ်ပဲ ၁၆ ရက်နွေ့တွင် စစ်ပညာ မြောက် ဥပဒေကို ပြန်လည်အတည်ပြု၍ ဂျာမန်စုစုတပ်ကိုလည်း စစ်သား ဆိုင်း ရှုသိန်း ရှေသာင်းအပါအဝင် တပ်မကြီးဝေါင်း ၃၆ အထိတို့ချေ ခြေည်းခဲ့သည်။

ပြင်သစ်အနီးရက ဗြိုက်စွဲအတွက် ဂျာမန်အား အရေးယူရန် ကမ္ဘာ နိုင်ငံပေါင်းချုပ် အဖွဲ့ကြီး၏ အထူးအစည်းအဝေးတစ်ရပ် အမြှန်ဆုံး ဆင့်ခေါ် မှန် ပန်ကြားလိုက်သည်။

မြတ်နိုင်က သံတေမန်နည်းလမ်းအရသာ ဆွေးနွေးရန် သဘောတူခဲ့သည်။ မြတ်သွေ့သွေ့နိုင်ငံဌားရေးဝန်ကြီးနှင့် အဖွဲ့ ကာလုပ်သို့ရောက်လာ၍ ဖော်တော်နှင့် ဆောင်တဲ့လာနှင့် ဆွေးနွေးသောအခါ ဟန်တဲ့လာက မိမိတို့ ဂျာမန်တပ်မှုသား၏ စစ်အင်အားရှိ တို့ချေခြင်းမှာ အမိဘအားဖြင့် ဥရောပတိုက်သွေ့သွေ့မှု အောက်ရှိပါပ်များ၊ ပေရန်မှ ကာကွယ်ရန်သာ ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုက အွေးသိပ်းလွှတ်လိုက်သဖြင့် ကျေနှုပ်ပြီး ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

ବ୍ୟାକୁ ମେଲରୁଣ୍ଡ ଭାତିଲାହାହୁନ୍ତି ଫିରିଦିଲେନ୍ଦ ଗାନ୍ଧୀରେ
ପାଇଁ କିମ୍ବା ଲୁହିଯାକୁଣ୍ଡା ଅତାହୁପିଶ୍ଚ ଯଂଃସୁପତ୍ରାର ତିରିଃପ୍ରମ୍ଭରୀ କର୍ତ୍ତାତି
କର୍ତ୍ତରେଃ ଅପିଆଂଦ କିଃପ୍ରାଃରେଃ ଲୁହିକଣ୍ଠଃ ମୁଖ୍ୟାହୁକି ତିରିତିଃପ୍ରାଃରେଃ ଅଵୁଣ୍ଡ
ପ୍ରିଣ୍ତିକୋଣ ପ୍ରିଣ୍ତିକଣମୁଖାଃ ତିରିଗିରିକିଃମୁଖାଃ ଜୁମୁତିଲାକୁହୁନ୍ତି ॥

နိုင်ငံပါဝီးစုက ကန့်ကွက်နေသည့်ကြားမှ စစ်အင်အားကို တိုးခဲ့
ပြီးရောက် သူ၏ စက်တင်ဘာလတွင် နျောရင်ဘတ်မြို့ရှိ နားမြို့တိအင်
အေးပြုပြီးကို ကျွန်းပဲးဟည်။ ထိုအခမ်းအနား၌ ဟစ်တလာက-

“ကျူပ်တို့ ဂျာမန်တပ်မတော်ကြီးဟာ စစ်ဖြစ်နေတဲ့ အချိန်အခါမှာ
ဆိုရင် တစ်မျိုးသားလုံး ကာကွယ်ပေးနေတဲ့ အင်အားစုကြီး ဖြစ်သလို။
ဤမ်းချမ်းနေတဲ့ ကာလမှာဆိုရင်လည်း ကျူပ်တို့ ပြည့်သူပြည့်သားများရဲ့
ပညာသင်ကြားရာ ကျောင်းကြီးဖြစ်နေတယ်။ ကျူပ်တို့အားလုံးရဲ့ ဘဝရုပ်
တည်မှုဟာ ဒီတပ်မတော်ကြီး အပေါ်မှာပဲတည်နေတယ်။ ဒါကြောင့် လပ်
မတော်ကြီးကို ပြန်ကြည့်လိုက်တဲ့ အခါတိုင်း ကျူပ်တို့ပြည့်သူ တွေရဲ့
အနာဂတ်အပေါ်မှာ ကျူပ်တို့၏ ယုံကြည်ကိုးစားစွဲ စိတ်ဟာ ဆောက်ထုတ်
ပိုးတိုးလာတာ တွေ့ရတယ်။ ဒီလိုအစဉ်အလာတွေ့နဲ့ ပြုပုံမြောက်တောက်

ထဲတဲ့ တပ်မတော်ကြီးဟာ မသေသေးပါဘူး၊ အိပ်မောက္ဂရှုံးသာ ကျွန်းများပါ။ အခုခိုရင် ဒီတပ်မတော်ကြီးဟော ခင်ဗျားတို့ကြောင့် ပြန်လည်နိုးကြား လာပါဖြီ ဟူ၍ ပြောကြေားသွားခဲ့လေသည်။

ဟန်တလောနှင့်အတူစည်ရေးသာ အိတ်လီဖက်ဆောင်အာဏာရှင် မှုဆိုလိုနဲ့

ခုနှစ် ကျိုးကျော်မှု

ဂျုပ်ပြည်ရှိ လက်ရှိအစိုးရကို စစ်ဖက်မှ တော်လုန်ကာ စစ်အစိုးရ ထို ထူထောင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ဂျုပ်သည် မန်ချုးနှီးယားကို စင်ရောက်တိုက်ခိုက် မြှုမြှုးလိုက်သည်။ စစ်အစိုးရသည် တရာ်တိုင်နက် ပြုစေသာ မန်ချုးရှီးယားကို ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက် လိုက်ခြင်းဖြင့် တရာ် ခုနှစ် စစ်ပွဲကို အစပျိုးစေခဲ့သည်။

ဂျုပ်နိုင်ငံသည် ဥရောပရှိ ဂျာမန်နှင့် အိတ်လီတို့နည်းတဲ့ စစ်အစိုးရ ၏ လက်အောက်ရောက်မှ တရှုနှုန်းထိုးတက်လာသော အောင်းရှင်နိုင်ငံသာ ပြုစေရာ၊ ကိုလိုနိများကို တပ်မက်ခြင်းကြီးစွာဖြင့် ဆောလောင်မှုတ်သိပ်၌

အတ်သစ်ရှာမှန်နိုင်ငံတည်းကောင်းသော နှစ်းရင်းဝန် ဘဝ်စမတ်။

နေသည်။ ဂျပန်၏ကျူးကျော်မှုကို တရာတ်ပြည်က ကမ္မာနိုင်ငံပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးသို့ ပန်ကြားခဲ့ပေ။ သို့ရာတွင် ကမ္မာနိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းက မန်ချီးရိုးယားပြည်အား တရာတ်ပြည်က ပိုင်ဆိုင်သော သီးခြားလွှတ်ဆပ်သူ၏ နိုင်ငံဖြစ်ထားရှိပြီး ဂျပန်က ကွပ်ကဲအပ်ချုပ်ရန်သာ အေဒုန်ပျော်ညုံနှုန်းဖြင့် ဖြန့်ပြန့်သည်။ သို့သော် ဂျပန်ကလက်စံခဲ့ချေး။ ထိုမျှမက ၁၉၄၃ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် ဂျပန်သည် ကမ္မာန် နိုင်ငံပေါင်းချုပ်အသင်းမှပင် နှုပ်ကွက်သုတေသန၏ ပေါ်သည်။

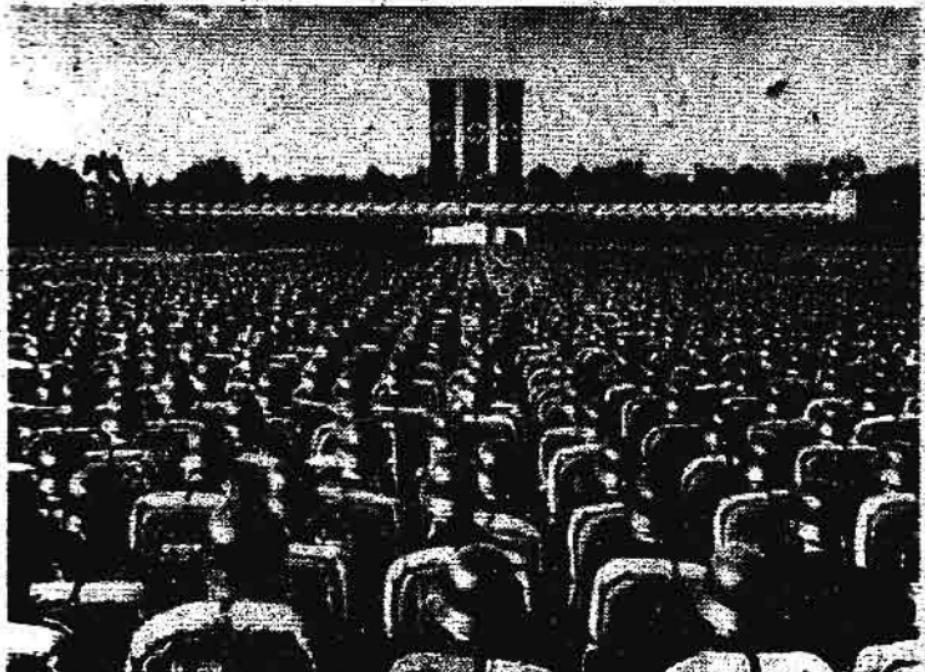
အခန်း (၅)

အိတုလိပ် ကျူးကော်မှု

ကမ္မာနိုင်ပေါင်းချုပ်အသင်းသည် အမည်များ၊ ရီပြီး လက်ထွေ့
သွေကျေဆင်းနေသည်။ ဤအဖြစ်ကို ပြင်သစ်က ရိပ်စားမိတ္တာ၏၂၇၅၇၁၁
ဖြစ်သော ဂျာမနီသည် အတင့်ရွှေ့ဖြင့် စစ်ရေးစာချုပ်များကို ဆန့်ကျင်ကာ
စစ်ကို ပြင်ဆင်နေသဖြင့် ပြင်သစ် ဂျာမနီဟု ထိတ်လန့်လာခဲ့သည်။

ပြင်သစ်သည် အိတုလိပ်နှင့်လည်း အမှန်းမပွားဖြစ်စေလို၍
အဆရိက အရှေ့ပိုင်းရှိအသနှင့် အိတုလိပ်ပြည်ရှိ ၄၈၃၆နှင့်ကိုအချို့ကို အိတုလိ
အား ခွဲဝေပေးလိုက်သည်။ ဤသို့ အာဖရိက အရှေ့ပိုင်းရှိ ပြင်သစ်ပိုင်း
အိရိယရီးယားပြည် (Eritrea) ပြည်နယ်အား ခွဲဝေပေးမှုကြောင့် ကမ္မာ
သော အာဘီဒီးနီးယား (Abyssinia) ပြည်နယ်နှင့် နယ်နမိတ်၏ အရေး
အင်းများ ပေါ်ပေါက်လာသည်။ မူဆိုလိနိသည် အာဖရိကတိုက်ဝါဒ်
အိတုလိပိုင်နက်ကို ချွဲထွင်ရန် အာဘီဒီးယားပြည်ကို ကျူးကော်မှုအာက်
တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် အာဘီဒီးနီးယားဘုရင် ဆောလာဆီယေ (King Selassie)
က ကမ္မာနိုင်ပေါင်းချုပ် အသင်းကြီးအား တိုင်ကြားခဲ့သည်။ ကမ္မာနိုင်
ပေါင်းချုပ်အသင်းကြီး ၁၉၃၅ တွင် စီးပွားရေး ဥပဒေဟစ်ရပ်ကိုသာ ပြန္တာနှင့်

၍ အိတ်လီအားကန့်ကွက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အိတ်လီသည် လုံးဝကရမပြု၊ ၁၉၃၆ မေလတွင် အဘိဓားနီးယားအား တစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပိုက်လိုက် လေသည်။

အိတ်လီပြည်က အဘိဓားနီးယားနိုင်ငံကို စစ်မကြညာသဲ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက်သော်အခါ ဟန်တလာသည် အဆင့်ကောင်းယဉ်ကားလိုင်းအချုပ်နှင့် လိုကားနီးဆာချုပ်ကို ဖောက်ဖျက်ကာ ပထမကမ္မာစ် အပြီး၌ ပြင်သစ်တို့ကို ပေးလိုက်ရသော ရှင်းလင်း (Rhinoceros Land) နယ် ၁၉၃၆ မတ်လ ၇ ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။

ဤသို့ သိမ်းပိုက်နိုင်မှုပြကာ့ ဟန်တလာအား တကယ်သူရဲ့ဇားကြောင်းကြီးအဖြစ် ဂျာမန်လုံထုက သောင်းသောင်းပြပြ ချီးကျူးထောက်ခဲ့ကြသည်။ ဟန်တလာသည် ဤထောက်ခဲ့မှုကို ပေါ်စွင်ထင်ရှားစေရန်အဖွဲ့က် ဖတ်လှုရက်နေ့တွင် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံပူးကြီး ကျင်းမာရေး မဲပေးသူမဲပါင်း ၄ သိန်း ၅၇၅၇းကော် ရှိသည့်အနေက် ဟန်တလာကို ထောက်ခဲ့သူမဲပါင်း ၄ သိန်း ၄ သိန်း ၄ သောင်းကျိုးသာ ရှိသောပြကာ့ ၈၁ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။

ဟစ်တလာသည် ဂျာမန်အင်ပါယာကြီးတွင် မည်သည့်အခါက ဓညသည့်ခေါင်းဆောင်မှ မရခဲ့ဖူးသော လူထုထောက်ခံမှုကြီးကို ရယူခဲ့လေ သည်။

ဤသို့ ဟစ်တလာ၏ အရှိန်အဝါယာသည် ဂျာမန်ပြည်နယ်နမိတ်ကို ပင်ကျော်လွှန်၍ ကြီးထွားမြင့်မားလေခဲ့ရာ စိုအရှိန်အဝါ၏ ဂယက်တိ ထားမဆုံး ရိုက်ခတ်ခြင်းခံရသူမှာ သွေတြီးယားပြည်ဖြစ်သည်။

သွေတြီးယားပြည်ကို ဂျာမန်မှ ခွဲထုတ်၍ အချုပ်အခြာအာဏာပိုင် နိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ် ပထမကမ္မာစစ်ကြီး အပြီးတွင် ပြီတိန့်၊ ပြင်သစ်နှင့် အိတုလီတိုက တည်ထောင်ဖို့တိုးပေးခဲ့သည်။ ယခုအခါ ဂျာမန်နိုင်ငံ၏ အင်အားကြီးထွားလာမှုကြောင့် သွေတြီးယားအစိုးရသည် ဂျာမန်နှင့် မှာလည်မှယူကာ မကျူးးကျော်ရေးစာချုပ်တစ်ခုကို ၁၉၃၆ ဇန်နဝါရီ ဘဏ် ချုပ်ဆိုလိုက်သည်။

အဆိုပါ စာချုပ်တွင် သွေတြီးယားပြည်၏ အချုပ်အခြာအာဏာကို မှာမနိုက အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် တစ်ညီး၏ ပြည်တွင်းရေးကို အခြားတစ်ညီး ထင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်းမပြုရန်နှင့် သွေတြီးယားပြည်သည် နိုင်ငံခြား ဆုံး ပေါ်လစိုက်ရှုမှတ်ကျင့်သုံးရာ၌ မိမိကိုယ်ပိုစီ ဂျာမန်ပြည်နယ် တစ်နယ်

ပန်ယာ ပြီတိသူတိမြို့သူပုံ ရွှေသီး အသိနိုင်သွားရာ ရွှေသီး၊
ဆိုဒ်ယက်ခေါင်းဆောင် စတာလင်း။

အဖြစ် အစဉ် ဗောသာထား၍ စဉ်းစားလုပ်ဆောင်ရန် ဟူသော အချက်များ ပါဝင်သည်။

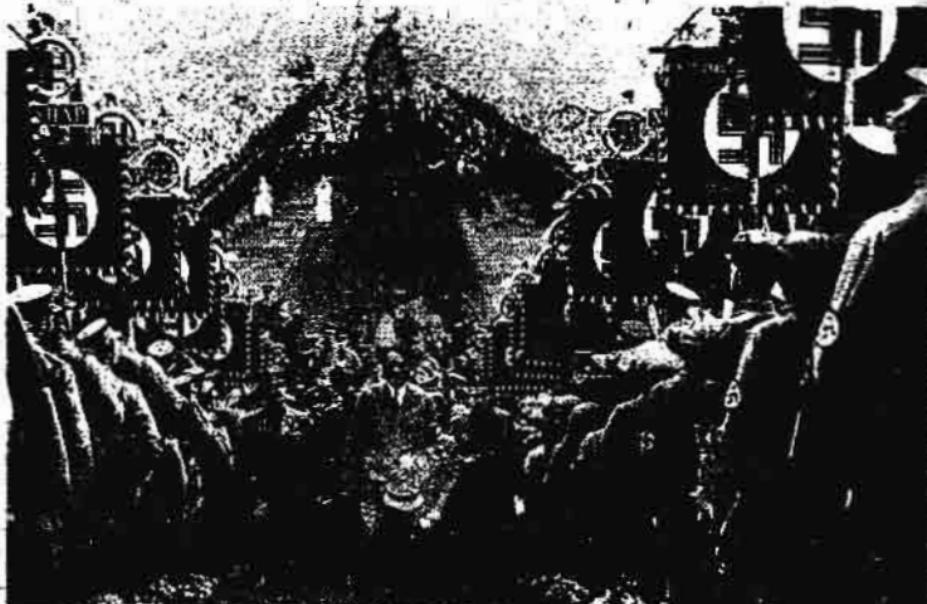
မှန်ပေါ်သည်။ ဟစ်တလာအဖွဲ့ ပြည်သည် ဂျာမန်အင်ပါ ယောကြီး၏ တစ်စိတ်ဘစ်ဒေသဖြစ်သည်ဟု တထိချုမှတ်ယူထားခဲ့သည်။ သုကိုယ်စိုင်က ပြည်တွင် မွေးဖွားလာခဲ့လည်း ပြစ်တိုးယန်း ဂျာမန်လူမျိုးတစ်ဦးဖြစ်ရာ ပြည်မပါလျှင် ဂျာမန်အင်ပါယာ သည်၊ အနိပ္ပာယ်မရှိ၊ မပြည့်စုံဟု ယူဆခဲ့သည်။ သို့ဖြင့် ပြည်တိုးယားပြည် သည် ဂျာမန်အင်ပါယာအောက်သို့ လုံးဝကျကောက်သွားခဲ့လေသည်။

ဝပိန်ပြည်၏ ပြည်တွင်းမေပဲ

၁၉၃၈ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင် ၁၆နံပါည့် ကောရာ၏ဘရ်၏ အစိုးရ ပြုတ်ကျကာ ဂွုဏ်မြှုပ်နည်းရတက်လာ၍ သမ္မတနိုင်ငံအဖြစ် ထူထောင်ခဲ့ကဲသည်။ စပိန်ပြည်သည် စွာနှုန်းသော နှစ်ပေါင်းများစွာက ဘာသာရေး အာဏာပိုင်တို့၏ ချယ်လှယ်သွေးစုတ်ကို ခံခဲ့သည်။ စပိန်ပြည်သွားများသည် လွန်စွာ ဆင်းရွှေမ်းပါးကြော်။ တစ်မျိုးသွားလုံး လိုလို ပညာရေးအောက်တန်း

ကျော် အသိဉာဏ်နှင့်ချာကြ၏။ စပိန်ပြည်အနေဖြင့် အလွန်အမင်းအောက်ထဲ
နောက်ကျော် ဖြစ်ရခြင်းအတွက် တာဝန်အရှိခုံးသော ပင်မတရားခံမှာ စပိန်
ကက်ဆိုလစ်သာသာရေးအောင်ဖို့ပင် ဖြစ်ကြလေသည်။

ထိုကြောင်ပင် ကွန်မြှာနစ်တို့က ဘုရင့်အစိုးရကို ဖြုတ်ချုပြီး သာ
သာရေးဆိုင်ရာ ပူရှိလ်အများအပြားကို ဖမ်းဆောင်ပြတ်ခဲ့ကြသည်။ အချွင့်
ထူးချွဲ့မှုးများမတ်စွယ်များပိုင်ဆိုင်သော မြေယာများနှင့် ဘာသာရေးအုပ်
စိုင်မြေယာများကို ကွန်မြှာနစ်များက သိမ်းယူ၍ ဆင်းရသားများအား ဝင်
သေးခဲ့ပေ။ စက်မှုလုပ်ငန်းများကိုလည်း လက်ဝါးကြီးအပ် အရင်းရှင်တို့က
မှ သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။

ဟစ်တရာ့ဘက ရီပတ်ပလီကန်အစိုးရသစ်အား အစ ပထမပိုင်းတွင်
လူထုက စွမ်းသာအားရထောက်ခဲ့ကြပေ။ သို့သော်လည်း အစိုးရသစ်
သည် တဖြည်းဖြည်းနှင့် အလွန်ကြမ်းကြုတ်ရက်စက်လာသူ နောက်ပိုင်းတွင်
ထိုရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုကြောင့် လူထုကအစိုးရကို ကြောက်ချုပ်မှန်းတို့သာ
ကြွေသည်။

ထိုစဉ်အထွေငါး ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ် ဘုရင့်အစိုးရကို ပုန်ကုန်ဖြင့် အောက်လို
နိုင်ပြီး ပြည့်ပြီးသာဝဖြင့် နိုင်ငံရေးခိုလုံးနောက် စစ်ဆေးပြီး တော်စစ္စတို့
အောင်ကို (Gen. Francisco Franco) သည် လွတ်ပြုခဲ့ခြင်းချမှုများသာ ခွင့်ရရှိ

ပြည်တော်ပြန်လာခွင့် ရရှိခဲ့သည်။ ဖရန်ကုၢားၢာ စပိန်နိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိပြီး မကြောခိုမှာပင် ဘုရင့်အစိုးရလိုလားသော အဖွဲ့ကို ဦးဆောင်ကာ ရိုပ်တဗ္ဗလီ ကန်မှာပင် ဘုရင့်အစိုးရလိုလားသော အဖွဲ့ကို ဦးဆောင်ကာ ရိုပ်တဗ္ဗလီကန် အစိုးရအား ပုန်ကုန်ထွေရာ စပိန်ပြည်တွင်းစစ်မီး တောက်လောင်ခဲ့ရလေ သည်။

ဖရန်ကိုသည် ဘာသာရေးကို ကာကွယ်ရန်ဟူသော ကြွေးခက်သုံး
ဖြင့် ပြည်တွင်းစစ်ကို ဆင်စွဲခဲ့သည်။ ဖရန်ကိုအား ဘာသာရေးသူရဲ့ကောင်း
ကိုအဖြစ် လူအများက အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

ဂျာမိုးသမ္မတ ပေါ်လီယိုဒင်ဘတ်အား ဂါရမပြုဆုံး။

ဖရန်ကိုနှင့် အစိုးရသစ်တို့၏ ပြည်တွင်း စစ်တွင် ဂုဏ်မနီဒါနီတလီ
တို့က ဖရန်ကို၏အစိုးရကို အသိအမှတ်ပြုကောလက်ပွဲညွှေးကိုရိုယာများ
ထောက်ပဲကူညီကြ၏။

ဤသို့ဖြင့် ဖရန်ကို ဦးဆောင်သောအဖွဲ့သည် ဂာဖြေးဖြေး ဆောင်ခွဲ
ပြေားမောက် ၁၉၄၇ တွင် ဖရန်ကိုသည် ‘ဖလန်း’ (Falange) အော်
ဆုံးဝစ်ပါတီ ဆောင်ဖြစ်လာပြီး သို့ကိုယ်သူ စစ်နိုင်ငံ၏ Caudillo
(ဆောင်ကြီး)ဟု မြတ်သွားလိုက်သည်။ မဒရိုမြို့တော်ရှု ရိုဟတ်လို
သုန်အစိုးရလက်နက်ချသော ၁၉၃၉ ဖရန်ကိုသည် သူ့စိတ်ကြိုက်
အိုးရများဖွဲ့စည်း၍ ဦးဆောင်ခဲ့သည်။ ဂျာမန်နှင့် အိတ်လိုက်
အိုးရအား ဖိအားများပေးခဲ့သော်လည်း ဒုတိယကမ္မာစစ်အတွင်းစစ်နိုင်ငံ
ဆုံးကြားနေ့နိုင်ငံအဖြစ် ဖရန်ကိုက ရပ်တည်စေခဲ့သည်။

အိုးတန်း နိုင်ငံများ၏ စဉ်ပျော်

ဂျာမန်၊ အိတ်လိုက်နှင့် ဂျာမန်တို့သည် နှစ်တို့မဲ့ကိန်းချုပ် ဖက်ဆောင်
အထောက်ရှင်နည်းဖြင့် ထူထောင်လာခဲ့ကြရာ ဆောင်ရွက်တက်သော နိုင်ငံသို့
ခွဲဖြစ်လာကြ၏။ ၁၉၃၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဖက်ဆောင်အာဏာရှင်
တို့သည် မူလကုရှိပြီးဖြစ်သော ဂျာမန်နှင့် အိတ်လိုက်၏ မဟာမိတ်စဉ်ပျော်
ဆုံး တိုးခွဲကာ ဂျာမန်အား ထပ်မံပါဝင်စေခဲ့သည်။ ထိစာချုပ်ကို ရောမ-
အာလင် - တိုကုရှိဝင်ရီးတန်းစာချုပ် (Rome-Berlin-Tokyo-Axis) ဟု၍
=၍တွင်ခဲ့ကြသည်။

အောင်တို့၏ အော်လျော့ပေးစွဲပြု

အနောက်ဒီမိုက်ရောစီ နိုင်ငံတို့သည် ကမ္မာစစ်ကြီး ထပ်မံဖြစ်ပွား
ဆုံးကို မလိုလားသောကြောင့် ဂျာမန်၏ ပြန်လည် လက်နက် တပ်ဆင်မှ
ဆုံး လျော့တွက်ခဲ့ကြသည်။ ဂျာမန်လိုလားချက်များကို လိုက်လျော့စွဲပဲ
ပဲက ပြောလည်သွားလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ခဲ့ကြသည်။

မြိမ်တို့သည် မဟာမိတ်တို့၏ တစ်ဖက်သတ်အနိုင်ကျင့် ချုပ်ဆိုသော
တန်းစာချုပ်အရ မတရားလက်လွတ်ခံရသည် နယ်မြေများကို ပြန်လည်
သိမ်းပိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု၍ ဟစ်တလ်ပြောသွားချက်ထုတ်သောအခါး
၍ ကျူးကျော်မှုသည် ထိုမျှနှင့် ပင် ပြီးဆုံးသွားလိမ့်မည်ဟု မှတ်ထင်ခဲ့ကြ
သည်။ အိတ်လိုက် အာဖရိကတိုက်၌ ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်မှုနှင့်ပတ်သက်
နှုတ်သည်။ တစ်စုံတစ်ရာ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခြင်း မပြုဘဲမှာခြားသည်။ ဟစ်

တလာနှင့် မူဆိုလိနိတို့၏ အကြောက်းချက်လှ ပဟာမိတ်နှင့်များကောင်းစွာ မရှိပိမိကြသေးချေ။

အရာရာ၌ ရန်သူကိုလျှော့မတွက်ရန်မှာ လိမ္မာပါးနပ်သော ပေါ်လစီဖြစ်သည်။ ရန်သူ၏ နည်းပမ်းကို သိရှိရန်နှင့် ရန်သူတွေးပုံခေါ်ပုံကို သိရှိရန် မှာလည်း အလားတူပင်အရေးကြီးလှပေသည်။ ရန်သူခြေလှမ်းကို ကြိုတင် ပြင်ဆင်ပြီး ရန်သူထက် လက်ဦး၌ ရန်သူအကြောင်းသိရှိရေးမှာ လိုအပ် သည့်အခြေခံပုံင်ဖြစ်သည်။ ဦးမျိုးလိုသော နှင့်များအဖွဲ့နှင့် ဟစ်တလာ နောက် ခြေလှမ်းမည် သို့၊ လှမ်းမည်ကို ကြိုတင်မတွက်ချက်နှင့်သဖြင့် ထိုးတင် ပွဲနှင့် လွှဲခဲ့ကြရ၏။

ဟစ်တလာ လုပ်ဆောင်သည်တို့ကို ဒီမိုကရေစီအစိုးရတို့က ကြိုတင်ပြောဆိုခဲ့ခြင်းမရှိခဲ့သေးချေ။ သူ၏ ဟောပြောချက်များ ပိန့်ခွန်းရှားနှင့် သူရေးသားခဲ့သည်။ ကျွန်ုပ်၏ ကြိုးပမ်းမှု စာအုပ်တွင် ဟစ်တလာဘာလုပ်မည်ကို ထင်ထင်ရှားရှား တွေးနှင့်လေသည်။ ဟစ်တလာအောင်မြင်ခဲ့သည်တို့မှာ ကံအားလျော့စွာ ဖြစ်လာသည်မဟုတ်ဘဲ ဉာဏ်နိုဉာဏ်နက် အရာ၌ မဟာမိတ်နှင့်ခေါင်းဆောင်များထက် သာဂျွန်း၍ဖြစ်သည်ကိုသိမိုင်းက သက်သေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ နို့လိုပိုင်လျှင် ဟစ်တလာလောက် သူ၏ လုပ်ဆောင်မည်တို့ကို ကြိုတင်ဟောကိန်း ထုတ်ခြင်းမရှိခဲ့ချေ။

ဟစ်တလာထပ်မံကျိုးကျော်မှုများ

မဟာမိတ်နှင့်ရားဘက်မှ အလျော့ပေး၍ လျှစ်လျှော့ရှုလာသည့်အခါ ဂျာမနီသည် ပို၍ လက်ရှုက်ရ ဖြစ်လာပြီး၊ ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ဟစ်တလာသည် ချက်ကိုဘလို့ပက်ကီးယားပြည်ကို တိုက်ခိုက်၍ ရွှေဒေတန (Sudeten) ပြည်နယ်အား ဂျာမနီ၏ ပိုက်နက်အဖြစ် သိမ်းသွင်းရန်ကြံ့ချယ်လာသောအခါ မဟာမိတ်နှင့်များက ဆိုးစွဲလာခဲ့သည်။ ဆွေဒေတနနယ်မှာ ရှေးအစဉ်အဆောက် ဂျာမန်အမျိုးအနွယ်များနဲ့ထိုင်ခဲ့ကြ၍ ဂျာမန်လှို့ ဥသုန်းခေါ်ရှိသည်။ ပြီတိ သူ နှုန်းရင်းဝန် ချိန်ဘာလိန်နှင့် ပြင်သစ် ဝန်ကြီးချုပ်ဒလလီဒီယား (Daladier) တို့သည် ၁၉၃၈ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် မြှေးနှစ်မြှေး ဟစ်တလာနှင့် မူဆိုလိနိတို့အား တွေ့ဆုံးနေ့ဗြိုင်းခဲ့ကြသည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် အက်လိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့သည် ဂျာမန်၏ ရလိုကို
ခွာလိုက်လျောပေးခဲ့ကြသည်။ ချက်တို့ဆလိုဗက်ကီးယားပြည်ရှိ
အတန်နယ်ကိုသာလျှင်ဟူ၍ ကျွန်ုရီသော ချက်ကိုခေလိုဗက်ကီးယား နိုင်ငြုံ
လွတ်လပ်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရန်တောင်းဆိုကြသည်။ ထိုကြောင့်
အောင်လိပ်နှင့် ပြင်သစ်တို့က ချက်လို့ဆလိုဗက်ကီးယားကို နိုင်ငြုံပေါင်းချုပ်
သင်းကြီးမှ ထုတ်ပယ်၍လည်း သဘောတ္တခဲ့ကြသည်။

ဂတ်စတားထို့လုပ်သူများနှင့်အတူ တွေ့ရစဉ်။

သုတေသနလို့ ဖက်ကီးယားကို သိမ်ပြုကြခြင်း

မြို့တိန်နှင့် ပြင်သစ်တို့၏ လိုက်လျောချက်အရ ဂျာမန်ပျော်သည်
အောင် ပြည်နယ်ကိုသာလျှင် သိမ်းပိုက်ရမည့်အစား ၁၉၃၉ မှတ်လ

ସତ୍ୟଗ୍ରହୀଙ୍କାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଧୂମ

၁။ ရက် ၂၆ နာရီတွင် ဂျာမန်စစ်တပ်သုတေသန ချက်ကိုဆလိုပက်ကိုးယား နှင့်သူ၏ ထုတေသနကို သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။

အဖြူရောင်စစ်ဆင်ရေး ကို ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ၊ ပိုလန်ကို သီးနှံပိုက်နာ တွင် အနောက်ဘက်စ်မျက်နှာ၌ ပြုတိန်-ပြင်သစ်တိုကို အလုံးအရှင်ပြင်း သုတေသနပြင်းတိုက်ခိုက်နှင့် အတွက် အရောက်စစ်မျက်နှာမှ ဆိုပါယ်၏ ရွှေ့ကြေး ကို မဟာမိတ်အဖြစ် သောက်ချင်းချိတ်ထားရန် စီစဉ်ထားခဲ့သည်။

သို့ဖြစ်၍ ဆိုပါယ်ကို-ဂျာမန်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး စာချုပ်ပို့ ပြုလုပ် ၂၀ ရက်နေ့ ၂ နာရီ အချိန်တွင် လက်မှတ်ရေးထို့၌ အောင်မြင်စွာ ချုပ်ဆို ချော်ဆောက် ထိုဇ္ဈားသေ့ ၆ နာရီ ၄၅ မိန့် အချိန်တွင် ဆိုပါယ်ကိုပေါ်လောင် စတာလင်ထဲ ကြေးနှစ်ချာစွာ ရှိကိုခဲ့သည်။

ဓမ္မယဝေါယပေါ်မော်

ကျွန်ုပ်သည် ဂျာမန်- ဆိုပါယ်ကို ဘူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး စာချုပ်သည် ထင်မှတ်ရေးထို့နှင့်ခြေားစားရေးကို ဂျာမန်ဆိုပါယ်ကို ဆက်ဆံစွာများ ပြုပေါ်သည် ထောက်ထိုးရန်အတွက် ဝယ်စွဲခြေားအဖြစ် ယုံကြည်ရှိးသားမှာ ခံရှိနိုင် ခြေားစားရေးသည်။

ကျွန်ုပ်၏ ဆန္ဒအရခိုပါလျှင် ပို့နိုင်းရသုတေသနမှုံးချက်များကို ကျွန်ုပ်၏ အပြန်အပျော်ဆက်ဆံစွာအဆင့်သဲစ် တစ်ရပ်တည်ဆောက်ရွှေ့ခွဲ အဆင့် မှတ်ကျရန် မဲသင့်ဟုယူဆပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ ကျွန်ုပ်၏ နိုင်ငြာဏ် ပို့ကြိုးကို ပြုရတဲ့ ၂၂ ရက်အကိုဒ္ဓာ သို့မဟုတ် မှတ်အကျော့ဆွဲ ပြုရတဲ့ ၂၃ ရက်စွဲပွဲဟု့နှင့်တွင် လက်ခံတွေ့ခံရန် ပို့ကြေားပို့ပါသည်။ ဆွဲနိုင်းခြေားရေးဝန်ကြီးသည် မကျူးကျော်ရေး စာချုပ်နှင့်တော့ ဝယ်ရေးဆွဲရန်နှင့် လက်မှတ်ရေးထို့ရှိ အာဏာလုံးဝ အပြည့်အစုံတို့ ဆွဲရန်၏ နိုင်ငြာဏ် အခြေအနေများပြုရွှေ့နိုင်းခြေားရေး ဝန်ကြီးအား ထောက်ထိုးရှိတွင် အဓိကအား တစ်ရက်၊ နစ်ရက်ထက်ပို၍ နေရာမှာ ပြုပေါ်ရွှေ့ သော်လုံးမှ ပြု့ကြေားချက်ကို အပြန်ဆုံးရလိုပါသည်။

ကျော်ကြေားတင်းခြင်း
အသေးစိတ်အသေးစိတ်

ဤပြု့ကြေားနှင်းစာနှင့် ဝပ်လျှော့း၌ စတာလင်ထဲမှ ပြု့ကြေားချော်သည် အောင်တစ်နေ့ ည ၉ နာရီ ၃၅ မိန့်တွင် ဘာလုပ်သို့ ရောက်ပြုပေးခဲ့သည်။ ပို့ကြေားမှုံးချက်မှာ များများ အပြန်အပျော်ဆက်ဆံစွာ ဂျာမန်- ဆိုပါယ်ကို မကျူးကျော်ရေးစာချုပ်ကို တရားဝင် ထင်မှတ်ရေးထို့ခဲ့ကြသည်။

အေးဟန်တလာ

ရှာမန်အင်ပိုင်ယာ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်

သင့်ထံမှ စာအတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ရှာမန်-ဆိပ်ထဲက်
မကျိုးကျော်ရေး စာချုပ်သည် နိုင်ငံအကြားရှိ နိုင်ငံရေး ဆက်သွယ်မှုများ
ကို ပိုမိုဖော် မှုန်လုပ်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ကျွေးမှုပိတ္တာ ပြောသူများသည် ငွေးတို့ အချင်းချင်းပြီးချမ်းသာယာ
စွာ ဆက်ဆံလိုကြပါသည်။ မကျိုးကျော်ရေး စာချုပ်ကို အပြီးသတ်ချုပ်ဆို
ကြရန် ရှာမန်အနီးရက ဆန္တပြုလာခြင်းမှာ ကျွေးမှုပိတ္တာနိုင်ငံများအကြားရှိ
နိုင်ငံရေးတင်းမှုမှုများကို ပယ်ရှားပစ်ရန်နှင့် ပြီးချမ်းစွာ ပူးပေါင်းဆောင်
ရွက်မှုကို ဖြစ်ထွန်းစေရန် အခြေခံအုတ်မြစ်ချလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

- ဟားဖွန်ရစ်ဘင်ထရောအား မြှောက်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် မော်စုကို
သို့လာရန် "သဘောတူလက်ခံပါကြောင်း အကြောင်းပြန်ကြားပါလျက်
ဆိပ်ထဲက်အနီးရက ကျွေးမှုပိတ္တာနှင့်ကြားလိုက်ပါသည်။

၆၅။ ဓာတ်လင်

ဤသို့ဖြင့် ဂျာမန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ရစ်ဘင်ထရွာသူ
ညာတ်လ ၂၃ရက်အောင့် မွန်းတည်ချိန်တွင် ဆိုတိယက်ပြည်ထောင်စု အောင်
မြို့သို့ ဆိုက်ရောက်လာခဲ့သည်။ ထိုဇန်သမှာပင် ဂျာမန် - ဆိုတိယက် မထဲ
ကျော်ရေး စာချုပ်ကို တရားဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။

ထိုစာချုပ် ချုပ်ဆိုပြီး ၉ ရက်မြောက်နေ့ ၁၉၂၃၊ စက်တင်ဘာ၁၁
၁ ရက်တွင် ဂျာမန်သည် ပိုလန်နိုင်ငံကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သော
တစ်ကဗျားလုံး တုန်ထူးသွားတော့သည်။ သို့ဖြင့် ပိုလန်နိုင်ငံသည် ရက်စွဲ
အတွင်း ရရားနှင့် ဂျာမန်တို့၏ လက်တွင်းသို့ ကျဆင်းသွားခဲ့ရလသည်

ဤသို့ ဂျာမန်နိုင်ငံက ပိုလန်နိုင်ငံအား ချိတ်ကို တိုက်ခိုက်၍
ရော်အကြားတွင် ပြင်သစ်နှင့် ပြီတိန်နိုင်ငံတို့က ဂျာမန်အား စစ်ကြော
လိုက်လေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဒုတိယကဗျားစစ်ကြီး စတင်လောင့်ကျော်
လေသည်။

အခန်း (၆)

ရတနိယကန္တာစစ်ကြီး စတင်လောင်ကျမ်း

၁၉၃၉ခုနှစ်တွင် ဂျာမနီသည် ပိုလန်ကို ဝင်ရောက်သီမံးပြီးအာက် ဆိုပါယ်တို့ကလည်း ပိုလန်အရှေ့ပိုင်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီးအာက် အက်စတိုး ပြောသူး၊ လတ်စီးယူး၊ လတ်သူနဲ့ယူး အစရှိသော ဘေးလတ်စိန်ငံများ ဖွဲ့စည်း စာချုပ်ချုပ်ဆိုကာ ယင်းနိုင်ငံများ၏ ဆိုပါယ်က ကြည့်း၊ ရေး၊ လေး အင်စခန်းများ ချထားခဲ့သည်။ ဖင်လန်နိုင်နှင့်လည်း အထက်ပါစာချုပ်ရုံး မြှော်လျှော်အတွက် ဖင်လန်အစိုးရနှင့် စွဲစပ်ပြောဆိုရာ ဖင်လန်က သဘော အာသဖြင့် ဆိုပါယ်နှင့် ဖင်လန်နိုင်ငံတို့ဘက် ဆက်ဆံရေး၊ အခြေအနေ ပြုပေါ်လာကာ ၁၉၃၉ နိုဝင်ဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ယခင်က ချုပ်ဆိုခဲ့သူ ဆိုပါယ်နှင့် ဖင်လန်နိုင်ငံမကျိုးကျော်ရေး စာချုပ်မှာ ပျက်ပြောသွား ရှိနေ ဆိုပါယ်အစိုးရက ကြည့်ဗျာခဲ့လေသည်။

ထိုနောက် နိုဝင်ဘာ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ဆိုပါယ်နှင့် ဖင်လန်တို့ ပြုချိုးခဲ့သည်။ စစ်ပွဲတွင် ဆိုပါယ်ကို အနိုင်ရရှိသွားသဖြင့် စတုရန်း ပေါင်း ၁၆၁၃၁ ရှိခိုး နယ်မြေတို့ ဆိုပါယ်သို့ ပေးအပ်ကာ၊ ၁၉၄၀ ခုနှစ် မတ်လ (၁၃) ရက်နေ့ စစ်ပြော်မှုံး စာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုပို့က်ရ ရှိနောက်။

D Day June 6, 1944

ဆိတ်ယက် ဖင်လန်စစ်ပြီးဆုံးခါနီးတွင် ယခင်က ပြုခဲ့သက်မှုသာ အနောက်ဖက်စွစ်မျက်နှာတွင် ရတ်တရက်လူပ်ရှားလာလေသည်။ အထူး သဖြင့် အောင်ဝေးနိုင်ငံတရိက်တွင် ပိုမိုလူပ်ရှားလာ၏၊ အောင်ဝေးနိုင်ငံမှာ မည်သည့်ဖက်ကမ္မ မပါသာ ကြားနေနိုင်ငံဖြစ်သည်။ ပြည်ထောင်စု အချင်းချင်း ဥပဒေအရ အောင်ဝေးကြံးခြေမှ သုံးမိုင်အတွင်း၌ မည်သည့် စစ်ဆင်မှုများ ပြုလုပ်ခွင့်မရချေ။ သို့ရာတွင် ဂျာမန်တို့သည် ဥပဒေကို ချို့ အောက်၍ အောင်ဝေးသာသားဆိပ်ကစ်းဖြစ်သာ နှာဗုံမြို့မြို့သံများကို သယ်ယူ လျက်ရှိသည်။

ထိအခါ ပြီတိနိုင်ငံက အောင်ဝေးရွှေပက်ကြားကို ပိတ်ဆိုရှုလိမ့်မည့် ဟု သတိပေးလိုက်သည်။ ထိအချက်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဂျာမန်တို့သည် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် ဖြောလ ၄ ရက်နာတွင် အောင်ဝေးနိုင်ငံကို ဝင်ရောက်တို့၏ခိုက် သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ အောင်ဝေးနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်သည့် နေ့မှာပင် ဂျာမန် သည် ဒိန်းမတ်ကိုပါ သိမ်းယူလိုက်သည်။

ဂျာမန်လက်တွင်းသို့ အောင်ဝေးနိုင်ငံ ကျေဆုံးသွားရခြင်းမှာ မဟာသိန္း နိုင်ငံများအဲ့ ကြီးစွာသာ ဆုံးရှုံးမြတ်းဖြစ်သည်။ အောင်ဝေးကို လက်ပွဲတ် ရပြီးအောက် မဟာမိတ်နိုင်ငံတို့သည် အဘက်ဘက်က အရေ့ခို့မြဲလျက်ရှိ သည်။ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၀ ရက်နွဲတွင် နယ်သွားပန်နိုင်ငံသည် ဂျာမန်တို့ လက်အောက်သို့ ကျေရောက်သွားခဲ့သည်။

ထိန္ဒာက် မေလ ၂၇ရက်နေ့တွင်ပြု အုတေသနများ ဘယ်လ်ဂျီယမ်နိုင်ငံ
တိ ထိုးစစ်ဆေးခဲ့ပြီး မေလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ဘယ်လ်ဂျီယမ် နိုင်ငံကို
သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။

ထိုမှုတစ်ပန် ဂျာမန်တပ်များ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် အနေဖါရိလ ၁၄
ရက်နေ့တွင် ပြင်သစ်နိုင်ငံပါရီမြို့တော်ဘို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၆ ရက်
နေ့တွင် ပြင်သစ် စစ်သေနပတ် မာရှယ်ပေကိုး (Marshall Peilain)၊
၅၅ ပြင်သစ်အစိုးရအဖွဲ့သစ်သည် ပြီတိန့်-ပြင်သစ် စာချုပ်ကို ချီးဖောက်ကာ
ဂျာမန်တို့ထဲ လက်ခိုက်ချေပြေကြာင်း အပြောင်းကြားခဲ့သည်။ ဥရောပတိုက်ရှိ
ပြတိသွေ့နှင့် မဟာဓာတ်တပ်များသည် ဒုန်းကပ် (Dunkirk) တွင်စုစုည်းပြီး
အော်လိပ်ရောလက်ကြားကိုဖြတ်ကာ ပြီတိန့်နိုင်ငံသို့ ဆုတ်ခွာသွားခဲ့သည်။

ဇူလိုင်လ ၂၇ ရက်နေ့တွင် ဂျာမန်အာဏာရှင် ဟစ်တလာသည်
ပြီတိန့် နိုင်ငံကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရေးနှင့် ပတ်သူးကို၍ စုံစမ်းလေ့လာရန်
အမြိန် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးနောက် ၂၈ ပတ်အကြာ ဇူလိုင်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင်
လိုအပ်သော ကြိုတင်ပြင်ဆင်မှုလုပ်ငန်းများကို စတင်လုပ်ဆောင်ရန် အမြို့ပေး
ခဲ့သည်။ ဟစ်တလာ၏ အမြိန်အရ ဉာဏ်တော်လအလယ်တွင် ပြီတိန့်နိုင်ငံကို
ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ရန် အဆင်သင့်ကြိုတင်ပြင်ပြီးဖြစ်နေသည်။

ပြတိနှစ်တိုက်ပဲ

ပြတိနှစ်တိုက်ပဲ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်မည်၊ စစ်ရေးကို ‘ပင်လယ်ဖျူးစစ်ဆင်ရေး’ (Operation Sea-Lion) ဟူ၍ အမည်ပေးထားသည်။ ယင်းစစ်ဆင်ရေး၏ အမိကတာဝန်ကို ဒီးမာရယ်ဖွန့်ရန်းစတင် (Field-Marshall von Reichenau) ၏ တပ်တော်ရုံ အောက်ထမ်းဆောင်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ တစ်ချိန်တည်းမှာပင် ဒီးမာရယ်ဖွန့် ရိုက်ရှန်း (Field-Marshall von Rundstedt) ၏ ဘာပ်တော်ရုံ ဘိကလည်း ပါဝင်ဆင်ဖြေရမည်ဖြစ်သည်။

ရုတေသနကျွောင်းတို့တော်များ၊ ပြတိနှစ်တို့တော်များ
ဒီးမာရယ်ဖွန့်ရန်းစတင်၏ ဘိကလ

ဟစ်တာလာ၏ ပင်လယ်ဖျေစစ်ဆင်ရေးကြံးညွှန်တို့ အလယ်တွင် အဆင်သင့်ဖြစ်စေရမည်ဟု အမိန့်ပေးထားသော်လည်း ဂျာမန်ရေတပ်မတော်က မူယင်းသို့ အလွန်များပြားလှသည့် တပ်များကို ပို့ဆောင်ပေးရေးအတွက် ပြင်ဆင်ရေးလုပ်ငန်းများမှ စက်တင်ဘာလ အလယ်မတိုင်မီ ပြီးစီးနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။ ထိုပြင် ဂျာမန်စစ်စိုလှုပျုံးများသည် သူတို့၏ တပ်များကိုပင်လယ်ပြင်ဖြတ်သန်းရေးတွင် များစွာ စီးရိုင်မကင်း ဖြစ်လျက် ရှိကြသည်။ သူတို့သည် ဂျာမန်ရေတပ်မတော် အပေါ်ယုံကြည်အား ထားမှုကို အပြည့်အဝမရှိခဲ့ခြော်။ ဂျာမန်ရေတပ်မတော်မှ ရေကြောင်းလှုပျုံးများ ရော်(Admiral Raeder) ကလည်း တပ်များ ပုံင်လယ်ပြင်ကို ဖြတ်ကျော်မည့်အေသာတိုက်ရှိ၊ လေပြင်တွင် ဂျာမန်လေတပ်က စီးစီးထား၍ မဖြစ်မနေ လိုအပ်ကြောင်း တင်ပြခဲ့သည်။

ရှုလိုင် ၃၁ ရက်တွင် ဟစ်တာလာသည် ရေကြောင်းလှုပျုံးများကို ရော်နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးအောက် ပင်လယ်ဖျေစစ်ဆင်ရေးကို စက်တင်ဘာလ အလယ်မတိုင်မီ မစတင်နိုင်ဟူသော ရေတာပ်မတော်၏အဆိုဂိုလက်ခံခဲ့သည်။

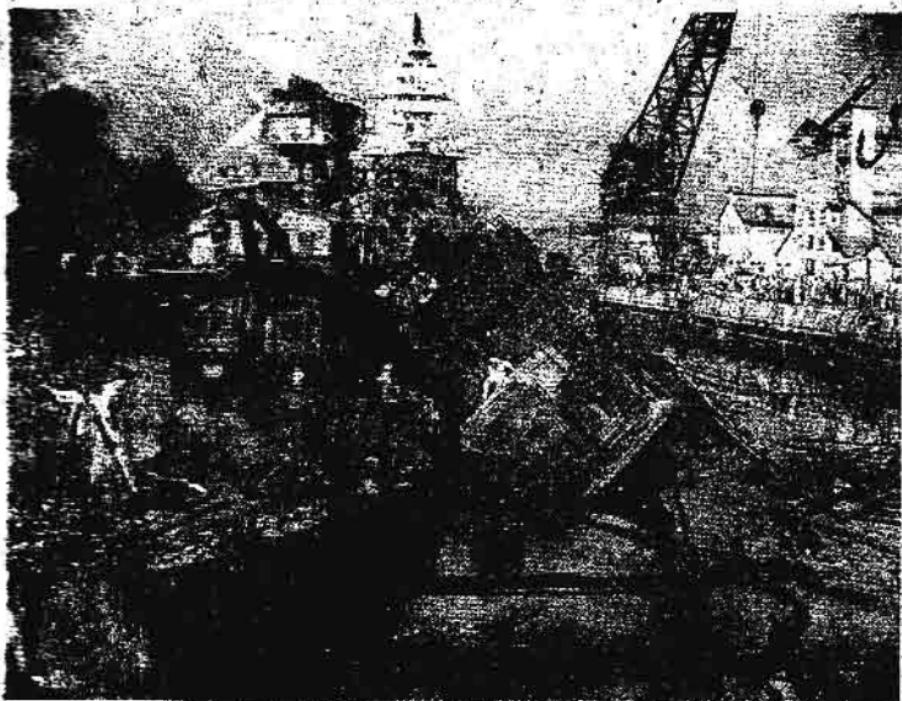
ဂျာမန် လေတပ်မတော်သေနာပတီ၊ မာရှုယိုဒ္ဓားရင်း (Air-Marshall Garing) ကဗျာ သူ၏လေတပ်သည် ပြတိသွေ့ရေတပ်ကို ဟန်တားထားနိုင်ရှုမှုမက ပြတိသွေ့လေတပ်ကိုလည်း ဝေဟင်မှုမောင်းထုတ်ပစ်နိုင်ကြောင်း ဟစ်တာလာထံ အေမခံခဲ့သည်။ ကြည်း၊ ရေ တပ် စစ်ဦးစီးများ ကလည်း ဂိုးအားရင်း၏ စကားအတိုင်း အက်ဇန်ကျွန်းကို လေကြောင်းမှ ဦးစွာထူးစစ်ဆင်စေလိုကြသည်။ သို့ဖြင့် ပုံင်လယ်ဖျေ စစ်ဆင်ရေး၏ အကြိုး အဖြစ်အကိုလန်ကျွန်းကို ဂျာမန်လေတပ်က အပြင်းအထိန် တိုက်ခိုက်ခဲ့သော ပြတိန်တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။

ညွှန်တို့ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ဟစ်တာလာက ထုတ်ပြန်လိုက်သော ရှုန်သူလေတပ်ကို ဖြုန်နိုင်သူမျှ အမြန်ဆုံးပြောမှုန်း ဟူသော အမိန့်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ဂျာမန်လေတပ်မတော် သေနာပတီ ဂီးအားရင်းသည် သူ၏ လေတပ်ထိပ်တန်းအရာရှိကြီးများနှင့် ညို့နိုင်းဆွေးကျေးပြီးအောက် လေကြောင်းထုံးစစ်ကို ညွှန်တို့ သာရက်နေ့တွင် စံတင်ရန်ဆုံးပြတ်ခဲ့သည်။

ရန်လှပ်စီမံခိုင်း၊ မြန်မာနိုင်ငြာဏ်ဘာ၊ ရန်လှပ်စီမံခိုင်း
ယာမာရိတ္ထာ

ယင်အောက်လိုက် ယင်ယန်၏ (Eagle Day) ဟူ၍ အမည်ပေးထားသည်။ ငါ့သို့ ထိုးမှုပြီးမဆတ်မီ ရွှေလိုင် ၃ ရက်နေ့မြစ်၌ အောင်လန်းကျော် သဘောအပ်စများကို ဗုံးကြတိက်ခိုက်ခဲ့ရာ ရွှေလိုင်လ ၃ လိုင် ပြောတ်လ ၁၁ ရက်နေ့အထိ လေကြောင်း တိုက်ပွဲများတွင် ဂျာမန် ပြောတ်သူ အောင်နှင့် တိုက်လာသည် စုစုပေါင်း ၃၆၄စင်းနှင့် ဖြတ်သွေ့တိုက် လေယောက် ၁၅၉၆ ပျော်မီးဆုံးရွှေးခဲ့ရသည်။

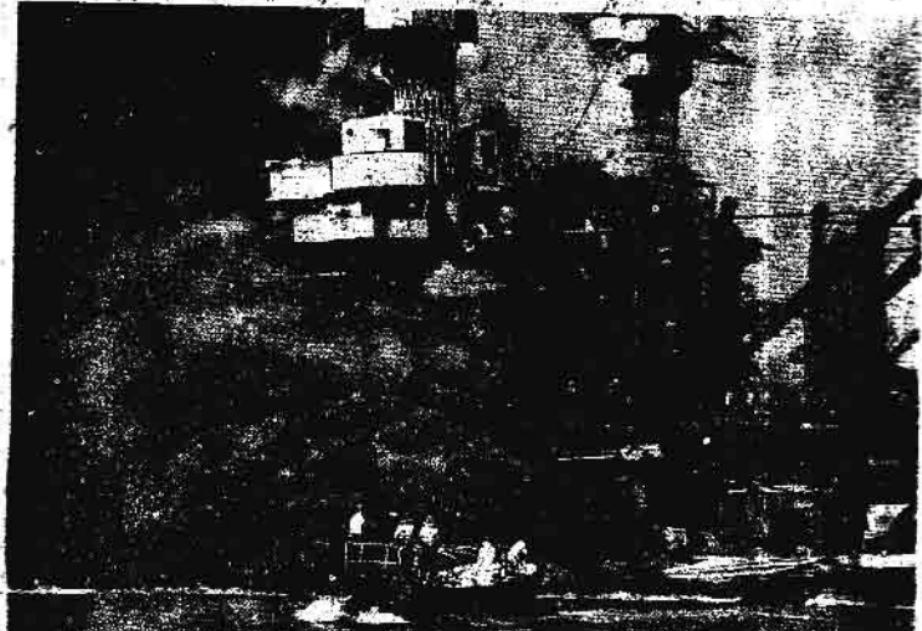
ရှားအောင်၏ အတိုက်စံရွှေး မြင်ကြောင်း

ယင်ယန်၏ မြန်က်တွင် ရာသီဥတ္ထမကောင်းသောကြောင့် အမိက ထိုးမှုပြီးကို မျှသယ်ပိုင်းအထိ ရွှေဆိုင်းထားခဲ့သော်လည်း နံနက်ပိုင်း ရွှေဝင် ထိုးမှုပြီးကြောင့်အဖြစ် အောင်လန်းကျော် အရွှေတောင်ပိုင်းရှိ တိုက်လေယာဉ် ဖွင့်များနှင့် ဓမ္မဒါဇဝါးများကိုလည်း ဗုံးကြတိက်ခိုက်ခဲ့လေသည်။ အချို့ လေယာဉ်အပ်စုအများမှာ ယင်းသို့ရွှေဆိုင်းထားကြောင်း အောင်မီ ထို့နှုန်းသောကြောင့် မြိမ်တို့ချုပ်းသီးခြားသွားရောက် ဗုံးကြတိက်နှင့်ခဲ့ကြ ရာ ရွှေလယ်ပိုင်းတွင် အလုံးအရှင်းနှင့် ထိုးစစ်ဆင်သောအခါး မူလမျှော် မျိုးထားခွာသောလေယာဉ် ထိုရောက်မှု မရှိခြေား။ ယင်းစွဲတွင် ဂျာမန်လေယာဉ်

ဒုတိယက္ခာစဉ်တန်ဆူ

များကို အင်လန်ကျွန်းပေါ်သို့ အကြိမ်ပေါင်း ၁၄၈၅ ကြိုး၏ သူ့အဆောက်
ပုံးကြော့သည်။

ဉာဏ်လ ၁၉ ရက်နေ့တွင် ဘီးအားရင်းသည် ဘုဇ် လေထား
ထိပ်တန်းအကျိုးကြီးများနှင့် ထပ်မံတွေ့ဆုံး ဆွဲ့ပြေးမြှေးနောက် လေခြား၏
ထိုးစစ်ကို ဆက်လက်ဆင်နှဲခဲ့သည်။ ဂျာများလေတပ်သည် နှစ်ယောက်
တစ်မျိုးဖြစ်သော ရေဒါစက်ဝန်းအတွင်း တစ်စုတေသနဗျား ပြတ်ကျော်
ပျောန်းပြီးမှ ပစ်မှတ်အမျိုးမျိုးသို့ အပ်ပါသော အပြား ပြန့်ခဲ့တာ ထိုးနှင့်
တို့ကိုခိုက်သောနည်းဖျူးဟာကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ဉာဏ်လ ၃၁ရက်နေ့တွင်
ပြတ်သွေ့ လေယာဉ်အစင်းပေါင်း ၉၉ စင်းပျက်စီး၍ ဂျာများလေယာဉ် ၄၂
စင်း ပစ်ချုံခဲ့ရသည်။ ထို့နောက် ပြတ်နိုင်ပွဲအတွင်း ပြတ်သွေ့လေတပ်အစိုး
အထိအဖားဆုံးမူပင် ပြစ်သည်။

စုရှိတင်ဘာ ၇ ရက်နေ့ တတိယအသုတေသနအပြို့ လေယာဉ်အင်း
၁၄၀၀ပါဝင် ဂျာများလေယာဉ် (ဗုံးကြေားလေယာဉ် ၃၀၀နှင့် တို့ကိုလေယာဉ်
ပြင် စင်း) လသ်အန်မြှုပ်ပေါ်သို့ ဗုံးကြေားတို့ကိုခိုက်ခဲ့ကြသည်။ ဂျာများလေယာဉ်
များသည် ည စနာရီမှ နံနက် ၅ နာရီအထိ အပြင်းအထုန် စုံကြတို့ကိုခိုက်
ခဲ့သော်လည်း မိမိတို့၏ ရည်မှန်းချက်ကို မဖြည့်စွမ်းနိုင်ခဲ့ခဲ့။

ထိုကြောင့် ပင်လယ်ဖျေစစ်ဆင်ရေးကြီး ဆင်နှဲနိုင်ရေးအတွက် အမိက
၊ အပ်ချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သော ပြိတိသူ့လေတပ်ကို ချေမှန်းဆုံး ပေါင်ကို
အုပ်စိုးထားနိုင်ရေးဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ကို ဂျာများ လေတပ်က အကောင်
အထော်ဖော်မပေးနိုင်ခဲ့သောကြောင့် ဟစ်တလာသည်။ ၁၉၄၀ အောက်ဟိုဘာ
၁၂၂ ရက်နေ့၏ ယင်းစစ်ဆင်ရေးကို ပျက်သိမ်းလိုက်တော့သည်။ ယင်းတိုက်
ပွဲအတွင်း အုပ်စိုးယာဉ် ၁၇၃၃ စင်းဆုံးရွှေး၍ ပြိတိနှုန်းက်မှ လေယာဉ်
၉၁၅ စင်းဆုံးများခဲ့။ ၁၃၂၂ ဂျာများလေတပ်သည် ရောယာဉ် အရေအတွက်
တွင် ပြိတိသူ့လေတပ်ထက် သာကျွှုံးသော်လည်း လေယာဉ်အမျိုးအစား၊
လျှပ်စီးပို့တို့၏ စွမ်းရည်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးစနစ်များ မေကောင်းမှန်မှုပြုကြောင့်
ရုံးနိုင်ခဲ့ရသည်။

ပြိတိသူ့လေသူရုံးတို့၏ စွမ်းဆောင်မှုကို ချီးကျွှုံးအမွမ်းတင်သော
အားဖြင့် ထိုစဉ်က ပြိတိသူ့စန်းကြီးချုပ် ဝင်စတန်ချုပ်က ဤလေဘဏ္ဍာတွင်
ပြန်ပွားခဲ့သော စစ်ပွဲများအနက် ဤမျှော်ပါးသူ(လေသူရုံ) များကို ဤမျှော်
များပြားသူ (ပြိတိနှုန်းစွမ်းသားများ)က ကြေားလူးတင်အပ်ဖွယ် ကော်ငါးသည်
အဖြစ်မျိုးမှာ မရှိဟု ပြောကြားခဲ့သည်။

ပြိတိနှုန်းအား လေကြောင်းမှ တိုက်ခိုက်ရန် အကြံ့ကို လက်လျှော့ရ^၁
ပြုနေခို့ ဟစ်တလာသည် အောက်တစ်ကြိမ် အကြံ့အကျယ်ထိုးစစ်ဆင်ရန်
မကြုံးစားတော့ချေ။ ဆိုပို့ယက်ပြည်ထောင်စုမှာ ထိုအချိန်အထိ ဟစ်တလာ
နှင့် မဟာဗိုလ်စာချုပ်ချုပ်ခုံထားသော်လည်း မူလကဗာတည်းက နာမိဝါဒ^၂
အား မှန်းတီးနေသော စိတ်ကို ကြောရည်စွာသွေ့ရှုံးရှုံးရှုံး မထားနိုင်ကြချေ။
ထိုအချက်ကို ကောင်းစွာသိသော ဟစ်တလာသည် ဦးစွာဆိုပို့ယက် ပြည်
ထောင်စုကို နိုင်နှင့် ပြီးလျှင် ဥရောပတိုက် ဘစ်တိုက်လုံးကို စိုးမိုးရန်ကြရွယ်
ထားလေသည်။

ဟစ်တလာသည် ကြားနှုန်းကြီး နှစ်နိုင်ငံဖြစ်သော အမေရိက္ခာ
ပြည်ထောင်စုနှင့် ဆိုပို့ယက်ပြည်ထောင်စုတို့၏ အင်အားကို ပြီးချုပ်သတွက်
အိတေသိ၊ ဂျုပ်တိနှင့် ပူးပေါင်း၍ ဝင်ရှိုးစွာနိုင်ငံများအဖြစ် ပူးပေါင်းထား
ပြီးဖြစ်သည်။

ဂျာမန်တို့သည် ဆိပ်ယက်ပြည်ထောင်စုအား ထိုးစစ်ဆင်ခဲ့ရန် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် နွေရာသီကပင်စတင်ပြင်ဆင်ခဲ့ပြီးဆောင်းသီးကာလတွင် အသေဆိတ် စီစဉ်ခဲ့လေသည်။

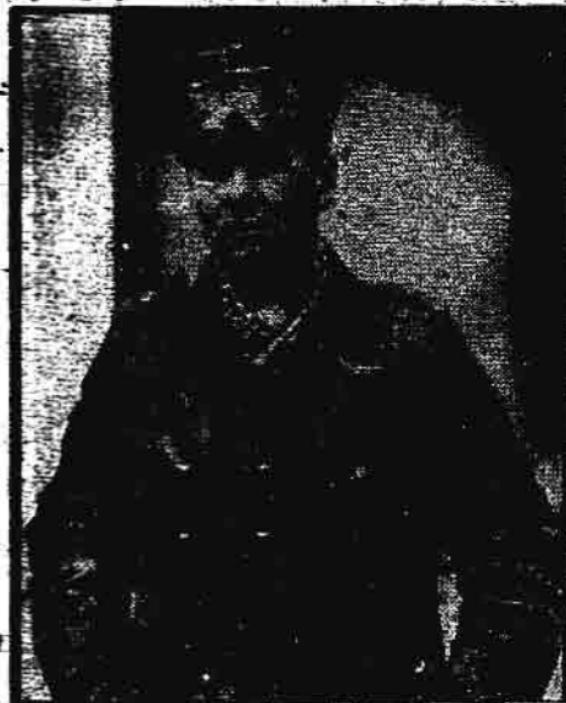
ထို့နောက် ဟစ်တလာသည် ၁၉၄၀ ဒီဇင်ဘာ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဘာဘာရှိစေစစ်ဆင်ရေး (Operation Barbarossa) အမိန့်အမှတ် ၂၁ ကို ထုတ်ဖြန့်ခဲ့ပြီး ဆိပ်ယက် ပြည်ထောင်စုကို အလျင်အမြန်ချော်မှန်တိုက်မိုက်ရေးအတွက် ဂျာမန်ရှာပ်များအသင့်ပြင်ထောက်ရန် အော်ကြော်ခဲ့သည်။

နာခိုအကျိုးဆောင်ရွက် တွေ့ပြင်ရသာ သူ့ပို့များ

ဘာဘာရှိစာ စစ်ဆင်ရေးအမြဲအနေကို ရှင်းလင်းတိကျဖြာ သိရှိခဲ့၊ အတွက် ဂျာမန်နိုင်ငံ၏ မဟာဗုံးပြာ ပထဝါအန္တအထားကို ဦးစွာနားလည် သောာပေါက်ထားရန် လိုအပ်သည်။ ၁၉၄၁၊ ခုနှစ်အထိ ဂျာမန်နိုင်ငံသည် နိုင်ငံယေး တစ်နိုင်ငံသာဖြစ်သည်။ သယ်ကေတ ရှားပါးပြီး၊ သယ်ဝေ အကာအကွယ်များလည်း ကင်းမွှေ့သည်။ နိုင်ငံယေးခြင်း၊ သဘာဝလုပ်နိဂုံတိ အားမြည်းခြင်း၊ သယ်ကေတမလုပ်လောက်ခြင်းတို့က ဆိပ်ယက် ပျော်မှန် စစ်ဆေးပြုသာဖြစ်သည်။ ဂျာမန်လက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များသည် လုပ်ဆင်အော

အမြိုက်အပြား မတိုးချွှနိုင်သဖြင့် စွမ်းရည်ပိုင်းနှင့် ထိရောက်မူပိုင်းတွင် အလေးအနုက် သဘောထားကြသည်။ ဂျာမန်နိုင်ငံ၏ စစ်ရေးမဟာဗျာဗျာ မှာ ရှိနှိုင်တပ်များကို ချေမှုန်းပစ်ရေးပေါ်တွင် အမိကထားသည်။ ထိုကြောင့် ဂျာမန်တပ်များသည် 'ဖျက်ဆီးရေးစစ်ပွဲ' (Battle of Destruction) သိဝင့် ကို ကိုင်ခွဲထားပြီး ရှိနှိုင်ကို အလဲတိုးခြင်းဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပေးသော တိုက်ပွဲများ အမြိုက်ဆုံး ဆင်းရှုံးပြု ပြင်ဆင်ထားခဲ့သည်။

အကျော်မြှုပ်နည်း ဆိုဒ်အောင်သာ
ရှာသံစစ်ပိုင်ချုပ်ပြုး ရှုံးပလ်။

ဂျာမန်ဖြေပြင် တပ်ဖွဲ့ဝင်များက ဦးစွာ တိုက်ခိုက်ပျော် ဆိုပိုက် လေတပ်ကို တပ်လှန်သက္က သို့ ဖြစ်သွားပြီး ဂျာမန်လေ ယောဉ်များ အလုမ်းမမိသည် လေယောဉ်ကွင်းများသို့ ဆိုပို ယက်လေယောဉ်များ ရွှေ ပြောစိုးသွားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဂျာမန်မြေပြင်တပ် ဖွဲ့များက ထိုးစစ်ဆင်စွဲမည့် အချိန်တွင် ဂျာမန်လေတပ် ကလည်း တစ်ပြိုင်တည်း ထိုးစစ်ဆင်စွဲနိုင်ရန် နီစဉ် ခဲ့ကြသည်။

ယင်းနောက် ဂျာမန်စစ်တပ်သည် ၁၉၁၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ ၂၂ ရက်နေ့ တွင် ဆိုပိုက် ပြည်ထောင်စုကို အကြောင်းသုံးကြောင်းဖြင့် လျှပ်တပ်တိ ထိုးစစ်ဆင်စွဲခဲ့ကြသည်။ ဂျာမန်နှုတ္တိစွဲလေတပ်သည် သာဘာရိစာ စစ်ဆင်ရေး ပထမအဆင့် ထိုးစစ်တွင် လေယောဉ်စစ်ပေါင်း ၆၇၈ ဝင်း အသုံးပြု ခဲ့သည်။ ဂျာမန်လေတပ်၏ စင်ဆင်ရေးအစိုင်းတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဆုံးဖိုက်လေယောဉ် ၂၂၂ ဆုံးမှာ မှာစေဟင်တွင်ပင် ချေမှုန်းခဲ့ခဲ့ရပြီး အေးယောဉ် ၇၉၀ မှာ မြေပြင်တွင် ချေမှုန်းခဲ့ခဲ့ရသည်။

စိမ့်မြို့ပြင်၏ထွေဖြင့်ရသာ နိုလ်ချုပ်ကြီးရှင်းမတ်။

ဂျာမန်လေတပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး အော်တို့ဟောသုမန်း (Otto Holzman) က စစ်ဆင်ရေးအောင်မြိုင်မူ၏ ရာခိုင်နှုန်းကံမှာ အိုက်ဖမ်းနိုင်မှုနှင့် သုက္ခဏီ သည်ဟု ဖော်ပြုခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ဂျာမန်တပ်များသည် အောင်ပွဲများ၊ ဆင်တိုက်ရှိုး၊ တစ်နှေ့လျှင်၊ မိုင် ၂၀၀ နှုန်းမျှ၊ ချိတ်က်သီမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၁၊ ဒီဇင်ဘာလဆန်းတွင် ဂျာမန်တပ်များမော်စကိုမြှုံး ဆင်ခြေပုံးအထိ စောင့်ခိုး ခဲ့သည်။ မော်စကိုမြှုံး၏ မြောက်ဘာက်နှင့် တောင်ဘာက်တွင်တိတ်ပြုပြင်းထန်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဆိုပိုယက်တို့၏ ကြံခိုင်စာ စုန်းလျှော့တိုက်နိုင်မှုမြှုံးကြောင့် ဂျာမန်တို့၏ ထိုးစစ်မှာရပ်တန်သွားနဲ့ရသည်။

ဂျာမန်တို့၏ ထိုးစစ်ရပ်တန်သွားပြီး နောက်တို့အောင် ဒါန်ဘာ (ဒါန်ဘာရက်)မျှမှာပင် ဆိုပိုယက်တိုပ်နိုင်ပြုပြုကြီးရှုံးကော်မူး (နောင်တွင် တူရှုံး)

သည် ဆော်ရာသီအထွေထွေ ထိုးစစ်ကြီးတစ်ရပ် တန်ဖြို့ဆင်နဲ့ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဂျုံးမန်တပ်များနောက်ဆုတ်ခဲ့ရပြီး၊ ဂျာမန်တပ်များ၏ အခြေအနေ မှာ ဆိုးဝါးသွားခဲ့သည်။ ဟစ်တလာသည် ဒီဇင်ဘာလ ရရှုံးနောက်တွင် မောင်ကို စစ်မျက်နှာနှင့် သက်ဆိုင်သော အစည်းအဝေးတစ်ရပ်ခေါ်ယူကျင်း ပဲ့ပြီး အခြေအနေဆိုးရွှေအနေသော မောင်ကိုမြှုံးတော် သိမ်းပိုက်ရေးအစီအစဉ် ကို ရပ်ဆိုင်းရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ရက်ပေါင်း၂၀ ကြာ မောင်ကို သိမ်းပိုက်ရေး တိုက်ပွဲတွင် ဂျာမန် စစ်သည့်ပေါင်း ၂၅၅၀၀၈ သေကြောင်းတော်ရာ ရရှုံးခဲ့ပြီး၊ တင့်ကားပေါင်း ၈၀၀၊ အမြောက်ပေါင်း ၃၀၀နှင့် လေယာဉ်ပေါင်း ၁၅၀၀ ခွဲပျောက်းနီး ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

ဟစ်တလာသည် ၁၉၄၂ ဧပြီတိုင်လတွင် အရှေ့ဘက် စစ်မျက်နှာ၏ ထိုးစစ်သစ်တစ်ရပ် ဆင်နဲ့ပြန်သည်။ ဆိုတို့ယက်ပြည်ထောင်စု၏ အနောက် တောင်ဘက် ဖြစ်သောကဗျာလားရှုပ်အေသမှ ရေနှုံးများကို ရယူလိုသဖြင့် ထိုးစစ်ဆင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစစ်ဆင်ရေးတွင် စတာလင်ဂရက် (Stalingrad) တိုက်ပွဲသည် ကြီးကျယ်ထင်ရှားသည်။

စတာလင်ဂရက်မြှုံးသည် ဗော်လီဂါမြှုံးဘမ်းလီးတွင် အလျားလိုက် (သစိမ်း), တည်ရှိနေသောမြို့ ဖြစ်သည်။ လူဦးရေ ၅ သိန်းခန့် နေထိုင်၍ စစ်လက်နှုက်ပစ္စည်း ထုတ်လုပ်သော စက်ရုံအလုပ်ရုကြီးများလည်းရှိသည်။ ယခုအခါ စတားလင်ဂရက်မြို့ အမည်ကို စိန့်ခိုတာစုပ် မြို့ဟု ပြန်လည် ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ စတားလင်ဂရက် စစ်ဆင်ရေးကို အပြားရှောင် စစ်ဆင်ရေး (Operation of Blue) ဟု အမည်ပေးထားသည်။ ၁၉၄၂ စက်တင်ဘာ ၁၅ တွင် စတားလင်ဂရက်မြို့ကို စတင်ထိုးစစ်ဆင်ရာ တစ်ပတ်လုံးလုံး အပြင်းအထုန်တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားပြီးနောက် ဂျာမန်တပ်များသည် မြို့လယ်အထိ ထိုးဖောက် ဝင်ရောက်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဆိုတို့ယက်တပ်နီများ၏ ကြိုကြုံခဲ့ခဲ့ပြီး ဂျာမန်တို့ကို ပြန်လည်းတိုက်ထုတ်ပစ်နိုင်ခဲ့သည်။

သို့ဖြင့် ဟစ်တလာသည် တိုက်ပွဲနည်းလူ့ဟာကို ပြောင်းလဲဖို့လိုက် ပြီး စတားလင်ဂရက်မြို့ကို အမြှင့်မှ ပိုင်းထားပြီး အမြောက်ကြီးများ၊ ပုံးကြော်များဖြင့် စနစ်တကျ ပစ်ခဲ့တဲ့လုံးကြတို့ကိုနှုံးရေးရန် အမိန့်

ပေးခဲ့သည်။ ဂျာမန်နှင့် ဆိုပီယက်တို့သည် အပျက်အစီးများအကြား လင်းကြေး
လမ်းကြား မြေပေါ်မြေအောက်အနဲ့ တစ်အိမ်တက်ဆင်း တိုက်ခိုက်ကြရာ
မြေကြွက်စစ်ပွဲ (Rat War) ဟူ၍ပင် နာမည်တွင်သွားခဲ့သည်။

အလယ်ပိုင်းစစ်မျက်နှာတွင် ဆိုပီယက်ပြည်ထောင်စု၏ စစ်တပ်များ
ထိုးစစ်ဆင်နေစဉ် တစ်ကဗ္ဗားလုံး မမျှော်လင့်သော အဖြစ်အပျက်တစ်ခု
ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုနှေကြား၊ ဘုရား၊ ဒီဇင်ဘာလ ရရက်နေ့တွင်
ဝင်ရှိုး တုန်းနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သော ဂျပန်နိုင်ငံသည် စစ်မကြညာဘဲ
အမေရိက္ခန်ပြည် ထောင်စုပိုင်း ဟာရိုင်ဟိုကျွန်းရှိ ‘ပါးလ်ဟာဗျ’ (Petal
Harbour) ခေါ် ‘ပုလဲဆိပ်ကမ်း’ ကို ရှုတ်ဟာရက် ဗုံးကြတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။
ထိုသို့ စတင် တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် နာရီပေါင်းများစွာ ကြောမှ ဂျယ်အစိုးရက
အမေရိက္ခန် ပြည်ထောင်စုနှင့် ပြီတိန်တို့က စစ်ကြညာခဲ့လေသည်။
ဒီဇင်ဘာလ ၈ ရက်နေ့တွင် ပြုတိန်နှင့် အမေရိက္ခန် ပြည်ထောင်စုကလည်း
ဂျယ်အေး ပြန်၍ စွဲစွဲကြညာလေသည်။ ဂျာမန်နှင့် အီတလီတို့ကလည်း
အမေရိက္ခန် ပြည်ထောင်စုကို စစ်ကြညာခဲ့သည်။

ကုန်ပြည့်သူများ အောင်မြင်းကြော်ပြီ
လျှော်စွမ်းမှတ်။

ဤသို့ဖြင့် ဒုတိယက္ခာ
စွမ်းမှာ တစ်ကဲမှာလုံးသို့ ပျော်သွား
ခဲ့လေသည်။

ပုလဲဆိပ်ကမ်း တိုက်ခိုက်
ရေးအစီအစဉ်ကို ရေးဆွဲသူမှာ
ရောက်ဘင်း ‘မြိုလ်ချုပ်ကြီး’ ‘အီဆိုရိုက္ခာ
ယာမာမြိုတိ’ (Isoroku Yamamoto)
ဖြစ်သည်။ ဂျပန်စစ်ဝါဒများသည်
ပုလဲဆိပ်ကမ်းကို အလတ်ဝင်တိုက်
မည်သံသော်တစ်စွမ်း အခိုန်ရစေရန်
ပရီယာယ်ဆင်လျက် နိုင်ဘာလ
လယ်တွင် ဂျပန်ဝန်ကြီးချုပ် ဂျင်နရယ်
ဟိုက်ဒီကိုတိုကျိုး (Gen. Hideki
Tojo) ၏ အထူးသတေမန် သာဘုရိုက္ခာ

ရုခု (Saburo Kurusu) ကို ဝါရှင်တန်သို့ စေလွှတ်၍ ဦးချေးချေး
မူများ ပြုလုပ်နိုင်းတော်သည်။ မကြားမှာပင် မြိုလ်ချုပ်ကြီးချုပ်အီရိုမာရို
(Gen. Chuichi Nagumo) ကွပ်ကဲသည် တိုက်ခိုက်ရေး သော်တပ်ကြီး
ကို ပစ်ဖိတ်အောင်သို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။

အဆိုပါပုလဲဆိပ်ကမ်းတိုက်ပွဲတွင် အမေရိကန်တို့ဘက်မှ တို့က်
သော်ကြီးငါးစီးနစ်မြှုပ်သွားပြီး နစ်စီးပျော်စီးသွားခဲ့ရသည်။ ခရာဇာသတော်
ငယ် ၃၆း၊ ဖျက်သတော် ၃၆းနှင့် အရှိုးသတော် အများအပြားနစ်မြှုပ်ပျော်စီး
သွားခဲ့သည်။ လေယာဉ် ၁၈၈ စင်းဆုံးရှုံးပြီး အစင်း ၂၀ ပျော်စီးသွားခဲ့
သည်။ အရှုံးနှင့်စစ်သည် ၂၃၄၃ ယောက် သွေ့ဆုံးပြီး ၁၂၇၂ ယောက်
အက်ရာရကာ ၁၀၀၀ ကျော် ဖျောက်သွားခဲ့သည်။ ဂျပန်တို့ဘက်မှ လေယာဉ်
၂၅ စင်း၊ ရောင်ပုံသတော်ကြီး၊ တာစီးနှင့် ရောင်ပုံသတော်ငယ် ငါးစီးဆုံးရှုံး
ခဲ့သည်။

ထိုတိုက်ပွဲကြောင့် အမေရိကန် ပစ်ဖိတ်ရော်ပို့သည် သုံးဆရာတော်
ပျော်စီးသွားခဲ့ပြီးများက် ရော်ပို့အောင်အောင် ဆုံးရှုံးမူမှာ ပထာမက္ခာစစ်အတွင်း

က ဆုံးရှုံးမှထက် သာလွှဲနဲ့လေ့သည်၊ ပုလဲဆိပ်ကမ်းလုံးကဲခိုင်နှင့် တစ်
ပြိုင်တည်း ဆင်နဲ့ခဲ့သည် ပစီဖိတ်အရောက် တောင်ပိုင်းဒေသရှိ ဖောက်
ပိုင်၊ မလေးရှား၊ စက်းပူ၊ ဆူမားစုရား၊ ဂျာမားဒေသ၊ စစ်ပွဲများတွင်
ဂျပန် စစ်တိုက်နိုက် သိမ်းပိုက်မှုများကို အမေရိကန် ရရှိတပ်သည် ဟန့်တား
နိုင်စွမ်းမရှိတော့ချေ။ ထိုပြင်ပူလဲ ဆိပ်ကမ်းကို တိုက်ခိုက်အနိုင်ရှိရှိခဲ့သည်
အတွက် ဂျပန်ရရှိတပ်သည် နနာက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည် အာရုံဒေသ
စစ်ပွဲများတွင် ကူညီနိုင်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ စံတိုက်များပြုနေသော စစ်ရေးပြန်လည်သုံးသပ်နေသော ဟန်တလာ။

ဂျပန်တို့သည် ပုလဲဆိပ်ကမ်းတိုက်ပွဲနှင့် တစ်ချို့တည်းမှုပင် ဖောက်
အရောက်ပိုင်းဒေသကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ၊ (၆)လအတွင်း ပစီဖိတ်အရောက်
ပိုင်းတစ်ခုလုံးကို သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့ပြီး စစ်အင်အားကြီးမားစွာဖြင့် အိမ့်ယူ
နိုင်စ်အထိ ခြိမ်းခြောက်လာနိုင်ခဲ့သည်။ ဤသို့ဖြင့် ရေနှုန်းတွက်ရာ နတ်ချုံ
အရှေ့အိမ့်ယူ ကျော်းစုကို ရရှိရှုံးမျှသာက ဂျပန်သို့ ရေနှုန်းတင်ပို့ရာ ပင်လယ်
ရေကြောင်းလမ်းတို့လည်း ဖွင့်ထားနိုင်ခဲ့သည်။ ဂျပန်တို့သိမ်းရိုက်မိုးထောက်
အေသာကြီးမှာ များစွာ ကျယ်ပြန့်လှသဖြင့် စစ်ကာလ (၆)ကျော်လာချို့တွင်

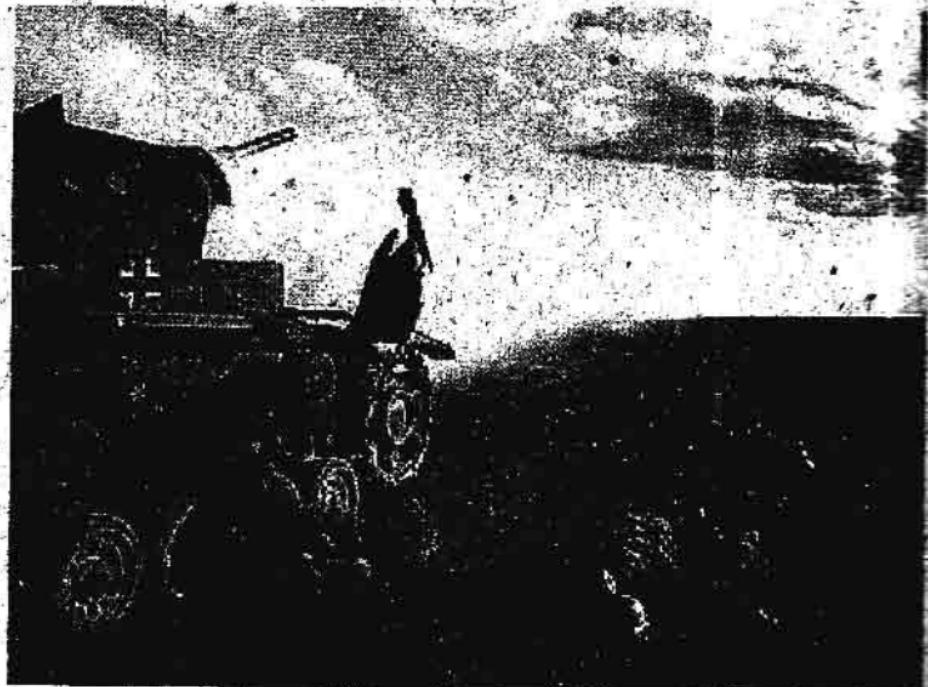

ဂျပန်တို့ လက်နှစ်ခုစာရွှေ့ ရေးထိုးမေတ်။

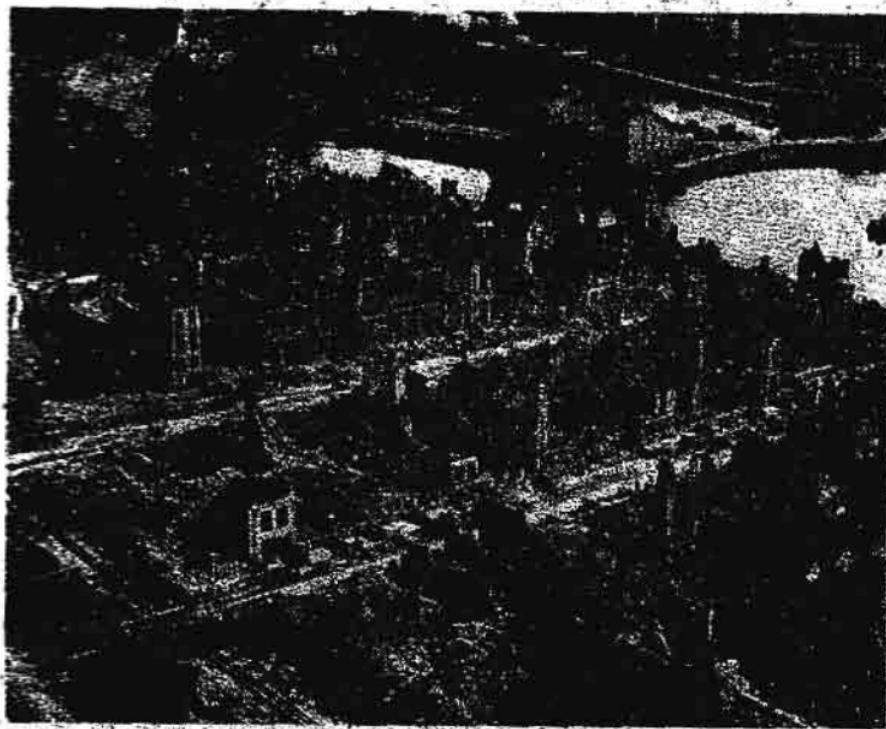
ဂျပန်နိုင်ငံသည် မိမိ၏ စစ်အင်အားကို အဖွဲ့အကိုင်ဖြင့်ဖြစ်သည်။ ဂျပန်၏ အောင်ပွဲအရှည်တည်တုရေးသည် ဥရောပ စစ်မျှတ်နှာမှ မဟာမိတ် နာမိဟစ်တဲ့လာ၏ အောင်မြင်မှုအပေါ်တွင် တည်နှီးနေရာ ဟန်တဲ့လာ၏ ဂျာမ်စစ်တံ့ပျေား မလွှဲမသွေ့ပျောက်စီးသော အခြေအနေတွင် ဂျပန်တို့၏ အောင်ပွဲရက်များလည်း အကျိုးအသတ်ရှိလာခဲ့သည်။ ဂျပန်တို့သည် စစ်မျှက်နှာ ကျူယ်ပြန်စာတိုက်နေရပြီး လေကြောင်းစီးမိုးနိုင်မှုမရှိသဖြင့် နှေရာအတော်များများတွင်သာ အားနည်းကြိုးပေါက်လာခဲ့သည်။

ဤသို့ဖြင့် ဂျပန်တို့သည် တောင်နှင့်အဆောက်တောင် ပစီဖိတ်အော် ကို ဆက်လက်၍ ထိုးစစ်ဆင်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်လည်း ၁၉၄၂ ခုနှစ်လဆန်းတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည် မစ်ဝေးရေကြောင်းတိုက်ပွဲကြီးတွင် ဂျပန်ရေတပ် အထိနှာခဲ့ရသဖြင့် ဂျပန်တို့၏ ထိုးစစ်အဟုန်မှာ တာန်သွားခဲ့သည်။ ဤတွင် အမေရိကန် ကေည်း၊ ရေ့၊ လေ တပ်များသည် တောင်နှင့်အဆောက့်တောင် ပစီဖိတ်အော်ကို ပြန်လည်ထိုးစစ်ဆင်လာနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အားဖြင့် ၁၉၄၃ ခုနှစ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဖက်ဆောင်ကောင်စီ အစည်းအဝေးမှ မူဆိုလိန့်

အား ရာထူးမှ နှုတ်ဘက်ပေးရှုံးတောင်းဆိုကြသည့် ဖြင့် ထန်သော ပေါက်ချွဲ မူကြီး ပေါက်ဖွားလာစေတော့သည်။ ယင်းအောက် မူဆိုလိုနီအား မာရုံ၏ ဘာဒေါ်စီလိပို (Marshal Badoli) အား နှစ်းရင်းဝန် ခန့်အပ်လိုက်သော အခါ ကာဒေါ်စီလိပိုသည် ဖက်ဆစ်ပါတီကို ဖျက်သိမ်း၍ မဟာမိတ်တို့၏ လျှို့ဝှက်စွဲစပ်ကာ စစ်ပြုခြင်းရေးကို လက်ခံလိုက် လေသည်။

၁၉၄၇ စက်တင်ဘာ၂၂ တွင် မောင်ဂိုမာရီးစီးသော အမှတ် စတင် တော်သည် အိတ္ထလီပြည်တောင်ဘက်သို့ ဝင်ရောက်၍ ၆ ရက်မြှောက်ဟျှင် အိတ္ထလီတာစိနိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပိုက်လိုက်လေသည်။ မူဆိုလိုနီအား အကျဉ်းဆုံးရာ ရှာမန်လေထိုးဆင်းကွန်မင်္ဂလာအဖွဲ့က သွားရောက်ကယ်တင်ခဲ့ရသူ၏ ၁၉၄၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၉ ရက်တွင် ဗိုလ်ချုပ်ကိုး မကိုအသား ဦးစီးသော အမေရိကန်စစ်အင်အား ၁ သိန်းသည် လေတိကျွန်းအကျော်သံ ကမ်းရှုံးတာန်းသို့ ဝင်ရောက်လော့ခဲ့သည်။ ခုတိယောက်ကြောင်း ဗိုလ်ချုပ်ကို ကင်းကိုတ်ဦးစီးသော အမေရိကန် အမှတ် ၇ ရေတပ်သုည် ကင်းတော် တပ်များကို အကော့အကွယ်ပေးခဲ့သည်။ စစ်သော်များမှ လေယာဉ်များ၏ ဂျပန်တပ်များကို အပြင်းအထန် ဗုံးကြတိကိုရိုက်ကြပြီး ထိုသို့ အထူးဝေ

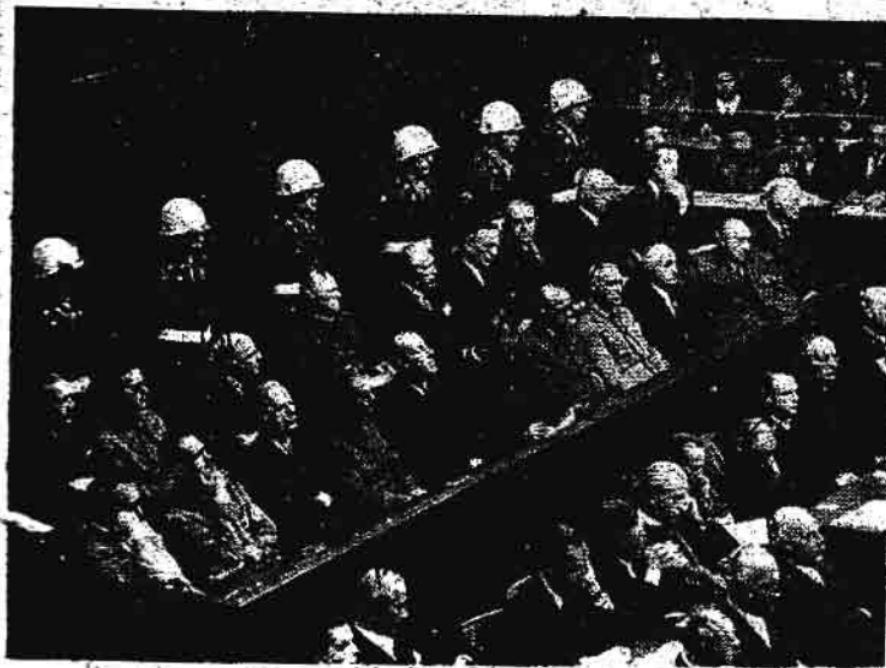

ယင်ခတ္တု အကာအကွယ်ဖြင့် အောက်တိုကာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် မိုလ်ချုပ်
ကြီး မက်အာသာနှင့် စစ်သည်များ ဖော်လိုင်ကျွန်းစား ပြန်လည်ခြေချွေ
ထုသည်။ ရှုနှစ်တပ်များ တလည်း ဂျဟန်၊ ကိုနီယိုကျွန်းနင် စက်ဗုပ္ပတ္တတွင်
အမြှစိုက်ထားသော တပ်များ အကုအညီဖြင့် အပြင် အထာန စုံခဲ့ကြရာ
လေတီ(Leyte) ပင်လယ်ကျွေတိုက်ပွဲဟု ခေါ်တွင်သော ခုတိယက္ခာစွဲကို
အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုသည်။ တိုက်ပွဲကြီးဖြစ်စွားခဲ့သည်။

အခန်း (၇)
အလာမိန္ဒံတိက်ပွဲ

ဘရွတ်ခံမြို့မှ အနောက်ဘက်နှင့် ဇူးတင်ဘက် မိုင် ၂၀ အကွာအထိ တိုက်ထုတ်ပိုင်ခဲ့သည်။ မဟာမိတ်တပ်များ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး အာချင်လက် (Gen. Auchinleck) မျည် ဒွန်လု ဂု ရက်န္တတွင် ရှိုးမဲ့လုပ်များကို ထပ်မံ ထိုးစစ်ဆင်ရန် ပြင်ဆင်နေခဲ့ မေလ ၂၆ ရက်န္တတွင် ရှိုးမဲ့လုပ်များက မဟာမိတ်တပ်များ၏ လက်ပဲဖက်စစ်နှင့် စတင် ထိုးနှုက်ခဲ့သည်။ ရက်သတ္တာလေးပတ်အတွင်း အပြင်းအဆင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားပြီးနောက် ၅၇ ၂၁ ရက်တွင် တိုဘရွတ်ခံမြို့ကို စစ်သုံးဖိုး ၃၃၀၀၀ လက်နက်ပွဲသည်။ အမြှာက်အမြှားနှင့်အတူ သိမ်းပိုက်ရရှိလိုက်သည်။

စစ်သရားခံများအား နှင့်ဘတ်စစ်တရားရှိုး၌ စစ်သေးမှုတော်။

တိုဘရွတ်ခံတပ်ကြီး ကျေဆုံးသွားခြင်းမှာ မဟာမိတ်တပ်များအဖွဲ့ အကျော်အထိနာလှသောကြောင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ရှားမော် အမျိုးအစား တင့်ကားအစီး ၃၀၀ နှင့် ယာဉ်တင်အမြှာက် ၁၀၀ ကို မြှာက်အာဖရိက စစ်မျှက်နှာဆို ချက်ချင်းပေးပို့ခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ ဧပြီ ၈ ရက်နာရွာ၌ ပြတိသွေ့နှုန်းကြီးချုပ် ချာချိတ်မှု အမေရိကန်သမ္မတ ရှုရာ့လ် ထံ ပေးပို့သောစာတွင် ၁၉၄၂ ခုနှစ်အတွက် ခုတိယကဗ္ဗာစံစစ်သုံးကို နှုန်း

မြောက်အာဖရိက စစ်မျက်နှာပင်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထို့နောက် ခဟာမိတ်စစ်၍ ဒီးများ တွေ့ချုံဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီးအောက် နိုဝင်ဘာလ ၈ ရက် နှာတွင် မြောက်အာဖရိက စစ်မျက်နှာသို့ မမောမိတ်တပ်များ၊ ကမ်းတာက် တိုက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

နာခိုစစ်တရာ့အိုလိုလုပ်တစ်ဦး ဝယ်းဒေါလ်ထောင်း ရီရိကိုယ်ကို သတ်သူသွေးသည်။

အလော်အလုံးမြို့(El Alamein) တွင် နှစ်ဖက်တပ်များသည် တစ်ဘက်နှင့်ဟာစ်ဘက် သူမသာကိုယ်မသာ တပြုနိုင် ဆက်လက်တိုက် နိုက်လျက်ရှိကြရာမှ ရှုလိုင်လက်နှုန်တွင် နှစ်ဖက်စလုံး ရရှုမတိုးနိုင်ဘဲ စစ်တန္ထား အော်သည်။ ဉာဏ်တလ ၂ ရက်နှာတွင် ချာချိသည် အိုဂျာစိန်ငဲ ကိုင်ရှုံးသွေး အရာက်ရှိလာပြီးအောက် အာချင်လက်မှုံး ဇွဲရာတွင် ပိုလ်ချုပ်ပြီး ဟူသူး အလက်ဇန်းဒါကို အရှေ့အလယ်ပိုင်းအသေ တပ်မှုံးအဖြစ် အဆင့်တိုးနှုန်း ထားခဲ့ပြီး အော်ချုံရှိ အမှုံတ် ၈ တပ်မတော်၏ တပ်မှုံးအဖြစ် မွန်ရှိမသူရှိ ဖို့ ခန်ထားခဲ့သည်။

အလေ့မိန္ဒားဒေသတွင် မဟာမိတ်တပ်များနှင့် တင်ရှိးတန်ခြားရှင်ဆိုင်နေကြသော ရှုံးတန်းစစ်မျက်နှာမှာ တောင်မြောက်သို့ မိုင် ၄၀ ခုံ ရှည်လျားသည်။ ရှိုးမဲလ်သုည် အလေ့မိန္ဒားခံစစ်ကြောင်းတွင် အနိုင်အသေ ခုံခံလျက်ရှိသော မဟာမိတ်တပ်များကို ဖောက်ထွင်နိုင်ရေးအတွက် လုပ်စစ် တစ်ရပ် ဆင်နှုန်းစီစဉ်ခဲ့သည်။ ယင်းထိုးစစ်တွင် ရှိုးမဲလ်၏ နည်းပျော်မှာ ခံစစ်ကြောင်းမြောက်ပိုင်းတွင် တိုက်မည့် ဟန်ဆောင်ပြီးလျောက် အလယ် ကြောတွင် တိုက်ပွဲများဖြင့် ထိန်းဟန်ထားကာ တောင်ဂိုဏ်းကို အခိုက်ထား

ထိုးဟောက်တိုက်ခိုက်ရန်ပင်ဖြစ်သည်။ စစ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ ညာရှင်လ ၃၀ ရက်နံနှင့် ၃၁။ ရက်နံတွင် ရန်သူမျိုင်းကွင်းများ၏ တောင်ဘက်အစွန်းဘက် တွင် ခြေလျှင်တပ်များက မိုင်းရှင်းကာ လမ်းတွင်သွားပြီးနောက် ညာရှင်လ ၃၁ ရက်နံ အရာဝင်းအချိန်များ အသေးကြောင်းမကြီးက ယင်းလမ်းကြောင်း အတိုင်း နောက်မှ လိုက်ပါချိတ်က်တိုက်ခိုက်မည်ဖြစ်သည်။

မကွယ်ပွဲနိုင်ရက်ပိုင်းအလိုက် ဟန်တလာနှင့် သုတေသန်း အေားသရောင်းတို့ကို
ထွေဖြင့်ရွှေ့၍

ညာရှင်လ ၃၁ ရက်နံသွေ့နှင့် စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နံများတွင် မဟာမိတ်လေယာဉ်များသည် ရှိုးမြတ်၏ တပ်များကို လေကြောင်းမှ အပြင် အထုန်တိုက်ခဲ့မှုကြောင့် ရှိုးမြတ်သည်။ သူ၏ မူလထိုးစစ် စီမံချက်အလိုင်း ဆက်လက်မအတင်းရွှေ့က်နိုင်တော့သဲ အလန်အလုပ်ဟယ်မာတောင်ကြောက့် သိမ်းပိုက်နိုင်ရေးအတွက်သာ အားသွားခွဲခွဲနိုက် ဆက်လက် ထိုးအောက်တိုက် နှိုက်စေရေတော့သည်။

စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ရှိုးမဲလ်သည် ထိုးစစ်ကြိုး ဆက်လက် ဆင်နွဲခဲ့သော်လည်း လေကြောင်းမှ အပြင်းအထုန် အတိုက်ခဲ့နေမှန် လေဒီစာ ဆီ မလုံးလေဘက်မှုတို့ကြောင့် တပ်များကို ပြန်လည်ဆုတ်ခွဲရန် အမိန့်ပေး ခဲ့သည်။

ယင်းလိုးစစ်ကြိုးတွင် ရှိုးမဲလ်ဘက်မှ သေကြောဒဏ်ရ ပျောက်ဆုံးသူ အင်အား ၃၀၀၀ ခုနှစ်ပြီး၊ စာင့်ကားအစီး ၅၀၊ အမြောက် ၁၅၅ လက်၊ တင့်ကားပစ်အမြောက် ၃၅၅ လက်နှင့် ဝန်တင်ကားအစီး ၄၀၀ ဆုံးရှုံးခဲ့ပြီး မွန်ဂို့မာရီဘက်မှု သေကြောဒဏ်ရာရသူ ၁၆၄၀ နှင့် တင့်ကား ၆၈ စီး၊ တင့်ကားပစ်အမြောက် ၁၈ လက် ပျောက်စီးသွားခဲ့ရသည်။

ရှိုးမဲလ်က သူ၏တိုးစစ် အရေးနှစ်ခဲ့ခြင်းသည် စုံအက်တူးမြောင်းကို သိမ်းပိုက်အခွင့်အရေးကိုလည်း လက်လွှတ်ခဲ့ရသည်ဟု ဆိုသည်။

ထို့နောက် မဟာမိဂ်တပ်များသည် မြောက်အာဖရိက ကမ်းတက် စစ်ဆင်ရေးကို ၁၉၄၂ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၈၊ ရက်နေ့တွင် စတင်ရန် သတ်မှတ်ထားရာ အလာမိန်းစစ်မျက်နှာတွင် ရှို့နေသော အမှတ် ၉ တပ် မတော်အထို မိမိတို့ ရှင်ဆိုင်နေကြရသော ဝစ်ရှိုးတန်း၊ တပ်များကို ယင်းစစ် ဆင်ရေးမစတင်မီ ချေမှန်းထားရမည်ဖြစ်သည်။

ဤသိဖြင့် အောက်တို့ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့ ည ၉ နာရီ မိန့် ၄၀ တွင် ထိုးစစ်ကို စတင်ခဲ့ရာ ရှိုးမဲလ်တပ်များ ကစွဲကလျား ဖြစ်သွားခဲ့ရ သည်။ အမြောက်များဖြင့် အပြင်းအထုန် ပစ်ခတ်ခဲ့ရမှုကြောင့် ဆက်သွယ် ရေးလမ်းကြောင်းများလည်း မြတ်ဆောက်သွားခဲ့ရသည်။

သိဖြင့် အလာမိန်းတိုက်ပွဲတွင် ဒီးမာရှယ်၊ ရှိုးမဲလ်၏ ၀၈၇ရှိုးတန်း၊ တပ်များသည် စားရောရိကွား၊ လျောင်စာ၊ ခဲယမ်းမီးကျောက်ချို့တဲ့မှုကြောင့် မဟာမိတ်တပ်များကို အရေးနှစ်မာ နိုဝင်ဘာ ၃ ရက်နေ့တွင် ဆုတ်ခွဲသွား ခဲ့ရသည်။

ယင်းသို့ မြောက်အာဖရိကတွင် ရှိုးမဲလ်တပ်များအား မဟာမိတ်ဘာပ် များ သဲသဲမဲမဲ တိုက်နေစဉ်အတွင်း ဥရောပတိုက်တွင်လည်း ဂျာများတပ်များ နှင့် ဆိုပါယက်တပ်များ နေရာသီတိုးစစ်ကို ဆင်နွဲလျက်ရှိသည်။ ဆိုပါယက် နိုင်ခြားရေးတန်ကြီး မိလိုတော့သည် ၁၉၄၂ မေလတွင် သန်ခန်နှင့် ဝါရှင်

ဘန်မြို့တော်များသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ဒုတိယစစ်မျက်နှာ ဖွင့်လှစ်ရေးကို အွေးနေးသည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ်မစ၍ ပြုတိသွေးလေတပ်မတော်သည် ဂျာမန်စိုက်မှုလက် မှ အလုပ်ရုံကြီးများကို အပြင်းအထန် ဗုံးကြဲ့လေသည်။ မေလာတွင် ကိုလုန်း ဖြူပေါ်သို့ လေယာဉ်အစီး ၁၀၀၀ ကျော်ဖြင့် သွားရောက်ပုံးကြုံးကိုဆိုးခဲ့သည်။ တစ်နှေ့လုံးပင် ပြုတိသွေးလေတပ်သည် ဂျာမန်၏ စခန်းများ၊ အလုပ် ရုံစက်ရုံများကို စနစ်တကျ ဗုံးကြဲ့တိုက်ခိုက်ဆိုးခဲ့လေသည်။

၁၉၄၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ဆိုတိယက်တပ်နိုတိသွေး တန်ပြို့ ထိုးစစ်ဆင်ပြီးလျှင် စတားလင်ကရက်နှင့် မော်စကိုမြို့အကြားရှိ ဂျာမန်စစ် ကြောင်းကို ပိုင်းမိကာ ချေမှန်းပစ်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ဂျာမန်တို့ သိမ်းပိုက်ထားသော မြို့များစွာကိုလည်း ပြန်လည်ရရှိသည်။ - ၁၉၄၂ တွင် စမိုလင့်၊ ခါခေါ့ စသောမြို့များကို ဂျာမန်တို့လက်မှ ပြန်လည်ရရှိလေသည်။

ဒေါ်မန်ဒီ ကမ်းဘက်တိုက်ပွဲ

၁၉၄၄ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်နေ့တွင် အမေရိုကန်ပို့လျှပ်ကြီး အိုင်စင်ဟောင်ရှိ ဦးစီးသော မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစုသည် ပြင်သစ်နှင့် အအာက်မြောက်ပိုင်း နော်မန်ဒီဒေးသိရှိ အုတာကမ်းခြေ၊ အိမ်သာ ကမ်းခြေ၊ ပိုးလဲကမ်းခြေ၊ ဂျာခိုကမ်းခြေနှင့် ဆိုဒ်ကမ်းခြေများတွင် ကမ်းတက်တိုက်နှင့် ခဲ့ကြသည်။ ရက်သတ္တုပတ် ၁၀ ပတ်ကြာသော အဆိုပါ နော်မန်ဒီတိုက်ပွဲသည် ဒုတိယကမ္မာ့စစ်ကို အဆုံးအဖြတ်ပေးသော တို့က်ပွဲများအနက် ထစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ စစ်သည်အင်အား ၅ သိန်းရှိသော အမှတ် (၇)ဂျာမန် တပ်တော်ကို အပြင်းအထန် တို့က်ခိုက်ရသော တို့က်ပွဲကြီးဖြစ်သည်။

နော်မန်ဒီကမ်းတိုက်ပွဲ ဆင်စွဲရန်အတွက် ၁၉၃၃ နောက်ဝါရီလတွင် မော်ရိုကိုနိုင်း ကာခဲ့သားလန်ကာမြို့၌ ကျင်းပသော ပူးတွဲမဟာမိတ် စစ်ဦးစီးချုပ်များ အစည်းအဝေးမှ ပေါင်းစည်းထိုးစစ်ဆင် ဗုံးကြဲ့တိုက်ခိုက်ရေး လမ်းညွှန်ချက်ကို ချုမှတ်ပေးခဲ့သည်။ ယင်းထိုးစစ်၏ အမိကပ်ခုတ် များမှာ ဂျာမန်တို့၏ စက်မှုလုပ်ငန်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဂျာမန် ပြည်သူလူထု၏ စီတာတ်ပျက်ပြားစေရေးတို့ပင် ဖြစ်သည်။

အဆိုပါလမ်းညွှန်ချက်အရ ဓဟာမိတ်လေစာပ်များသည် ဂျာမန်တို့၏ ရှင့်တံသော်တည်ဆောက်သည့် သူ၏ဘာ့ကျင်းများ၊ လေယာဉ်စက်ရုံများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ ရေနှံချက်လုပ်ငန်းများနှင့် အခြားစစ်ဘက်ဆိုင်ရာ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အာရုံစွာစိုက်ခြင်း၊ ဗြိုလ်ချုပ်အဲခြေသည်။ သတ်မှတ်ထေားသည့် ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့စစ်ဆောင်ရေးမတိုင်မိ ၃ လအတွင်း အော်မန်ဒီဇိုင်းသရီ ဂျာမန်စစ်စခန်းများပေါ်သို့ မဟာမိတ်တို့ဟာ ကြောချဲခဲ့သော ပုံးတန်ချိန်စုံပေါင်းမှာ ၆၆၀၀၀ ရှိသည်။

၁၉၄၃ ခုနှစ် ကုန်ဆုံးချိန်တွင် ဥရောပတိုက်ကို သိမ်းပိုက်ရေးအတွက် ဦးစီးကွပ်ကဲမည့် မဟာမိတ်စစ်ဦးစီးချုပ်များကို ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစုံစစ်ဆောင်ရွက်၏ စစ်သေနာပတီချုပ်အဖြစ် အေမေရိုက်နှင့် မိုလ်ချုပ်ကြီး အိုင်စင်ဟောင်ဝါ (Gen. Eisenhower) ကို ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ယင်း၏လက်အောက်တွင် ဒုတိယစစ်သေနာပတီချုပ်အဖြစ် မြို့တိသူ လေတပ်ဦးလိုလ်ချုပ်ကြီး ဆာအော်တော်ဒါ (Air Chief Marshal Sir Arthur Tedder) အားလည်းကောင်း၊ စစ်ဦးစီးချုပ်အဖြစ် ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဘက်အဲလ်စမစ် (Lt. Gen. Bedell Smith) အားလည်းကောင်း ခန့်အပ်လိုက်သည်။

အဆိုပါစစ်ဆောင်ရေးတွင် မာဂ်ဟိုရောလက်ကြားကို ဖြတ်ကျော်ရေး အဖိုင်းအတွက် တာဝန်ယေးအပ်ခဲ့ရသော စစ်ဦးစီးချုပ်များမှာ မြို့တိသူရေတပ်ဦးလိုလ်ချုပ် ဆာဘာထရန်ရှင်းမ်းဆေး၊ မိုလ်ချုပ်ကြီး၊ ဆုံးဘားနှင့်မွန်ရိုးမှာရှိနိုင် လေတပ်ဦးလိုလ်ချုပ်ကြီး ဆာထရက်ရှိုးလိမ်းလိုရီ (Gen. Sir Trafford Leigh Mallory) တို့ဖြစ်ကြသည်။

တိုက်ခိုက်ရေးတာဝန်အတွက် ရွှေးချယ်လိုက်သော တပ်တော် (J) ခုမှာ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး အိုမာဘရှုက်ဒေါ် (Lt. Gen. Omar Bradley) ကွပ်ကဲသည့် အေမေရိုက်၊ အမှတ် ၁ တပ်မတော်နှင့် မိုလ်ချုပ်ကြီး မိုင်းလ်ဒ်းမ်းဆေး (Gen. Miles Dempsey) ကွပ်ကဲသည့် မြို့တိသူ၊ အမှတ် ၂၊ တပ်တော်တို့ဖြစ်ကြသည်။ မိုလ်ချုပ်ကြီး အိုင်စင်မောင်ဝါ ဦးစီးသည့် မဟာမိတ်စစ်အင်အား စုစုပေါင်းမှာ စစ်သည်။ ၂ သိန်း ၈ သော်းကျော် သင်္ကာ့အစင်း ၅၀၀၀ ကျော်နှင့် လေယာဉ်အစင်း ၁၁၀၀၀ ရှိသည်။

ပစ်တပ္ပါဒီ ကိုယ်ရှုတော်။

အနောက်၍ရွှေ့ပစ်မျက်နှာတွင် ဂျာမန်တပ်များကို ကွပ်ကဲနိုင်သည့်
သေခာပတိမှာ ပီးလီးမူရှုပ်ဖွန်းစတော် (Field Marshal von
Hindstedt) ဖြစ်သည်။ ယင်း၏လေကိုယ်တွင် ပြင်ဆောင်၊ သဲလ်ရှိုးယော

နှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံတိုကို သိမ်းပိုက်ထားသည့် တပ်မပေါင်း ၆၀ ရီမြို့၊ ယင်းတွင် သံချုပ်ကာတပ်မ (၁၁) ခုပါဝင်သည်။

ဒီးလ်မာရှယ်ရန်းစတက်က ဂျာမန်တပ်မများကို အလွန်အမင်း တိုးချွဲထားလွန်းသည်ဟု ယူဆေကာ တပ်မအချို့ကို ဂျာမန်နိုင်ငံ ရှေ့တန်းစစ် မျက်နှာသို့ ရွှေ့ပြာ်းရန် အကြော်ပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အဆိုပါအကြော်ပေး ချက်ကို ဟစ်တလာက ကောင်းစွာ လက်မခံဘဲ ပြင်သစ်နိုင်ငံရှိ ဂျာမန် တပ်မများကို ကွဲပြေကဲရန် ဖြစ်ပါသည်။ ဖေဖော်ရရှိလွှာတွင် ဒီးလ်မာရှယ်အာဝင်ရှုန်း ဖွဲ့ထု (Field Marshal Erwin Rommel) ကို နှစ်အံပ်တာဝန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဒီးလ်မာရှယ်ရန်းစတက်ကိုမူ အုနာက်ဥရောပစစ်မျက်နှာတစ်ခုလုံး၏ စစ်သေနှာပတ်အဖြစ် ဆက်လက်ထားရှိသည်။

ရွှေ့မဲ့ ရွှေ့က်လာချိန်မှစ၍ ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်း အများအပြားကို စတင်ဆောင်ရွက်သည်။ သို့ရာတွင် ဂျာမန်တို့သည် မဟာမိတ်တပ်မများ မည်သည့်ဘက်မှ ဝင်တိုက်လီမြှုမည်ဟူသော ယူဆချက်တွင်လည်းကောင်း၊ ဝင်ရောက်လာသော မဟာမိတ်တိုကို မည်သို့ ရင်ဆိုင်ရမည်ဟူသော ယူဆချက်တွင်လည်းကောင်း သာတောာက္ခာပြားလျှက်ရှိသည်။ မဟာမိတ်တို့သည် ပြစ်ခိုက်လေ့ (Pas de Calais) အသာက်မှသာ ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လီမြှု မည်ဟူသော ယူဆချက်ကို ဒီး။ ရှုယ်ရန်းစတက်က ယုံကြည်လက်ခံထားသည်။ သို့ရာတွင် ရွှေ့မဲ့က ထိုအယူအဆကို လက်မခံချေ။ နွေားပေါက်ချိန်တွင် မဟာမိတ်တို့ အဲမိကဝင်တိုက်မည်နေရာမှာ နော်မန်ဒီဇိုင်း ဖြစ်သည်ကို ရွှေ့မဲ့သည်။ အခိုင်အမှာ တွက်ဆထားသည်။ သို့ရာတွင် ဟစ်တလာအပါအဝင် စစ်စို့လဲချုပ်အချို့က ပျိုစီကာလေ့အေသာက်မှာ သာ ဝင်တိုက်လီမြှုမည်ဟု မျှော်လှစ်ထားဆဲရှိသည်။

ရန်းစတက်၏ မဟာမျှုဟာမှာ ရန်းသူတို့ ကမ်းပေါ်သို့ရောက်ပြီးမှ တန်ဖြေတိုက်ခိုက်ပြီး ပင်လယ်တွင်းသို့ ပြန်လည်မောင်းထုတ်ရန် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြောက်အာဖရိက စစ်လီနှင့် အိတ်လီတို့မှာကဲ့သို့ပင် ပြင်သစ်တွင်လည်း မဟာမိတ်တို့သည် ခြေကုတ်တစ်ခုရှုသွားသည်နှင့် ပြန်လည်တိုက်စွဲတ်၍ ရနိုင်မည်မဟုတ်ဟု ရွှေ့မဲ့က ယုံကြည်ထားသည်။ ထိုကြောင့် ရွှေ့မဲ့က မဟာမိတ်တို့ မဝင်နိုင်အောင် ကမ်းရိုးဘန်းနှင့် ကမ်းခြေများကို မိုင်းထောင်၍ ကမ်းပေါ်မတက်နိုင်စီ ပြီးတင်တိုက်ခိုက်ရေး

အစီအစဉ်ကို ဘင်ပြသည်။ ဟစ်တလောက ယင်းအစီအစဉ်ကို လုပ်ခဲ့ခြားမှာက် ရွှေနှီးမဲ်အား ရန်စတက်အိုလက်အောက်တွင်ပင် နယ်သာလန်စွဲ ပြုတန်ခိုးသော် ပြောင်းရွှေနေရာချထားသည် ဂျာမန်တပ်တော်စုကို ကွဲပဲ ရန် တာဝန်ပေးခဲ့သည်။

ယင်းတလောက်ညာလတ်ရွှေး အတင်းအောင်၏

အတင်သောလံမျိုး၏
ဦးမောင်းမြို့။

ရွှေသာက်တို့တွင် ဝင်တိုက်မည့်အခါနီ
တွင် ရှိုးစတက်လက်အောက်ရှိ တပ်မပေါင်း
၆၀ အနုက် ရွှေးမဲလံအတွက် တပ်မ (၄၃)၊
ခုအနုက် (၁၈) ခုသာ ဖော်မန်ဒီတွင်ရှိပြီး၊ နယ်
သာလံတွင် ၅၉ ခု၊ ရောလက်ကြားကျွန်းတွင် (၁)
ခုနှင့် ဘဲလိုက်ရှိပြီး ပြင်သစ်နှင့် ဘားမြေအောင်
သအရှေ့သာက်တို့တွင် တပ်မ (၁၉) ခုထက်
မနည်းရှိနေကြသည်။ ပြင်သစ်နှင့်တွင် အခြား
နိုက်ထားသည့် တိုက်လေယာဉ်များပါလျည်း
အပိုပစ္စည်းများ၊ လောင်စာဆီနှင့် လူကျင့်ပြီး

လေယာဉ်များများ၊ မလုံလောက်မှုကြောင့် အစ်း ၂၀၀ သာတိုက်ပွဲနှင့်သည့်
အခြားအနေရှိသည်။

ဂျာမန်စိုလ်ချုပ်အေားစုက ပါစိန်ကာလွှဲစေသာက်မှ မဟာမိတ်
တို့ ဝင်တိုက်လိမ့်မည်ဟု များယွင်း၍ မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်း ပြုတိန်
နှင့်နှင့် အိုးကပ်ဆုံး ကမ်းရှိုးတန်းများကြောင်းရှိပြီး၊ ဂျာမန်နှင့်အတွင်းသို့
အိုးကပ်ဆုံး ဝင်ရောက်နိုင်သည့် လမ်းများတွင် အင်အားစောင့်တင်းသည့်
ရှာဖိုးအမှတ် ၁၅ တပ်တော်ကို စုပြု၍ တပ်စွဲထားသည်။

၁၉၄၄ မေလတွင် စိန်းမြစ်၊ အိုးကိုစိမြစ်နှင့် စီးယုစ်မြစ်များရှိ တံတား
များကို မဟာမိတ်တို့ လေကြောင်းမှ အပြင်းအထိန် ဗုံးကြေတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။

ထိုအတော့အတွင်း မိုလ်ချုပ်ကြီး အိုင်စင်ဟောင်ဝါသည် ၁၉၄၄၊
၄၇၅၈ ၅ ရက်နေ့ကို စစ်ဆင်ရေးနေ့အဖြစ် ယရက်(D-Day) သတ်မှတ်
လိုက်သည်။ သို့ရာတွင် ရာသီဥရုံးဆိုးရွားမှုကြောင့် ၆၇၅၈ ၆ ရက်နေ့
ခြောင်းချွေသတ်မှတ်လိုက်သည်။

၆၇၅၈ ၅ ရက်နေ့ ညုပိုင်းတွင် အော်လိပ်ရောလက်ကြား၌ တစ်နာရီ
တွင် ရော်မြိုင် ၁၅ မီတီမှ မီတီ ၂၀ အထိ လေထုနှုံး လှိုင်းကြီးအော့သည့်
ကြားမှ ကမ်းတက်တို့တို့က်မည့် ရေတပ်များ၊ မီတီးရှင်းသော်များက
ခုံထက်လာခဲ့သည်။ ၆၇၅၈ ၆ ရက်နေ့၊ နံနက် ၂ နာရီတွင် ပြုလိုသွားရန်
လေတပ်မတော် ဗုံးကြေလေယာဉ်များက ဖော်မန်ဒီကမ်းရှိုးတန်းတလျောက်

ရှိ ဂျာမန်အမြောက်တပ်စုများနှင့် အခြားပစ်မှတ်များကို ဗုံးကြေတိက်ခိုက်ထဲ
သည်။

ဂျာမန်တို့သည် ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် လေယာဉ်အလုံအလောက်ခို့၏
လေကြောင်းကင်းထောက်ပျုသန်းမှူ ကောင်းစွာ ခလုပ်နိုင်သောမြောက်
မဟာမိတ်တပ်များ ဝင်ရောက်တို့က်ခိုက်မှုကို ကြိုတင့်သိခဲ့ကြချေ။ ထို့ပြင်
ဂျာမန်တို့က ရာသီဥတု ဆိုးဆွားပြင်းထန်နေခို့ဖြစ်၍ မဟာမိတ်တို့ ဝင်ရောက်
တို့က်ခိုက်ရန် ကြိုးပစ်းလိမ့်မည်မဟုတ်ပုံ ယူဆခဲ့ကြသည်။

နံနက် ၅ နာရီ မိန့် ၅၀ တွင် မဟာမိတ်ရှေ့တပ်မျှ လေယာဉ်မြေဆေ
စတင် ဗုံးကြေတိက်ခိုက်ခြင်းဖြင့် ဂျာမန်တို့ မိုင်းထောင်ထားသော နှုန္တရွား
ကို ဖောက်ခွဲပစ်နိုင်ခဲ့သည်သာမက ကာကွယ်ရေးအောက်အောင် အသွေး
အပြားကိုလည်း ဖြို့ဖျက်ပစ်နိုင်ခဲ့သည်။

နှစ်လ ၆ ရက်နေ့ သတ်မှတ်ထားသည့်စစ်ဆင်ရေး နာရီ (နံနက်
၆ နာရီ ၃၀ မိန့်)တွင် အမေရိကန်တပ်များသည် ဒို့မာဟာနှင့် အုတေ
ကမ်းခြေများပေါ်သို့ ဆင်းသက်ကြသည်။ အုတေကမ်းခြေသို့ တက်ရောက်
သော အမှတ် ၇ တပ်မကြီးမှ အမှတ် ၄ တပ်မသည် ဂျာမန်တို့၏ ခုံ
ပစ်ခတ်မှုအောင်းကိုသာ ကြိုးတွေ့ခဲ့ရသည်။ ၂ နာရီအတွင်း ကျေးဇူးတို့
ရှင်းလင်းနိုင်ခဲ့ပြီး ဆက်လက်တပ်များနှင့် ရိုက္ခာများလည်း အက်အခဲအုံ
ဆို့က်ရောက်လာခဲ့သည်။

အုတေသနမှူးခြေမှတ်ပါး ကမ်းခြေအားလုံးတွင် ဂျာမန်တို့၏ ခုခံမှု အင်အားကောင်းသော်လည်း တန်ပြန်တိုက်ခိုက်မှု လုံးဝမရှိဘဲ ‘ယ’ရက် ထုန်ဆုံးသွားခဲ့သည်။ ‘ယ’ရက်ကုန်ဆုံးချိန်တွင် မဟာမိတ်တို့သည် ဥရောပ တိုက်ပေါ်တွင် ခိုင်မာသောခြေကုတ်စခန်းများ တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့သည်။ အုတေသနမှူးခြေတွင် ထိခိုက်မှုအနေဖြင့် ဆုံးဖြတ်ပြီး၊ စစ်သည် ၂၀၀ ခန့်သွားကျဆုံးခဲ့သည်။ သို့သော်ကမ်းခြေ၏ အောက်ဘက်သို့ ဆင်းသက်သွားလေ့ ခြောက်တွင်းချိတ်ပမာဏးမှ စစ်သည် ၂၄၉၉ လောက် ဆုံးရှုံးခဲ့သည်။ အိုမာဟာ ကမ်းခြေတွင် အမေရိကန်စစ်သည် ၂၀၀၀၊ ပြီတိသွှန်င့် ကန္ဒာဒါစစ်သည် ၄၀၀၀ ခန့် ကျဆုံးခဲ့ရသည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ မြောက်ပိုင်းရှိ မဟာမိတ်တို့၏ မြေပြင်တပ်ဖွဲ့အား လုံးကို ကွပ်ကဲဖော်သည် ဒီးလ်မာရှယ်ဖွန်းရှိသည် ဂျာမန်တို့အား ပဲယာနစ် ဘက် ညျှပ်တိုက်၍ ဖိန့်လို့မြှို့ကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခဲ့သည်။

ဂျာမန်တို့သည် အခြေအနေကိုပြန်လည်ထိန်းသိမ်း၊ ဒီးလ်မာရှယ် ရှိုးအတက်နှင့် ရွှေ့မဲ့ရှိုးတို့အေရာတွင် ဒီးလ်မာရှယ်ဖွန်ကလပ်ချုပ်(Field Marshal von Kluge) ကို တာဝန်ပေးလိုက်သည်။ ဟစ်တလာသည် ရှုံးလိုင်လ ၁ ရက်အောင်တွင် ရှိုးစတက်ကို ရှုတူးမှ ထုတ်ပယ်ပြီး မကြောခိုမှာ ၁၀ ရွှေ့မဲ့ရှိုးမှာ ရန်သူလေကြောင်းတိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဒဏ်ရာရပြီး တိုက်ပဲ မှ တွေက်သွားခဲ့ရသည်။

ကလပ်ချုပ်သည် ဟစ်တလာ၏ အဲနိုအရ ညြှဂ်တ်လ ၅ ရက်အောင်တွင် အော်တန်း(Mortain) မြှို့ကို တိုက်ခိုက်သည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကိုတင်တင်းကြုံးဆွယ်ရှိ မဟာမိတ်တို့၏ အခြေစိုက်စခန်းနှင့် မိုလ်ချုပ်ကြီး ပက်တွေ့(Gen. Patton) ၏ အဆက်အသွယ်များကို ဖြတ်တောာက်ရန်ဖြစ်ပြီးသည်။ သို့စွာတွင် အဆိုပါတိုက်ခိုက်မှုကို ခုတိယစိုလ်ချုပ်ကြီး ဟောဂျက်စ်(Lt. Gen. C.H. Hodges) ၏ အမှတ် ၁ တပ်တော်က ၅ ရက်တိုင်တိုင် ပြန်လည်တိုက်ခိုက်အနိုင်ရသဖြင့် ဂျာမန်တို့ ဖာလေ့မြှို့သို့ ဆုတ်ခွားသွားရသည်။

၁၉၄၄၊ ညြှဂ်တ်လ ၁၇ တွင် ကန္ဒာဒါတပ်များက ဖာလေ့မြှို့ကို လည်းကောင်း၊ အမေရိကန်တပ်များက အာဂျင်တန်ဖိုးကုလည်းကောင်း၊

သိမ်းပိုက်ရပြီးနောက် ဂျာမန် ဖီးလ်မာရှယ်ဖွန့်ကလပ်ချုပ်သည် ရာထူးစု ထုတ်ပေါ်ခဲ့ရသည်။ ဂျာမန်တို့သည် ဟလော်မြို့နှင့် အာဂျင်တန်မြို့များအကြောက် ထွက်ပေါက်မှ ပြန်လည်ဆုတ်ခွာရန် ကြိုးပမ်းသော်လည်း၊ မြှုဂ္ဂတ်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ထွက်ပေါက်ပိတ်သွားပြီး ဂျာမန်စစ်သည် ၆၀,၀၀၀ ဧက် ဖမ်းဆီးခဲ့ခဲ့ရသည်။ ထိုသို့ဖြင့် နော်မန်ဒီ ကမ်းတက်တိုက်ပွဲ ပြီးဆုံးသွားပြီး၊ မဟာမိတ်တပ်များ ခုခံမှု အနည်းငယ်မြှုံဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတစ်ရှုမ်းလုံးသို့ ပြန်နှုန်းရောက်ရှုသွားသည်။ ထို့နောက် မဟာမိတ်၏တပ်များ ပြင်သစ်နိုင်ငံပါရီမြို့ကို သုရှိတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ဂျာမန် ဖီးလ်မာရှယ်ဖွန့်ကလပ်ချုပ်သည် မိမိကိုယ်မိမိ သတ်သေလိုက်ပြီး၊ ၁၉၄၄၊ ဇူလိုင်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ဟစ်တဲ့လာကို လုပ်ကြရာတွင် ဖီးလ်မာရှယ်ရွှေ့ခဲုလ် ပါဝင်သည်ဟု သက္ကာမကင်းခံရကာ အောက်တိုဘာ ၁၆ ရက်နေ့တွင် မိမိကိုယ်မိမိ သတ်သေခိုင်းခြင်းခံရကာ သေဆုံးသွားခဲ့လေသည်။

မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစုသည် ဆုတ်ခွာလျှက်ရှိသော ဂျာမန်တပ်များကို လိုက်လုပ်တိုက်ခိုက်ရှင်း ရှေ့သို့ အလျင်အမြန် ချိတ်ကြလျှက် ဘဲလိုက်ပါ။ လူမှုပိုင်းဘတ်၊ နယ်သာလန် စသော နိုင်ငံများကို ဂျာမန်တို့ဘက်မှ ကယ်တင်လိုက်ကြသည်။ အက်လိပ်ရောလက်ကြားကိုလည်း ပြန်လည်စိုးမိုးနိုင်လေသည်။

ဂျာမန်တပ်များမှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ တပါးဖြေးဖြေး မောင်းထုတ်ခြင်းခံနေရသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်ဆန်းစတွင် ဆိုပိုယ်ကိုတပ်များက ပိုလုန်နှင့် ဖော်လတစ်နိုင်ငံများကို ဂျာမန်တို့လက်မှ ကယ်တင်လိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ယူရိုစလားပီးယားတွင်ကား မာရှယ်တီးဟိုး (Marshal Teto) ဦးဆောင်သော ပြောက်ကျားတော်လှန်ရေးတပ်သားများသည် ဖက်ဆစ်တို့ကို တွန်းလှန်လျှက်ရှိသည်။ ဂရိနိုင်ငံကိုလည်း ၁၉၄၄ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် ကယ်တင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် အမရရှိကန်သမ္မတ ရွှေသူ့၊ ပြောက်သွားလှုန်းကိုးချုပ် ချာချိနှင့် ဆိုပိုယ်ကိုဝေးဆောင် စတားလင်တို့ ၁၉၄၅ ဖေဖော်ဝါရီ ၄ ရက်မှ သေဆုံးကြန့်အထိ ကရိုင်းပီးယားနယ် သော်တာကမ်းခြေ့၍ တွေ့ဆုံး၍ ဂျာမန်နိုင်ငံ ချေမှုနှင့်တိုက်ခိုက်ရေး အပြီးသတ်အစီအစဉ်ကို ရှုမှတ်ခဲ့သည်။ စစ်ပြီးပါက ဂျာမန်တပ်အားလုံးကို ဖျက်သိမ်း၍ စစ်လေပါနက်ပစ္စည်းများကို

ပူက်သီးရန်နှင့် စစ်ရွှေအဝတ်ကောင်များကို အပြစ်ပေးရေးကို ဆွေးနွေးနှင့်
သည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလတွင် မဟာဓာတ်တပ်ပေါင်းစုသည် ရှာမနိတွင်
အပြင်းအထူးစုံစစ်ဆင်ကာ ဂိုင်းမြစ်ကို ဖြတ်ကူး၍ ရှာမန်မြှုပြုကြီးများကို
တစ်ခုပြီးတစ်ခု သိမ်းပိုက်နှင့်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅၊ ဧပြီလ ၂၁ ရက်နေ့တွင်
အရှေ့ဘက်မှ အောင်ပွဲဆင်လျက်ရှိသည့် ဆိုပိုယက်တပ်နှင့်တောင်သည်
ဘာလင်မြို့ထဲသို့ ပစ္စမဆုံးဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဟန်တလာကား
လက်မပျော်သေးခဲ့။ ကြွင်းကျွန်းနှင့်သေးယော မြို့စောင့်တပ်အင်အားနှင့်
အပြင်းအထူး ခံပဲလျက်ရှိသေးသည်။ အရှေ့ဘက်သို့ ချိတက်လျက်ရှိသော
အမေရိကန်တပ်များနှင့် အနှာက်သို့ ချိတက်လျက်ရှိသော ဆိုပိုယက်တပ်
များသည် အယ်လှုဘီမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ တော်ရို့မြှုပြု ၁၉၄၅၊ ဧပြီလ ၂၅
ရက်နေ့တွင် တွေ့ခဲ့ခဲ့ကြသည်။

မူလိုလီနိသည် အကျဉ်းချွင်းခံမှ ပြန်လည်လွှတ်မြောက်ပြီးမောက်
အာဏာပြုရအောင် ပြန်လည်လွှပ်ရှားဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်
ဘဲ ပြန်လည်အဖော်သီးခံရသည်။ ထို့နောက် ၁၉၄၅၊ ဧပြီလ ၂၈ ရက်နေ့
တွင် အီတယ်သက်ဆစ်ဆုံးကျင်ရေး ပြောက်ကျားသမားများက အာဏာရှင်
ဟောင်း မူဆိုလီနိအား မီလန်မြှုတွင် သုတေသန၍ ဓာတ်သီခိုင်တွင် လင်ရော
မယားပါ စောက်ထိုးပွဲလောင်းချထားခဲ့သည်။

အခန်း (၁)

ဟစ်တလာ၏ ဇန်နဝါရီမှု

မူဆိုလိုနိအသတ်ခံရပြီး၊ ၂ ရက်အကြား ၁၉၄၅၊ ၂၀ ရက်နေ့နှင့် လျှပ်စီးတွင် ဟစ်တလာသည် ဒေါ်ဖြစ်သူ အော်အရေးကို ဆိုင်နိုက် (Cyanide) အဆိပ်ကို အတင်းသောက်နိုင်း၌ သတ်ပစ်လိုက်လေသည်။ ငွေးကိုယ်ဝိုင်ကမူ ဆိုင်နိုက် အဆိပ်တောင့်ကို မျှော်ဖြီးမှ ပြန်ထွေးစုတ်ကာ သူကိုယ်သူ ပုစ္စတို့အသန်ဖြင့် သတ်သေချာအခဲလေသည်။

ထိုစဉ်က ဆိုပါယကိုတပ်နှင့်တပ်များက ဘာလပ်ဖြူဗျို့ သိမ်းပိုက်ရန် အပြင်းအထာနကြီးဟာ အမြောက်သံများ တုခံ့ခြုံကြတောင်းရရှိဖြစ်သည်။ ဟစ်တလာအခန်းမှ သေန်တ်သံကြားရပြီးနောက် ဟစ်တလာ၏ ကိုယ်ရေး အပါးတော်မြေ ဟိုင်နှင့်လင့်ဂျု (Heling Linget) သည် ဟစ်တလာရှိရာ မြှုပ်ထားရာအခန်းသို့ ဝင်လိုက်၍ ဟစ်တလာသည် ဆိုဟတစ်ခုပေါ်တွင် ထိုင်လျက်သား သေနေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။

ဟစ်တလာသည် လျက်ဘာက်နားထင်တွင် မတစွဲခန့်ခွဲသာ အပေါက်ငယ်တို့ပေါက်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုအပေါက်ငယ်မှုအော် သွေးများ ပါးပြိုင်ပေါ်သို့ ထိုစီးကျေလျက်ရှိသည်။ ဟစ်တလာသည် ခိုးစာစာကပ်

ကိုယ်ရဲတော် ဟိုင်နှင့်လွင်ဂါ ထူတ်ပေးခဲ့သော စစ်ယဉ်နှစ်ဖောင်းဝတ်စုကြိ ဝတ်ဆင်ထားလျက်ရှိ၏။ ဝတ်စုမှာ ခေါက်ရှိုးပင်မကျသေးပေ။ ဝေါလ်ဘာ (Walther) အဲမျိုးအစား ၅ သေမ ၆၅ ပစ္စတိသေနတ်သည် ဟစ်တလာလက်ဘအက်လက်မှ လွှတ်ကျကာ ကြမ်းပြင်ဖူး၍ရှိ၏။ ၆.၃၅ အဲမျိုးအစား 'ပစ္စတို့ထံလက်မှာလည်း ပထမသေနတ်နှင့်' အစ်ကိုက်ခန့်အကွာတွင် တွေ့ရလေသည်။

ဟစ်တလာ၏နှေး၊ အီဗာဘရွင်း၏ အကောင်းမှာလည်း ဟစ်တလာနဲ့သေး၌ပင် ရှိနေ၏။ ဟိုင်နှေးလင့်ဂျုအထင်အားဖြင့် အီဗာဘရွင်းသည် ဟစ်တလာထက် မိနစ်အနည်းငယ်ခန့်စောကာ သေဆုံးခဲ့ဟန်ရှိသည်ဟု သိသည်။

ထိန္ဒာ ခပ်စောစောပိုင်းကပင် ဟစ်တလာသည် သူ၏ အချို့တော် အယ်ဆေးရှင်းအမျိုးအစားခွေးကြီး ဘလွန်နီ (Belondi) နှင့် အခြား လက်စပ်မွေးသားသော ခွေးအားလုံးကို သုတေသနခဲ့ဖော်လေသည်။ ဟစ်တလာသည် ခွေးအလွန်ချို့တတ်သူဖြစ်သည်။

ဟစ်တလာမရွှေသဆုံးမီ ၅ ရက်အကြာ ၆၆၂ ၂၅ ရက်တွင် ဟစ်တလာ
က ကိုယ်ရဲတော် ဟိုင်းနှင့်ဂျုအား မြေပုံခန်းသို့ ခေါ်ယူ၍ တွေ့ဆုံးသည်။
မြေပုံအခန်းကြီးမှာ ဟစ်တလာ၏ ဌာနချုပ်တည်ရာအခန်းလည်း ဖြစ်သည်။
စစ်ရေးစစ်ရာ မြေပုံများထားရာ အခန်းလည်းဖြစ်သည်။ စစ်ရေးနှင့်ပတ်သက်
၍ ဆက်သွယ်ရေးဌာနချုပ်အဖွေယ်လည်း ဖြစ်သည်။ ဘာလင်မြှေကို ရန်သူများ
ပိုင်းလာသောအခါ၌ ဟစ်တလာသည် အချိန်ရှိသမျှလိုပင် ထိအခန်းမှု
နှင့် စစ်ဆေးအဖြန့်ကို တရာစပ်ထဲပြန်၍ ခံနေခဲ့သည်။

ဟိုင်းနှစ်လင့်ကျော်အား ဟစ်တလာ ခေါ်ယူတွေ့ဆုံးသော မွန်းလွှဲပိုင်း၌
ဟစ်တလာသည် မြေပုံခန်းမြှုရှိနေသည်။ သူသည် စားဗြို့အနီးဘွင် ကျောက်
ရှုပ်သဖွယ် ရပ်ဆောင်ရွက်၏။ သူမျက်နှာမှာ ဖြူဖတ်ဖြူလျော်ဖြစ်နေသည်။
ဟစ်တလာသည် ဟိုင်းနှစ်လင့်ကျော်အား နာမြတ်တိဆက်နှင့် ပြင့်လက်နှုတ်
နှုတ်ဆက်ပြီးအောက်။

“ဒီမှာလင့်ရှုံး၊ ငါဟာ မင်းကို တာဝန်ကထွက်သွားစဉ်ပေးချင်တယ်။” ဒါကြောင့် မင်း ငါအပါးက ထွက်သွားပြီး င်းမိသားစရိတ္တ

ကို သွားနိုင်ပြီ”ဟုဆိုသည်။ လင့်ဂျာက “ခေါင်းဆောင်ကြီးခေါင်းလျှော့နော်ဟာ ခေါ်ကောင်းစဉ်က ခေါင်းဆောင်ကြီးရဲ့အပါးမှာ အမြှုနိမ့်ခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဘာတွေပဲဖြစ်ဖြစ် ကျွန်ုတော်ဟာ ခုချိန်မှာလည်း ခေါင်းဆောင်ကြီးရဲ့အပါးမှာပဲ ရှိနေချင်ပါတယ်” ဟန္တု ဖြန့်ပြောခဲ့သည်။

ဟစ်တလော်မျက်နှာတွင် အမှုအရာမပြောင်းချေ။ သို့သော လက်ကို မြှောက်မည့်ဟန်ပြု၍ -

“အေးလေ ငါလည်း ဒီလိုပဲယူဆထားတယ်”ဟု ပြောလိုက်ပြီး နှာက် အသံခံပြတ်ပြတ်ဖြင့် -

“ငါ မင်းကို အထူးအမိန့်တတ်ရပ်ပေးရမယ်”ဟု ပြောလိုက်လေသည်။ ဆက်၍ -

“ငါ ပရော်လိန်ဘရောင်း (အီဗာဘရောင်း)တို့ဟာ အတူတူသောကြ ဖို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်ကြပြီ။ ဒီတော့ မင်းရဲ့တာဝန်က အော်ဟာ ငါအမိန့်ပဲ။ မင်းရဲ့တာဝန်ဟာ တို့ရဲ့အလောင်းတွေကို မိုးရှိ၊ အစေ့်က်ပစ် ဖို့ပဲ။ တို့ကို ဘယ်သူတွေကမှ မမှတ်မိုးစေရဘူး၊ ခါတ်ဆီ လုံလုံ လောက်လောက်ရအောင် ရှာထားပါ။ တို့နှစ်ယောက်ရဲ့ အလောင်း တွေကို စောင်နဲ့ပတ်ပြီး၊ ခါတ်ဆီလောင်း မိုးရှိပါ။ မိုးရှိပြီးရင် ငါမေ့တဲ့အခန်းကိုသွားပြီး ငါကို အမှတ်ရစေနိုင်မဲ့ ပစ္စည်းအားလုံးကို မင်းသိမ်းပါ။ ငါရဲ့ စစ်ဝတ်စုတွေ၊ စာချက်စာတမ်း ခိုင်ယာရှိတွေ၊ ငါ အသုံးပြုသမျှပစ္စည်းဆုံးရင် အားလုံးပဲယူပါ။ လူထဲက ဟစ်တလာပိုင်ပစ္စည်း လို့ ပြောနိုင်တဲ့ပစ္စည်းမှန်သမျှကို မင်းပြီးတော့ အားလုံးကို မိုးရှိပ်ပါ။ ဒါပေမဲ့ ငါစားပွဲအပေါ်ဘက်မှာ ချိတ်ထားတဲ့ မဟာဖရက်ဒရစ်ဂျာမန်ဘုရင်မင်းမြတ်ရဲ့ စာတ်ပုံကိုတော့ မိုးမရှိနဲ့။ ထပ်ပြောမယ်...မိုးမရှိနဲ့။

မဟာဖရက်ဒရစ်ဘုရင်၏ စာတ်ပုံမှာ ဟစ်တလာအမြတ်နီးချုံး ပစ္စည်းတစ်ခုဖြစ်လေသည်။ စာတ်ပုံထဲမှ ဂျာမန်ဘုရင် မဟာဖရက်ဒရစ်သည် အနုတ်ရော်ပဲပင်ပင်ဖိုးပန်း အလုပ်လုပ်နေခဲ့သော ဟစ်တလာအား စစ်နိုင်စစ်ရှုံး အခိုန်းမရွေး ကာလမပြောပင် ဟစ်တလာအား စူးစုံစိုက်စိုက်ကြီးကြည့်နေသိသကဲ့သို့ ထင်စရာပင်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

“မင်းတာဝန်တွေကို မင်း အားလုံးညွဲလား”ဟု ဟစ်တလာက အသံမာမာဖြင့် မေးလိုက်သည်။

လင့်ရှုက-

“~~သူ~~ လည်ပါပြီ ခေါင်းဆောင်ကြီးခင်ဗျာ...အမိန့်အတိုင်း ဖြစ်စေရ ပါမည်” ဟု ဖြစ်ခဲ့လေသည်။

ဟစ်တလာသည် သူရဲ့အောက်ဘေးရှိသူ လက်မှ လွတ်အောင် ထွက်ပြီးသည်ထက် ဘာလင်မြို့မှာပင် သေမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ထားကြောင်း ကို လင့်ရှု ရိပ်မိခဲ့သည်မှာ အတတ်ကြာပြီဖြစ်လေသည်။ ဟစ်တလာသည် သူအား ရှုရှုးတပ်များက အရှင်ဖမ်းမီမည်ကို အလွန်နှီးရိမ်သည်။ အသေ ဖမ်းမီမည်ကိုလည်း နှီးရိမ်သည်။ သူအကကြာကိုဆုံးကား သူ၊ အလောင်းကို များကိုပြပြသလို အပြခံရမည့်အရေးပင်ဖြစ်သည်။ အဘယ့်မကြောင့်ဆိုသော် ဟစ်တလာမသေခင်က အီတလီအာဏာရှင် မူဆိုလီနှီးနှင့် သူ့၏အပျော်မယား တို့၏ အလောင်းများကို ပြောက်ကျားတပ်သားများက စာတ်ဆီဆိုင်တစ် ဆိုင်တွင် ဇောက်ထိုးဆွဲကာ ပြခဲ့ကြသည်။ ထိုအဖြစ်မျိုးကို ဟစ်တလာ ကြိုတင်၍ တွေးထားမခြင်းဖြစ်လေသည်။

“သူတို့များ ငါကိုဖမ်းနိုးမီရင် ငါကို မော်စကိုမြို့ဂိုပြီး ပြုခဲ့လိုပါမယ်။ အေဒီလိုမဖြစ်ရဘူး၊ ဘယ်နည်းနှီးမှ မဖြစ်စေရဘူး” ဟု တုန်တုန်ယင်ယင်ဖြင့် ပြန့်ပြောလေသည်။

ဟစ်တလာက သူကိုယ်သူ သတ်မသေခါ ၁၀ ရက်အတွင်း၌ မြေအောက် ဘန်ကာတိုက်ကြီးတွင် ပါတီနှစ်ရပ် တည်ခင်းကျင်းပဲခဲ့လေသည်။

ပထမဗုဒ္ဓပါတီအား ဖြော်ပေါ်၍ ၂၀ ရက်နှင့်တွင် ဖြစ်သည်။ ထိုနှောကား ဟစ်တလာ၏ အသက် ၅၆ နှစ်မြောက်မွေးနှေ့ဖြစ်ရာ မွေးနှေ့ပါတီအဖြစ် ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။ ဟစ်တလာသည် ပါတီဟွှင် အထူးသဖြင့် ပျော်ပျော် ချင်ချင်ရှိနေသည်။ ရယ်စရာများနှင့် တသောသောဖြစ်နေကြသည်။

ပါတီပွဲသို့ ဂိုးအားရင်း (လေတပ်)၊ ရှစ်ဘင်ထရောစ် (နိုင်ငံခြားရုံး)၊ ကာနယ်ကျယ်နှုယ်ကိုင်တလ် (စစ်ဦးစီးချုပ်)၊ ဆော်ဒါမွန်နှုံးရက် (နှင့်ယွန့်) စသော ရှာမန်အနီးရအဖွဲ့ဝင်များ တက်ရောက်ကာ ဟစ်တလာအား အလေး ပြန့်တော်ဆက်ကြသည်။

တက်ရောက်သူအေးလဲးက ပါတီပေါ်တွင် “နောက်ဆုံးအထိ သစ္စာရှိမည်”ဟုသော စကားများကို အများဆုံးပြောကြသည်။ ဟစ်တလာသည် ဖွဲ့က်ရည်ကို တစ်ခွဲပြီးတစ်ခွဲက် သောက်သည်။ ထိအခိုန်က လွှဲက်ခြောက် အာ ရွှေထက်ပံ့ပွင့်ရှားပါလှသည်။ ဟစ်တလာသည် လွှဲက်ရည်မသောက်ရ သွေ့င နေနိုင်သူမဟုတ်ချေ။ အချိုစ်တော် အီဗာဘရောင်းက ဟစ်တလာ ဓမ္မးနှေ့အတွက် ဆုတောင်းကာ အခြားသွေ့သည်များနှင့်အတူ ရှိနိုင်အရက် နှင့် ကော်ဖီသောက်သည်။

ဟစ်တလာသည် သေခါနီး၍လာသော ရက်များတွင် အီဗာဘရောင်း ကိုပို၍ တွယ်တာလာသည်။ မြတ်နီးလာသည်။ ဟစ်တလာသည် မြေအောက်တိုက်ကြီး၍ ရှိခြုံနေသောရက်များအတွင်း အီဗာအား မြေပြင်သို့တက် ၍ လမ်းလျောက်ခိုင်းသည်။ အပါးတော်မြေ ဟိုင်းနဲ့လင့်ကျော် သက်တော် နစာင့်အဖြစ် လိုက်ပါခဲ့ရလေသည်။ အီဗာနှင့် လင့်ကျော်တို့သည် ပျက်စီးနေသော ဘာလင်မြို့ကြီးကို လျောာက်ကြည့်နေစဉ်အတွင်း အီဗာက “ကျွန်မတို့တော့ ဘယ်နည်းနဲ့မှ ရန်သူ့လက်က လွှတ်တော့မယ်မထင်ဘူး၊ ဒီပေမဲ့ အဒါက အရေးမကြီးဘူး။ ကျွန်မဆန္ဒမှာ ကျွန်မသောရင် ခေါင်းဆောင်ကြီး ရဲ့တရားဝင်မယားအဖြစ်နဲ့ပဲ သေချင်ပါတယ်”ဟူ၍ လင့်ကျော်များ ပြောပြ၏။ အီဗာ၏အသုံးမှာ ကြောကွဲဖွေယ်ရာဖြစ်နေသည်။ သို့ပေမယ့် လင့်ကျော်အပါးတော်မြေအဆင့်သာဖြစ်၍ မည်သို့မျှ မှတ်ချက်မချေသာလေပါ။

သို့သော် အပြီးလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် ဟစ်တလာက ခေါ်သဖို့ လင်ကျော်သွားသောအခါ့၌ အီဗာ၏ ပြောစကားကို ဟစ်တလာအား ပြောပြလိုက်၏။ အတော်ကြာ ဤမိန္ဒီဖြီးနောက် ဟစ်တလာသည် မြေအောက် စည်းဝေးခန်းမထဲတွင် ခေါက်တွေ့ခေါက်ဖြို့ လမ်းလျောာက်နေခဲ့သည်။ ခေ ကြာလျှင် ဟစ်တလာက လင့်ကျော်သို့ လှည့်ကာ သူ၏ အီဗာဘရောင်း တို့ လက်ထပ်မည်ဖြစ်၍ အခန်းကို လက်ထပ်ပွဲအတွက် အဆင်သင့်ပြင်ဆင် ထားရန် အမိန့်ပေးလေတော့သည်။

“ဟောဒီစားပွဲမှာ ငါနဲ့ အီဗာ ထိုင်မယ်၊ သက်သေဂာဂါတ ထိုးသူတွေလည်း ထိုင်တယ်။ ဂိုးဘဲလိုတိုကို လက်ထပ်ပေးမယ့်ဘူးနှင့် တော်ကြီး ဝေါလ်တဝရှုနာကို အခေါ်ချွတ်ထားပြီး”

ဤသိပ္ပါပြာပြီးနောက် ဟစ်တလာသည် အခန်းမှ ရတ်တရက်ထွက်သွားလေသည်။

လက်ထပ်ပွဲကို မွန်လွှဲပိုင်းတွင် ပြုလုပ်ရန်ဖြစ်ပေ။ သို့သော မြှို့စိုးပယ်မြို့ပြအရာရှိတစ်ဦးဖြစ်သူ ဘုန်းတော်ကြီး ဝေါလ်တာဝူနာကို ခဲ့ခယဉ်းယဉ်း လိုက်လဲရှာဖွေခေါ်ယူရသောကြောင့် သန်းဆောင်ယံ နံနက် ၁ နာရီ အချိန်ကျမှ လက်ထပ်ရပြီး၊ ဟစ်တလာနှင့် အီဗာတို့သည် အကြင်လင်မယားအစစ်ဘဝသို့ ရောက်ကြရလေတော့သည်။

ဤတွင်လည်း တစ်ကြိမ် မြေပုံအခန်းထဲ၌ ပါတီကလေးတစ်ရပ်ကျင်းပကြရသည်။ အခြားသူများ ရှိနိုင်အရက်သောက်ကြော်။ ဟစ်တလာကမူ သူ့လွှဲက်ရည်ကိုသာ သောက်လေသည်။ အားလုံးပျော်ကြော်။ ဘာလင်မြို့ကို ရန်သူ့ဂိုဏ်းနေသည်ကိုပင် ဓမ္မလျှော့နေကြသည်။

အီဗာသည် ခပ်တည်တည် ခပ်မှန်မှန်ပင် နေတတ်သူဖြစ်သည်။ အချိန်ကား အပျော်ကြီးပျော်၍ အဆွင်ကြီးဆွင်နေကြသည်။ ထိုအချိန်က ဟစ်တလာနှင့် အီဗာတို့ ဇီးမောင်နှင့်တို့အား များမြှုကြာမိရက်ပိုင်းအတွင်း သေမင်းကခွဲခေါ်သွားမည်ကိုပင် တွေးမြှုသူမရှိသောက်ပင်ဖြစ်သည်။ မင်္ဂလာပွဲသည် နံနက် ၁ နာရီမှ ၂ နာရီအထိ ကြာမြင့်ခဲ့သည်။

ထိုနောက် ဟစ်တလာနှင့် ဘာဘာရောင်းတို့ သူတို့ကိုယ်သူတို့သတ်သောကြပြီးနောက် ဟိုင်းနှင့်လုပ်ကြသည် အလောင်းများကို စောင်များနှင့် လုံခြုံစွာရစ်ပတ်လိုက်ကြသည်။ ကိုယ်ရုတ်တော် တမ်းသားနှစ်ဦးက ဟစ်တလာ၏အလောင်းကို အပြင်သို့ ထုတ်ယူသွားသည်။ အီဗာ၏အလောင်းကိုမူပိုလ်များ ဂုဏ်ရှင်ရုံးသူက ပျော်ထုတ်သွားသည်။ သေချိန်ဖြို့ အီဗာသည် အပြောရင်ရောင်ပေါ်၍ အဖြူမပြောက်ကလေးများရှိသော ပိုးဂါဝန်ကို ဝတ်ထားသည်။ အီတလီလုပ်ဖိန် အညီရောင်ကို စီးထားသည်။ လက်ကောက်တွင် ပလှောက်တိန်ဖြင့်လုပ်၍ စိန်စိုးထားသော လက်ပတ်နာရီကို ပတ်ထားသည်။ ထိုနာရီမှာ ဟစ်တလာ ချုပ်လက်ဆောင်ပေးထားသော နာရီဖြစ်ပွဲကဲ အီဗာအမြဲပတ်လေ့ရှိခဲ့သည်။

အပါးတော် ဟိုင်းနှင့်လုပ်ကြသည် ညၢေ ၃၃၃၀ နာရီငွေ့၏ အခြားသူများနှင့်အတူ ဟစ်တလာနှင့် အီဗာတို့၏အလောင်းများကို။ စာတ်ဆီးချွဲခြား

လောင်း၍ မီးရှိကြသည်။ သို့သော် ဓမ္မတံ့ခါးပါပီ ဓမ္မနှင့် မီးကျော်သွားသည်။ အလောင်းများကို မီးမစွဲသေးဘဲ အဝတ္ထုများကိုသာ မီးလောင်းကျွဲ့ဖော်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဟစ်တလာသည် သူ့အလောင်းကို ပြာကျွဲ့ချင်ကြောင်း ဟိုင်းနှင့်ကျိုးနားလည်ထားသည်။ သို့သော် အလောင်းများမှာ မှတ်မိန့်လောက်သော အနေအထားတွင်ပင် ရှိနေသေးသည်။ ထို့၌ အတွင်းဝန်ကြီး မာတင်လော်မန်းသည် ဦးစီးဦးကိုင်ပြု၍ အလောင်းပြုတွေအနှင့် ကို ဆောင်ရွက်သည်။ ဟစ်တလာသည် ဘော်မန်းအား တိတ်တဆိတ် အမိန့်ပေးထားခဲ့ဟန်တွေလေသည်။

ဟိုင်းနှင့်လှုံးကျိုးသည် တစ်နာရီမှာ ဓာတ်ကြည့်ပြီးနောက် ပြုတိုက်ပြီး အတွင်းသို့ဝင်ကာ ဟစ်တလာ၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို အမိန့်အတိုင်း ဖျောက်ဖျော်ပစ်ရလေသည်။ အာရုံအတော်ကြာပြီးနောက် မီးသျို့ပြု ရာသို့ ပြန်ရောက်လာခဲ့သောအခါတွင် ဟစ်တလာနှင့် အီးဘတို့အလောင်းများကို မတွေ့ရတော့ပေါ့။ ကိုယ်ရုတော် ကွန်မင်းခိုက်သားများ၏ အကြော အုပ္ပါ ဟစ်တလာမောင်နှင့်၏ အလောင်းများကို ရိုက်စတက်ဆွဲတော်များအား လျှို့ဝှက်သောနေရာ၌ မြှုပ်နှံထားလိုက်ကြပြီဟု သိရလေသည်။ ဟစ်တထာ၏ အလောင်းကို မီးနှိုးခဲ့သော မာတင်ဘော်မန်းသည် ရှာမန့်တို့ လက်နက် ချလုဆဲဆဲ ၁၉၄၅ မေလ ၁ ရက်နေ့ ညျှောင် တွေက်ပြီးလွှတ်မြှောက်သွားခဲ့သည်။ ယနေ့တိုင် သူ့အား ဖဲးဆီးမိခြင်းမရှိဘဲ လွှတ်မြှောက်နေသည့် မှတ်ထိပိတ်နှင့် စစ်ရာဝေတ်ကောင်ဖြစ်သည်။ ဟစ်တဘုလာ၏ ကိုယ်ရုတော် ဟိုင်းနှင့်လှုံးကျိုးသည်လည်း လွှတ်မြှောက်ပြီးနောက် ၁၉၈၀ မတ် ၉ အသေး (၆၇)တွင် အနောက်ဂျာမန်နိုင်ငံ ဘာရီမန်းတွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။

တစ်ကဗ္ဗာလုံးကို တုန်လှပ်စေခဲ့သော ဂျာမန်အာဏာရှင် နာမီဟစ်တလာသည် ဤသို့ဖြင့် စထင်မရှုံး လောကကို ဖွံ့ဖြိုးခွာသွားခဲ့ရလေ သည်။

ဟစ်တလာ မီးသျို့ပြုပြီးနောက် ၁၉၄၅ မေလ ၁ ရက်နေ့တွင် ထုစ်တလာကွယ်လွန်သွားပြီးဖြစ်ခြောင်း သတင်းကို ရှာမန့်ရေးရုံးမှ ပြည့်ညာလေသည်။ နောက်တစ်နေ့တွင် ရှာရှားတပ်နီတော်သည် ဘာလုပ်မြို့တော်ထိ လုံးဝါးဝန်ပြီး ၅ ရက်မျှအကြာ ၁၉၄၅ မေလ ၅ ရက်နေ့တွင် နာမီရှာမန်သည် ချင်းချက်မရှိ လုံးဝလက်နက်ချေခဲ့လေသည်။ သို့ဖြင့် ဥဇ္ဈာဝါ

၀၅၂။ ကြီးကား ပြီးသွားခဲ့လေသည်။ ကန္တာစစ်များကိုတွင် ဂျပန်တစ်နိုင်ငံတည်းသာ ကျွန်ုရှိလျက်ရှိသည်။

ထိုများတ် ၁၉၄၅ ဧပြီလ ၁၇ ရက်မှ ဗြိုဟ်လ ၁ ရက်နေ့အထိ ပို့ဆောင်ရွက်ပြည်ထောင်စု၊ မြိုတိန်၊ ဆိုပိုယ်ကောင်းဆောင် ၏ ဘဏ္ဍာဆုံးဆွဲ၏ ပိုစာမ်းစာချုပ်(Postdam Agreement) ကို ရေးထိုး ဆုံးဖို့ကြ သည်။ စာချုပ်မှာ ခုတိယအပြီး ဂျာမနီနှင့်ပတ်သက်သော မူဝါဒကို ကြိုးသုံး ကြိုးတို့ ၁၅။၌အထာဏ်ပြုကြခိုင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၄၅ ဖေဖော်ဝါယာအတွင်းက ဘာ်လုံတာ၌ မူကြမ်းချုံသော သဘောထားပင်ဖြစ်သည်။

ထိုကွဲနှစ်ဖောင် ကျင်းပနေစဉ်ကပင် ၁၉၄၅ ဧပြီလ ၂၆ ရဲက်နေ့တွင် ပို့ဆောင်ကြသောချက်ကို ထုတ်ပြန်ကာ ဂျပန်နိုင်ငံအား လက်နက်ချုပ်စု ထောင်းဆိုခဲ့သည်။ ကြေသာချက်ကို အမေရိကန်သမ္မတ ရှစ်ခု၊ တရာ်သမ္မတ ချုပ်ဘောရှိနှင့် ပြီတိသွေးကြိုးချုပ် ချာချိတို့ လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံအနေဖြင့် စစ်နိုင်ရန် ဈေးကြောင်းချက်မရှိသော်လည်း ဂျပန် အသာပိုင်အသိုင်းအဝန်းတွင် ပို့ဆောင်ကြသောချက်အား လက်မှခံရေး အငြင်း ပွားနေခဲ့သည်။ ထိုသို့ နောင့်နေးစဉ်အတွင်း ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဗြိုဟ်လ ၆ ရက်နေ့ နံနက် ၉ နာရီ ၁၅ မီနာရီတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ ဟွန်ရှားကျော်ပေါ်ရှိ ဟိုရိုရိုးမားပြုတွင် နေထိုင်သူလျှော့ေးရေ ၃၄၄,၀၀၀ ရှို့သည်အနက် သောဆုံးသူနှင့် ပျောက်ဆုံးသူ့ေးရေ ၇၁၀၀၀ ရှို့ခဲ့သည်။

နောက်ဆုံးရက်အကြား ဗြိုဟ်လ ၉ ရက်နေ့နံနက် ၁၁ နာရီ ၃၀ မီနာရီတွင် ဂျပန်နိုင်ငံ ကျော်ရွှေ့ပေါ်ရှိ နာဂါးဆကီး(Nagasaki)ပြုပေါ်သို့ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုက နောက်ထပ် အတူမြှော်းတွင်လုံးကြကျခြင်း ဖြစ်သည်။ ခုတိယဗုံးကြောင့် လူပေါင်း ၃၇၀၀၀ သောဆုံးပြီး၊ ၆၀၀၀၀။ ကျော် ဒဏ်ရာရှိရှိခဲ့သည်။ အတူမြှော်းနှင့်လုံးကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရှိသူ့ များမှာ ယနေပါဏ်အထိ သားစဉ်မြေးဆက် ခံစားနေကြရဆဲဖြစ်သာသည်။

ဆိုပိုယ်ကောင်ရွက်ထောင်စုကလည်း ဆိုပိုယ်ကောင်းဆက် အမေရိကန်နှင့် ပြီတိန် ကြိုးသုံးကြိုးသဘောတူညီချက်အရ ၁၉၄၅ ဗြိုဟ်လ ၈ ရက်နေ့တွင်

ဂျပန်နိုင်ငံကို စစ်ကြော်လာပြီး ဆိုပါယောက်တပ်များသည် ဂျပန်လက်အောင် ရှိ မန်ချူးရှိုးယားပြည်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပြီး မန်ချူးရှိုးယားပြည့်သွားသော ပက်ဆစ်တို့လာက်မှ ကာယ်ဘင်္ဂသည်။

မဟာမိတ်လေယာဉ်များကလည်း ဂျပန်နိုင်ငံ တိုကျိုမြို့အပ်အင် ဖြူဗြို့ဗြို့များနှင့် စစ်အခြေခိုက်စခန်းများကို ပြရတ်လ ၁၃ ရက်နေ့တွင် ဗုံးကြော်ခိုက်ခဲ့ပြန်သည်။

ထိုနာက် ပြရတ်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်မကရာစုံရင် ယိုရို ဟိတိသည် အစိုးရနှင့်စစ်ဘက်ဆိုင်ရာအကြေးအကဲများတို့ အစည်းအဝေး ခေါ်ယူပြီး တိုင်းပြည် ဆက်လက်မနစ်နာစေရန် ပို့စ်အမြတ်ကြော်သွားချက်စိုး လက်ခံရမည်ဖြစ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချုခဲ့သည်။ ထိုနေ့နဲ့ ၁၁ နာရီတွင် ကျော်အစိုးရသော် မဟာမိတ်လေးနိုင်ငံသို့ ပို့စ်အမြတ်ကြော်သွားချက်ကို ချုပ်ဆုံး မန္တလက်ခံကြောင်း အဇာုံကြောင်းပါန်ကြေားခဲ့သည်။

ယင်းနာက် ၁၉၄၅ ပြရတ်လ ၁၅ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်မကရာစုံ ဘုရင် ဟိုရိုဟိုတိုက လက်နက်ချုပ်ကြောင်း တိုင်းပြည်သို့ အသံလွှင့်ကြော် ခဲ့သည်။ ဂျပန်တို့၏ လက်နက်ချုအမ်းအများကို ၁၉၄၅ စက်တင်ဘာ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ဂျပန်ပင်လယ်အော်၍ ရပ်နားထားသော အမေရိုက်နှစ်သော် မစ်ချုပ်(Missouri) ပေါ်၌ ကျင့်ပကာ့ ဖိုလ်ချုပ်ကြေး မက်အောသသမ္ပင် မဟာမိတ်စစ်ပို့လ်ချုပ်များ ရှုံးမှောက်တွင် ဂျပန်ပိုလ်ချုပ်ကြေး အုံစုံပို့ဆိုရှိသို့ (Gen. Umezui Yoshijiro) က လက်နက်ချုစာချုပ်ကို လက်မှတ်နေဆုံး ခဲ့လေသည်။ ယင်းနေ့ကို "ဗြို့ဗြို့-အေး" (VJ-Day) ခေါ် ဂျပန်ကို အောင် နိုင်သောအေးအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။ ဤအို့ဖြင့် ၁၉၄၂၉ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် စတင်ခဲ့သော ဒုတိယကြားစစ်ကြေးသည် (၆) နှစ်နှင့် ၁ ရက်အကြာ့ ၁၉၄၅ စက်တင်ဘာ ၂၂ ရက်နေ့တွင် လုံးဝပြီးဆုံးသွားခဲ့လေ သည်။

စစ်တရားများအရေး

ယောတော်(Yalta) နှင့် ပို့စ်အမ်းများက အပြည့်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေကို စစ်ဆင်ရှုပြီးခဲ့သော ဒုတိယကြားစစ်အတွက်၌

ဘုရားရှစ်သူ စစ်သုံးပန်းများ၊ အရပ်သားများအား အစုလိုက်အပြုလိုက် ရွာမဆန်စွာ ညျဉ်းယန်းသတ်ဖြတ်သည်။ ရောမစစ်ရာဝဝတ်များကို ကျျှေးလျှင့် ခဲ့သော စစ်တရားခံများကို အပြစ်ပေးနိုင်ရန် မူသစ်တစ်ရပ် ချမှတ်ခဲ့၏။ ထို့မှာသစ်အရ စစ်တရားခံများ၏ စာရင်းကို ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ တွင် ဇွဲသာခဲ့သည်။ ရောမနိနိုင်ငံ၊ နုရင်ဘူးခဲ့မြို့၌ အပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာ စစ်တရား၊ ဖွင့်လှစ်၍ နာမီစစ်တရားခံ ၂၂၂ ဦးအား စစ်ဆေးပြီး ၁၁ ဦးကို ၁၉၄၆ဒီဇော် ကိုဘာလတွင် ကြိုးပေးကျပ်မျက်ခဲ့သည်။ မာတင် တော့မန်းမှာ မျက်ကွယ်၍ ကြိုးပေးပြစ်အက်ခံရသော်လည်း လွတ်မြောက်နေခဲ့သည်။ ကျို့ခုံများကို တစ်သက်တကျနှင့်ထောင်ဒဏ်နှင့် နှစ်ရှည်ထောင်ဒဏ် များ ချမှတ်ခဲ့သည်။

ဂျေဟန်စစ်တရားခံ (၂၈) ဦးအား မြန်မားမေတဲး၊ ယိုးဒယား (ထိုင်း)၊ အင်ချိန်းရား၊ စက်ဗျာ၊ ဘို့နီယို၊ ဒီလစ်ပိုင်နှင့် တရာ်တ်ပြည့်ကြီးအပါအဝင် နှင့်အသီးသီးမှ လူပေါင်းသန်းချိ၍ ရက်စက်စွာ ညျဉ်းယန်းသတ်ဖြတ်မှ အပါအဝင် စွဲချက်ပေါင်း (၂၅) ခုဖြင့် တိုကျို့စစ်ခုရုံး၌ ကြားနာစ်ဆေးခဲ့သည်။

တိုကျို့စစ်ခုရုံးကို ၁၉၄၆ ခုနှစ်၊ မေလ ၃ ရက်နေ့တွင် စတင်ဖွင့်လှစ်၍ တရားလိုဘက်မှ တင်ပြသည့် သက်သေပြချက်များနှင့် သက်သေခံစွဲည်းများကို အသေးစိတ်စစ်ဆေးမေးမြန်းခဲ့ရာ ၁၉၄၇ ဧန်နတ်ရီလ ၂၄ ရက်တွင် အပြီးသတ်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ လပေါင်း ၂ နှစ် ၆ လကျော်၊ တိုင်တိုင် စစ်ဆေးလာခဲ့ရသော တိုကျို့စစ်ခုရုံး၏ သက်တမ်းအတွင်း တရားခံ ၂၁ ယောက်အနုက် ထေရားခံ ၂ ယောက်လျော့သွားပြီး ၂၆ ယောက်သာ ကျို့ရှိတော့သည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော တရားခံတစ်ဦးဖြစ်သူ ဂျေဟန်ရောပ်မတော်မှ ရရှိကြောင်းလိုလဲချုပ်ကြီး နာဂါန်နှင့် အခြားတရားခံတစ်ဦးဖြစ်သူ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး မတ်ဆုံးရှိကာတို့သည် စစ်ခုရုံး စတင်ဖွင့်လှစ် ခဲ့ပြီးနောက် များမကြာမီမှာပင် မမာမကျိုးဖြစ်ကာ ကွယ်လှန်သွားနှုံး သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

တဖန် ၁၉၄၈ နိုဝင်ဘာတွင် တရားခံများအား ရုံးလော်မှ အပြစ်ရှိ မရှိ ဆုံးဖြတ်၍ စီရင်ချက်ချသည့်အချို့တွင် တရားခံ ၂၆ ယောက်အနုက်

မောက်ထပ် တရားခံတစ်ယောက် ပါဝင်လာခြင်းမရှိတော့ဘဲ ၂၅ ယောက် သာ တွေ့ကြရဖို့သည်။ ထိုသို့ စီရင်ချက်ချရာတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိဘဲ ကြင်းကျွန်းများသည် တရားခံမှာ ဒေါက်တာ အိုကာဝါဖြစ်သည်။ ဒေါက်တာ အိုကာဝါအား ထိုသို့ စိုင်ချက်ချသည့်အရိုက်တွင် သူသည် ရှုံးတော်တွင် အမှုစစ်ဆေးနေစဉ်ကာလအတွင်း စိတ်အောက်ပြန်လာကာ ဦးနောက်ပျောက်သွား ခဲ့သောမြှကာင့်ဖြစ်သည်။

သို့ဖြင့် ၁၉၄၈ နိုဝင်ဘာလတွင် တိုကျွန်းစစ်ခံရုံးသည် တရားခံ ၂၅ ယောက်အနေက် စစ်တရားခံ အမှုတ် ၁ ဖြစ်သော မိုလ်ချုပ်ကြီး တိုဂျိနှုန်း တက္က အီတာဂါဂို ဟိရိဂါတာ၊ ကိမ္မရာ၊ မတ်ဆုအီ၊ ဒိအီဟာရာ၊ မူတို စသည်တရားခံ (၇) ဦးတိုကို သေဒဏ်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထို့အောက် တိုဂျိမှာ ထောင်ဒဏ်အနှစ် ၂၀ နှင့် ရှိဂါမစ်ဆုမှာ ထောင်ဒဏ် ၇ နှစ် အပြစ်ဒဏ် ပေးခြင်းခံရသည်။ ကျွန်းတရားခံ ၁၈ ယောက်တိုမှာ ထောင်ဒဏ် တစ်သက် အပြစ်ပေးခြင်း ခံခဲ့ကြရသည်။

သို့ဖြင့် ဂျင်နရယ်တိုဂျိအပါအဝင် တရားခံ (၇) ယောက်တိုကို ၁၉၄၈ ဒီဇင်ဘာလ ၂၃ ရက်နေ့တွင် နံနက်စောင့်တွင် ကြိုးပေးကွပ်မျက် လိုက်လေသည်။

က္ခားကုလသမဂ္ဂ

ဒုတိယက္ခားစစ်ကြီးဖြစ်ပွားနေစဉ်မှာပင် ဂျာမျိန်င့် ဂျာမျိန်တိုကို အောင် နိုင်ရေးအတွက် အထူးလက်တွေ့ကြီးပမ်းခဲ့သည်။ မြိုတိသျေဝါကြီးချုပ် ရာရီ နှင့် အမေရိက်ပြည်ထောင်စုသမ္မတ ဖရင်ကလင်ရုစားလိုသည် က္ခားကြိုး ၏ အနာဂတ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံအချက် (၈) ချက်ကို အတည်ပြု ခဲ့ကြသည်။ အတွဲလွှာတိပုံသွှေ့စာတမ်းဟု အမည်တွင် ခဲ့သော ယင်းအ ခြေခံအချက် ၈ ရွက်ကို ၁၉၄၂ နှစ်တိရိုက်လတွင် ၂၆ နိုင်ငံကိုယ်စားလှယ် တိုက ဝါရှင်တန်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ညီညွတ်သည် နိုင်ငံ များ၏ ကြေညာချက်အရ အမည်ရသည် Declaration by United Nations ဟု၍ အမည်ပေးခဲ့သည်။

ထို့အောက် ၁၉၄၄ ဤကြော်လတွင် အမေရိက်ပြည်ထောင်စု ဝါရှင် တန် ဒေါ်ဘာတန်အုတ်၌ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့(UNO) ထူထောင်ရေးနှင့်

တိသက်ပြီး အစ်မရိကန်၊ ပြီတိန့်၊ တံရုတ်နှင့် ဆိုပိုယ်က်တိုက တင်ပြသည့် အဆိုပြုချက်ပျားကို ၃၉ နိုင်ငံမှ ကိုယ်စားလှယ်များက အတည်ပြုပေးခဲ့ ကြသည်။

ယင်းနောက် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု သံဖရန်စစ်ကြိုးစွဲတွင် ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ ၂၅ ရက်မှ ၆၇နှစ်လ ၂၆ ရက်နေ့အထိ ကျော်းပခဲ့သော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ ညီလာခံ၌ နိုင်ငံပေါင်း ၅၀ မှ ကိုယ်စားလှယ်များက ကုလသမဂ္ဂပဋိသာသို့ စာတမ်းကို ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။

 ဧပြီးနောက် ၆၇နှစ်လ ၂၆ ရက် နော်တွင် ပဋိသာသို့စာတမ်းကို ကိုယ်စားလှယ် ၅၀ က အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုး ခဲ့ကြသည်။ ညီလာခံတွင် ပါဝင်ခြင်းမရှိသော ပိုလန်နိုင်ငံသည်သည့် နောက်ပိုင်းတွင် ပါဝင် လက်မှတ်ရေးထိုး ခဲ့

သောကြောင် ကနဦးလက်မှတ် ရေးထိုးသူ (၅၁) နိုင်ငံ ပါဝင်ခဲ့လေသည်။

ဤသိဖြင့် ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးသည် ၁၉၄၅ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၄ ရက်နော်တွင် တရားဝင်ရှိလာခဲ့ရာ ယခုအခါ ၆၉ နှစ်အတွင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီး စတင်ဖွဲ့စည်းစဉ်က အဖွဲ့ဝင် (၅၁) နိုင်ငံသာ ရှိသော လည်းကောင်း ယခုအခါ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဒေါက်ပြောက် ကုလသမဂ္ဂအတွေ့ဆွဲညီလာခဲ့ကျင်းပည့်အခိုင်အထိ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၃ နိုင်ငံရှိလာခဲ့ပြီဖြစ်သည်။

ကုလသမဂ္ဂသက်တမ်း ၆၉ နှစ်သက်တမ်းအတွင်း အမိကရည်မှုံးချက်ဖြစ်သော အနာဂတ်လှသားများ၊ မျိုးသက်များအား စစ်မက်သေး၊ အန္တရာယ်ဆိုး မကြံရလေအောင် ကာကွယ်တားဆီးရန်နှင့် လူမှုဖိုးရိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော လူနေမှုဘဝအဆင့်အတန်းများ၊ အနာဂတ်သော်လည်းကောင်ရှောက်ရန် သို့၍ အဖွဲ့ကြီးများကို အထိုက်အပေါ်ကောင်မြင် ၅၁ ပြည့်စွဲးနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ကြီးသည် တတိယ

ကမ္မာစစ်ကို ရှေ့ပွဲနိုင်ခဲ့သော်လည်း မျက်မောက်ကာလအထိ ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော ဒေသနှစ်ရာစ်ပွဲများကိုမူ ဟန့်တားနိုင်ခြင်းမရှိပေါ့၊ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီး၏ တရာ်ကျော်တားမြစ်ပိတ်ပင်ခွင့် အမိန့်အာထာ ဖိတိ (Veto) ကို ကြီးငါးကြီး (အမေရိကန်၊ မြို့တိန်၊ ရရှား၊ ပြင်သစ်၊ တရာ်) တို့၏ လက်ထဲတွင် အပ်နိုထားရာ အာထာရှင်စနစ် ဖြုတ်ချေရေး၊ ဒီမိုကရေး စီးနှင့် လူအခွင့်အရေး၊ လူသားမျိုးနှင့်ပိတ်ရပ်လုံး အေးကြော်ပျက်သွေးစေလည် မျှကလီးယားလက်နှက်များ သယ်ဆောင်နိုင်သည် ဒုံးပျေား စမ်းသပ်မှု ဂိတ်ပင် ရွှေးတို့၌ မိမိတို့နိုင်ငံ၏ အကျိုးစီးပွားကိုသာ ရှေ့တန်းတင် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်နေသောကြောင့် အာင်မြင်မှုမဲ့ရရှိပေါ့။ ကြီးငါးကြီးအနှက် တရာ်နိုင်ငံသည် တစ်ပါတီစစ်အာဏာရှင်စနစ် ကျင့်သုံးလျက်ရှိပြီး၊ ရရှားသည် ဟန်ပြီးမို့ ကရေစီစနစ် ကျင့်သုံးနေသော စီစ်အာဏာရှင်နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ယင်းနှစ်နိုင်ငံသည် ကမ္မာပေါ်တွင် ဒီမိုကရေစီစ်နှင့် လူအခွင့်အရေးကို အဖောက်ပြန်ဆုံးသော အင်အား ကြီးနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြပြီး အာဏာရှင်နိုင်ငံများ၊ လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်သော နိုင်ငံများကိုလည်း အကာအကွယ်ပြုထားသည့်အပြင် အာဏာရှင်စနစ် တည်ဖြေရေးအတွက် နောက်ကွယ်မှ အားပေးကူညီ၍ စစ်လက်နှက်ပစ္စည်းများ၊ အကြွောက်များ၊ ငွေကြေးများ ထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိထားသည်။ ကမ္မာစစ်ကြီးနှစ်ခု ပြီးဆုံးချို့စွဲ၍ မျက်မောက်ကာလနှစ် ၆၀ ကျော်ကာလအတွင်း ဒေသနှစ်ရက္ခာသတ် စစ်ပွဲများ အကြော် ၁၃၀ ခုနှင့် ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ သေဆုံးသူပေါင်း ၃၅၇ သိန်းကျော်ခုနှင့်အထိရှိသော ကြောင့် ခုတိယာ ကမ္မာစစ်ကြီးနှင့် ပထမကမ္မာစစ်ကြီးနှစ်ခု သေဆုံးမှထက် များပြား နေပေသည်။

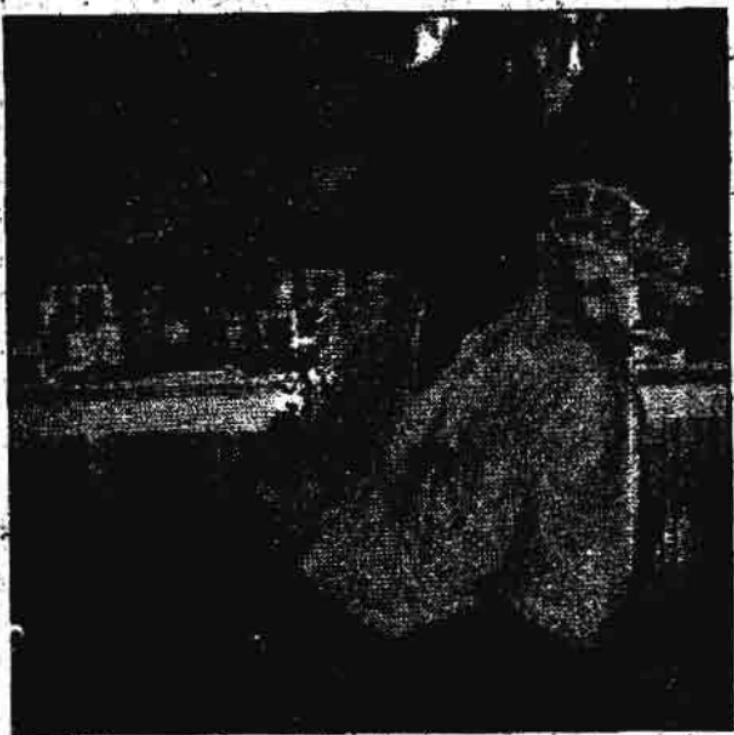
ထိုပြင် ကမ္မာနိုင်ငံကြီးများသည် မိမိတို့အမျိုးသား၊ အကျိုးစီးပွား အတွက် အပြင်အဆိုင် စစ်အပ်စုများဖွဲ့ကာ စစ်အသုံးစရိတ်များကို ကြော်၍ ဆမန်းလိုလိုတိုးမြှင့်၍ စစ်အင်အားကို အဆမတန် တိုးချွဲနေလျက်ရှိရှိ၍၊ ကမ္မာကုလသမဂ္ဂမှုပေါင်း မည်သို့မျှမတတ်နိုင်ဘဲ လက်ပိုက်ကြည့်နေရသည် အနေအထားရှိသည်။ တစ်နည်းဆုံးရသော ကမ္မာကုလသမဂ္ဂအပြည့်သော် ရှုပ်ကွဲကိုသာရေး၊ နာရေးကိုစွဲ၊ လူမှုရေးကိုစွဲများကိုသာ ကုည်ဆောင်ရွက်

အေနေရသာ ရပ်ကွက်မမှာရုံအဆင့်လောက်သူ ရှိပြီး၊ အသန္တရကန္တသတ် စ်ပြုများ၊ စစ်အင်အားတိုးချေနေ့များ၊ ဒီမိုက်ရော်နှင့် လူအခွင့်အရေး၊ ဘာ သာရေးအဖွန်းရောက်အကြမ်းဖက်များ၊ သတ်ဖြတ်မှုများကိုမူ ထိန်းသိမ်းကာ ကွယ်နိုင်စွမ်းမရှိကြောင်း လေလာတွေရှိရလေသည်။

မည်သို့ဆိုစေ လူသားအားလုံးသည် စစ်ကိုရှောင်လွှဲနိုင်သော်လည်း ဤမ်းချမ်းရေးကို ရှောင်လွှဲမရအိုသကဲ့သို့ ကဗ္ဗာကြီး ဤမ်းချမ်းသာယာရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် လူသားတိုင်း အသိစိတ်ဓာတ်အပြည့်ဖြင့် ဝိုင်းဝန်း ကာကွယ်ရန်မှာ လူသားလိုင်း၏ တာဝန်ပင်မဟုတ်ပါလော်။

ကိုယားသောစာနယ်စင်းများ

- ၁။ Manveli, Roger and Heinrich Faenkel, **Adolf Hitler**, Grafton Books, 1978
- ၂။ John Toland, **Adolf Hitler** Ballantine Books Edition, 1977.
- ၃။ လင်းယုန်မောင်မောင်၊ ဟစ်တေးဗာ၊ ရာပြည့်စာဆိပ်တိုက် သတ္တမ်းအကြော် ၂၀၀၆။
- ၄။ လင်းယုန်မောင်မောင်၊ တို့ကိုစောင့်ပုဂ္ဂိုလ်တမ်းများ စိတ်ကုံးရှိခိုး စာဆိပ်တိုက်၊ တတိယအကြော် ၂၀၁၁။
- ၅။ မောင်ဝါသ၊ အဇူးပြည့်အတိပိုဒ် Myanmar Heritage Publication ပြကြော် ၂၀၁၇။
- ၆။ နိုလ်မှူးချုပ်ကောင်း၊ နိုင်ငံရေးအတိပိုဒ် ကလောင်ပြုစာဆိပ်တိုက်၊ ပြည့် ၁၉၆၇။
- ၇။ သန်းဝင်းလိုင် “ခုတိယက္ခာစဉ်နိုင်ယာသီ” ၂၀၁၃၊ ရန်စွဲ၊ စက်္ကာင်သာ ၆ ရက်၊ နိုးမော်အွန်လိုင်းမီဒီယာ။

သန်းဝင်းထို့၏

အမည်ရင်းဦးသန်းဝင်းဖြစ်သည်။ စဉ်၈၈ ခု၊ ရှလိုင်လ ၂၂ ရက်
တိုက် ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၌ အမိဒေဝါတင်ဆေး (ကွယ်လွန်)၊ အစ
ဦးနို့ထွန်း (ဖောင်လက္ခဏာဆရာ)(ကွယ်လွန်)တို့မှ ဖားမြင်သည့် တစ်ဦး
တည်းသောသားဖြစ်သည်။

ငယ်စဉ်က စာပေနှင့် ပန်းချီဝါသနာထဲ၏ ကျောင်းနံရံကပ်ဘေး၏
တိုက် ဆောင်းပါးများရေးသားကာ ပန်းချီသရှုပ်ဖော်ပုံများ လေ့ခဲ့ခဲ့သည့်
ကျောင်းပန်းချီမြိုင်ပွဲ၌ ဆုအကြိမ်ကြိမ်ရရှိခဲ့သည်။ ကျောင်းနေ့စဉ်ထပ်
ကျောင်းစာကြည့်တိုက်များအဖြစ် အကြိမ်ကြိမ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

ထို့အောက် ၁၀ တန်းအောင်မြင်ပြီးမှာက် ၁၉၈၈ ပြည့်နစ်တွင် အစ်မတော် (လေတပ်) သို့ ဝင်ရောက်၍ စစ်မှုထဲမဲးရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် သင့်ဘဝမဂ္ဂိုင်းပါ အနာဂတ်အာကာသလွန်းပျော်သူ သီရိ ဆောင်းပါးပြင့် စာပေနယ်သို့ စတင်ဝင်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၈၂ တွင် တစ်မတော် (လေတပ်) မှ နှစ်ထဲကဲခဲ့သည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် ထုတ်ဝေခဲ့သော ဆွောတ်များ ရတနာဂုဏ်၌ စွဲအုပ်သည် ပထမဆုံး ဦးချေးစာအုပ်ပြုခြုံး ဆက်လက်၍ နေမှုဝင်သေးသည်၍ ရှင်မှုသို့ ပုံးပြုခဲ့သူများ (ပ၊ ဒ၊ ခ၊ ဂ၊ ၂၀၃၄)၊ လူတိုင်းအတွက် အာတေသာဒေါ်၊ ရှင်တုံးမှုသို့ ပြောပြန့်သောနှစ်ရှင်များ၊ အနှစ်ရှုပ်ဖြန့်မှုသို့ အတိုင်း (ပ၊ ဒ၊ ခ၊ ၂၀၃၄)၊ ၂၀၉၄ ရာစွဲ အကောင်းကြေားဆုံး အရှေ့ချောင်းဆောင်ရွက်၊ အပိုးချော်ပျော်တွေရပါသာ၊ အကောင်းဆောင်ရွက်အိုတော်များ၊ ဖြန့်မှုသို့ တွင် နှစ်ရှင်ရှင်၌ မရသော အနိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ပိုလ်ရှုပ်အောင်ဆုံး၊ ပြည့်လော်မြော် ကုန်းအောင်တည်၊ ဒီယံချုပ်အုပ်ကျင်းများ ပြုခဲ့ချုပ်ရေးပောင်ကြီး ပိုးချုပ်အိုတော်ကြီး သင်ကိုယ်တော်ရှိုင်း၊ ဒီပေါ်ရှုံးကျော်ရှင်၊ ဒုတိယ လှို့ကို အယ်လီအောက်ဘုရင်မ၊ ဂျဟန်အောက်ဘုရင်၊ နိုင်ငံ့သော်ဘုရင်မ်း ဆောင်ရွက်များ၊ နိုင်ငံတော်လုပ်ကြော် တရားခံကြုံးများ၊ မှာက်ခုံးနှေ့နှေ့များ၊ သုတေသနမြိုင်သော ပိုလ်ရှုပ်အောင်ဆုံး၊ ဒေါက်တာဘာလော်၏ နိုင်ငံရေးဆောင် ရွက်ရှုံးများ၊ ၁၉ ရာစွဲ ဖြန့်မှုသို့ ရှို့ ပြောပြန့်သော နှောက်များ၊ အထင်ကရ ဖြန့်မှုနိုင်ငံရေး ခေါင်းဆောင်များ၊ ဖြန့်မှုသို့ တစ်ကွဲမှ နိုင်ငံခြားသားများ အာဆာည်နှောက်ပြု အစွဲသင့်ပါ။ လွင်ယဉ်ဂုဏ်ရည် ပိုင်းတော်ဆော်၊ ပိုလ်ရှုပ်အောင်ဆုံး ဘွဲ့ကဗျာနှင့် သီချုပ်းများ တော်လှုန်ရေး ဆောင်ရွက် ဘာကြာ့နှင့်အထားသီမဲးခဲ့သလဲ စသည်တို့ ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့သည်။ သို့သော ဝန်ကြီးချုပ်းနှောက်နှင့် စာပေမှတ်တစ်း၊ တို့ဖော် ပိုလ်ရှုပ်အောင်ဆုံး ဘာမှာခဲ့သလဲ၊ ရန်းတွေကဲခဲ့ရသော ဗမာပြည်၊ အနာက်၊ ဖော်ရှာချက်သော နှောက်သုံး ဖြန့်မှုဝေါဟာရများ အတိုင်း၊ ပိုလ်ရှုပ်အောင်ဆုံး၏ ဘဝရှင့် ဓာတ်ပုံးမှတ်တစ်း၊ ဖြန့်မှုသို့ ပိုင်းဝင် စာချော်အောင်းများ၊ လွင်ယဉ်နှုတ်၊ ၅၆၈ နိုင်ငံရေး အတိုင်း၊ သစ်သနားရွှေ့ဗုံး၏

အတိတ် ဖွဲ့ဖန် အနာဂတ်ပုံစိပ် ရှေးအတိဖြန့်မာ စစ်ပညာ အဘိဓာန်၊ အသာကျင်စိုလ်နေဝင်း၏ အံတ်သီမ်းပိုင်း၊ ဇာပြည်တော် မင်းသာကြေး၊ မြို့မူနှင့်စွဲရုတ်နာရှင့် နှင့်ဆလ္း သူ့ခိုးသမာတ်များ၊ သင်္ကာသံ စသည် စာအုပ်များသည် ယနေ့တိုင် မထုတ်ဝေရသေးပေ။

ယခင်က သုတေသနယ်မှ မရှုစ်းတွင် တင်နိုင်ဆောင်းပါးရှင်အဖြစ် ၁၉၈၆ မှ ၁၉၉၆ ခုနှစ်အထိ (၁၀) နှစ်တိုင်တိုင်ရှေးသားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မြို့မူနှေးကြတ်မီးပွားရေးရုရွှေယ် နှင့် မြို့ရိပ်ညွှဲ ဂျာနယ်တို့တွင် ဟန်မဆုံး တာဝန်ခံ ထုတ်ဝေခြင်း၊ ယင်းဂျာနယ် အယ်ဒီတာချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သန်းဝင်းလိုင်ကလောင်အမည်အပြင် သီပုံချွှမ်းသူ၊ ချေပြည်အောင် သီနိလိုင်တော်၊ မောင်ချို့၊ ပြည်ပို့နှုန်းအောင်၊ သန်းချွှမ်း စသည် ကလောင်ကဲ များဖြင့် ဂီတော်ပွဲနှင့်သစ်၊ မြို့မာသစ်၊ ဒွယ်နှုံး၊ စံပယ်အြို့၊ ချေယ်ရှို့၊ မှုခါ နှင့် ပုံစံးအိမ်၊ ပေးပွဲ၊ မရှုစ်းများ၌ ရေးသားခဲ့သည်။ ယုခုအခါ မိုးမာ၊ အတိဖြင့်၊ သစ္စာ၊ မိုးကြေး၊ ချိုးလင်းပြာ၊ အလင်းအိမ် စသည် အင်တေနက စာမျက်နှာများ၌ သမိုင်းဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးများနှင့် စာပေဆိုင်ရာ ဆောင်းပါးများ ရေးသားလျက်ရှိသည်။

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ မောင်တွင် နအဖစ်အစိုးရက ရုပ်တုမှုပြောဆော မြို့မာသမိုင်းဝင် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးများ စာအုပ်ရှိအကြောင်းပြု၍ ပုဒ်မ ၁၇/၂၀ ဖြင့် ထောင်ဒဏ်၊ ၇ နှစ်ချုံဖုတ်ခဲ့ရာ အင်းစိန့်၊ သာယာဝတီထောင်များ၏ ရက်ပေါင်း ၂၃၈၇ ရက် (၆ နှစ် နှင့် ၈ လ) တိတိကျခံပြီးမာက် ၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဒေါ်နတ်ပါရီလ ၃ ရက်နေ့တွင် သာယာဝတီထောင်မှ ပြန်လည် လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီးမာက် သမိုင်းဆိုင်ရာစာပေများ ဆက် လက်ရေးသားခဲ့ရာ သမိုင်းဆိုင်ရာစာအုပ် စုစုပေါင်း (၁၅) အုပ် စိတ်ပင် တားမြစ်ခြင်းအား နအဖစ်အစိုးရက ငြင်းအား ပြန်လည်ဖော်လုပ် စိစဉ်မေသနလုပ်ကို ကြိုတင်သိရှိခဲ့သဖြင့် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ ရွှေဝိုင်းလ ၆ ရက်နေ့တွင် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ဆွောတိမ်းရောင်လာခဲ့သည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ သုရတိလတွင် ဒီမိုကရေးစိမ်ခင်ကြီး၊ ဒေါ်အောင်သန်းစုံကြည့်စာအုပ်ထိ ရေးသားထုတ်ဝေ၍ စာပေမြတ်နှုန်းသူများ အောင်းကို မော်ဖြင့် ဖြောင်ဆောင်

သည်။ ယင်းနာကို အောင်ဆန်းစုကြည်၏ ဖုန်ငံရေးအတွေးအမြင်များ၊
အကျိုးအလျော့မြန်မာ အပိုးသမီးများ၊ မူးပျောက်ရှုမရသော အာအာနည်နဲ့
အောင်ဆန်းစုကြည်၏ လက်ရွှေစင် မိန့်ခွန်းပေါင်းချုပ်၊ ဥုံးလွှာသရိယ
(သို့မဟုတ်) အမှားငွောင်းရှု အလင်းဆောင်နေသူ စသည့်စာအုပ်များ ရေး
သား ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယခုအခါ တတိယုနိုင်ငံ၌ အမြှေချုမှုထိုင်ရှု
ပြင်ဆင်လျက်ရှိပြီး SAW အထက်တန်း ကျောင်းများ ၈၊ ၁၃၊ ၁၀ တန်း
ကျောင်းသားများကို မြန်မာဘာသာနှင့် သမိုင်းဘာသာရပ်များကို ၂၀၁၀
နှင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ စုလိုင်လအထိ ဂျီလျှော့သည်။ ယခုအခါ သမိုင်းဆိုင်ရာ
စာပေများ ပြုစုလျက်ရှိသည်။

ဆက်သွယ်ရှုံးလိပ်စာ

Ph : (66) 897033128

(နေ့) တိုင်းမိုင်း၊ မေအာက်ပြို့

Email : jamesparr007@gmail.com